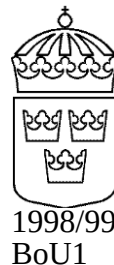

Bostadsutskottets betänkande

1998/99:BoU1

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Sammanfattning

Bostadsutskottet behandlar i detta betänkande förslag i budgetpropositionen (prop. 1998/99:1) avseende utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande – samt motioner väckta under årets allmänna motionstid i anknytande frågor.

Förslaget i budgetpropositionen avseende anslagsfördelning budgetåret 1999 för utgiftsområde 18 tillstyrks av utskottet vad gäller anslagsbeloppen. Samtidigt har förslaget i denna del föranlett utskottet att föreslå riksdagen att göra tillkännagivanden i två avseenden.

Regeringen föreslår att anslaget för byggforskning år 1999 skall minskas med 100 miljoner kronor i förhållande till den anslagsnivå som gäller för innevarande budgetår. Bostadsutskottet förordar att den forskningsverksamhet som stöds av Byggforskningsrådet kompenseras för denna anslagsminskning genom att 50 miljoner kronor från anslaget för lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet får disponeras för detta ändamål. Medlen skall i första hand disponeras för forskning med sådan inriktning att den står i överensstämmelse med syftet med stödet till lokala investeringsprogram. Utskottet anför att denna ordning ger möjlighet att överväga statens fortsatta insatser när det gäller byggforskningen i ett större forskningspolitiskt sammanhang.

Vad gäller stödet till lokala investeringsprogram föreslår utskottet vidare att det bemyndigande som ger regeringen möjlighet att besluta om bidrag som innebär utgifter för staten under åren 2000–2002 begränsas i förhållande till vad regeringen föreslagit. Bemyndigandet föreslås avse åtaganden som innebär utgifter på högst 2,5 miljarder kronor i stället för det av regeringen förordade beloppet på 3,0 miljarder kronor.

Regeringen föreslår vidare att det stöd som kan utgå för anordnande av bostäder för studenter m.fl. skall avvecklas genom att endast de ansökningar som kommit in till länsstyrelserna senast den 12 oktober 1998 skall kunna prövas. Bostadsutskottet konstaterar emellertid att det anslag som regeringen föreslagit för den aktuella verksamheten budgetåret 1999 inte är tillräckligt. Utskottet framhåller att de ansökningar som kommit in senast den 12 oktober skall kunna prövas och beviljas stöd i enlighet med gällande förordning. Det medelstillskott som krävs för att möjliggöra en sådan ordning bör enligt utskottets förslag tillföras anslaget på tilläggsbudget för år 1999.

Regeringens övriga förslag i budgetpropositionen tillstyrks av utskottet. Motstående motionsförslag avstyrks.

Bostadsutskottet föreslår med anledning av motioner tillkännagivanden till regeringen i ytterligare två frågor. Tillkännagivandena avser allmännyttiga bostadsföretag samt stödet till fukt- och mögelskadade småhus.

Utskottet anser att det är väsentligt att det blir klarlagt efter vilka kriterier det skall bedömas om ett bostadsföretag skall inta den särställning det innebär att vara ett allmännyttigt företag. Dessa företag bör enligt utskottet också ges ett särskilt skydd mot att de omdanas till andra typer av företag och att deras egendom avyttras i strid med målsättningen för företagets verksamhet.

I betänkandet konstaterar bostadsutskottet att det föreligger vissa problem med den nuvarande ordningen för stöd till fukt- och mögelskadade småhus. Utskottet anser att regeringen bör överväga frågan om vilka regeländringar som är möjliga att genomföra inom tillgängliga ekonomiska ramar och därefter underställa riksdagen eventuella förslag i frågan.

När det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 för budgetåret 1999 – utskottets hemställan under moment 1 – har reservation avgivits av representanten för Centerpartiet. Representanterna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet har avstått från att delta i utskottets beslut i denna del. I särskilda yttranden har de redovisat grunderna för sina ställningstaganden.

Till betänkandet har totalt fogats 30 reservationer och 14 särskilda yttranden.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1998/99:1 volym 10 föreslagit att riksdagen

1. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag,
2. godkänner regeringens förslag dels om ändrade regler för utbetalning av små bidragsbelopp, dels om sänkt bidragsandel i fråga om räntestöd för reparation och underhåll av hyres- och bostadsrättshus i enlighet med vad som förordas (anslagsavsnitt A 2 Räntebidrag m.m.),
3. godkänner regeringens förslag i fråga om ram för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder i enlighet med vad som förordas (anslagsavsnitt A 9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder),
4. godkänner regeringens förslag om ändrade regler för beviljande av bidrag till bostäder för studenter m.fl. i enlighet med vad som förordas (anslagsavsnitt A 12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.),
5. bemyndigar regeringen att, i fråga om ramanslaget E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 3 000 000 000 kr under perioden åren 2000–2002.
6. för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt följande uppställning.

Anslag	Anslagstyp	Anslagsbelopp (tusental kronor)
A 1 Boverket: Förvaltningskostnader	ramanslag	122 424
A 2 Räntebidrag m.m.	ramanslag	7 537 000
A 3 Vissa äldre låne- och bidragsstöd för bostadsändamål m.m.	ramanslag	1 000
A 4 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	ramanslag	12 763
A 5 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	ramanslag	3 000 000
A 6 Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader	ramanslag	23 229
A 7 Byggforskning	ramanslag	64 356
A 8 Bidrag till Fonden för fukt och mögelskador	ramanslag	40 000
A 9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	ramanslag	7 000
A 10 Bostadsbidrag	ramanslag	5 864 600
A 11 Bonusränta för ungdomsbosparande	ramanslag	6 000
A 12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.	ramanslag	30 000
A 13 Internationellt samarbete	ramanslag	20 000
B 1 Geoteknik	ramanslag	23 012
C 1 Länsstyrelserna m.m.	ramanslag	1 757 893
C 2 Regionala självstyrelseorgan	obetecknat anslag	20 466
D 1 Lantmäteriverket	ramanslag	427 890
D 2 Statens va-nämnd	ramanslag	5 447
E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	ramanslag	1 495 000
E 2 Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet	ramanslag	5 000
Summa för utgiftsområdet		20 463 080

Motionerna

I betänkandet behandlas de under allmänna motionstiden 1998 väckta motionerna

1998/99:Bo201 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försäljning av kommunala bostadsföretag utan ekonomiska sanktioner från staten som en långsiktigt hållbar lösning för kommuner med ekonomiska problem.

1998/99:Bo202 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avveckla bostadsbidragen till ungdomar under 29 år,
2. att riksdagen beslutar om familjeinkomst som inkomstgräns i bostadsbidragen i enlighet med vad som anförts i motionen,
3. att riksdagen beslutar om ett avskaffande av ytbegränsningen och garantivån i bostadsbidragen i enlighet med vad som anförts i motionen,
4. att riksdagen beslutar avskaffa reglerna där barnpension räknas in som bidragsgrundande inkomst i enlighet med vad som anförts i motionen,
5. att riksdagen beslutar sänka grundbidraget i enlighet med vad som anförts i motionen,
6. att riksdagen hos regeringen begär förslag om förändring av bostadsbidragen i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:Bo203 av Bengt-Ola Rytter m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att i investeringsprogrammet för en ekologiskt hållbar utveckling mera betona sysselsättningsaspekten.

1998/99:Bo204 av Yvonne Ångström och Kerstin Heinemann (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett individuellt bostads- och pensionssparande i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:Bo205 av Åsa Torstensson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokala investeringsprogram.

1998/99:Bo206 av Maggi Mikaelsson m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om koloniträdgårdssverksamhet som en tillgång i arbetet med att öka kontakterna mellan invandrade och svenskar i samhället.

1998/99:Bo207 av Elizabeth Nyström och Tom Heyman (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lantmäteriets effektivitet och ansvar.

1998/99:Bo208 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rättvisa i boendet,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en boendekostnadsdelegation,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lagstiftning som reglerar begreppet allmännyttigt bostadsföretag,
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bostadsbidrag.

1998/99:Bo209 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bostadspolitikens inriktning,
2. att riksdagen beslutar om en snabbare avveckling av de äldre räntesubventionerna parallellt med en sänkning av fastighetsskatten i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att nyproduktionen av bostäder bör ske utan subventioner och fastighetsskatt,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om neutralitet mellan boendeformerna,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bostadsbidragen,

8. att riksdagen beslutar att avskaffa bostadsbidraget till ungdomar under 29 år i enlighet med vad som anförts i motionen,

9. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en samordning av bostadsbidragen och andra socialpolitiskt motiverade insatser i enlighet med vad som anförts i motionen,

20. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett bosparsystem i enlighet med vad som anförts i motionen,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunala bostadsbolag.

1998/99:Bo210 av Kerstin-Maria Stalín och Helena Hillar Rosenqvist (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att de nuvarande bestämmelserna ändras så att hushåll med enbart umgängesrättsbarn får bostadsbidrag utifrån förälderns ekonomiska situation, inte utifrån bostadens storlek.

1998/99:Bo211 av Lennart Kollmats (fp) vari yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag att reglerna för beviljande av bidrag till anordnande av studentbostäder till studenter m.m. ändras så att en förutsättning för bidrag är att ansökan skall ha kommit in till länsstyrelserna senast den 12 oktober 1998.

1998/99:Bo212 av Anita Jönsson och Karin Wegestål (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en uppföljning av de nya reglerna om åldersgräns för att få bostadsbidrag.

1998/99:Bo213 av Rigmor Ahlstedt (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om investeringsbidrag till ungdoms-/studentbostäder.

1998/99:Bo214 av Yvonne Ångström och Kerstin Heinemann (fp) vari yrkas att riksdagen till anslaget A 9 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande för budgetåret 1999 anvisar 20 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit eller således 27 miljoner kronor.

1998/99:Bo215 av Ulla-Britt Hagström och Birgitta Carlsson (kd, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnoforskning om bostäders utformning.

1998/99:Bo216 av Harald Nordlund (fp) vari yrkas

1. att riksdagen till A 7 Byggforskning för budgetåret 1999 anvisar 100 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit eller således 164 356 000 kr,

2. att riksdagen till E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet för budgetåret 1999 anvisar 100 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslagit,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring så att frysningen av BFR:s bemyndiganderamar upphävs och att en återgång sker till den nivå och de principer som gällde före frysningen.

1998/99:Bo217 av Cinnika Beiming och Tomas Eneroth (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till byggande av ungdomsbostäder.

1998/99:Bo218 av Lena Sandlin och Morgan Johansson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en jämlik bostadspolitik.

1998/99:Bo219 av Mikael Oscarsson (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett åtgärdsprogram för en harmonisering av boendekostnaderna till samma nivå som i övriga OECD-länder.

1998/99:Bo220 av Claes-Göran Brandin och Ronny Olander (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stödet till ungdoms- och studentbostäder.

1998/99:Bo221 av Sören Lekberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbättrade villkor för målsparande inom bostadssektorn.

1998/99:Bo222 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att under anslag A 2 Räntebidrag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande anslå 6 961 000 000 kr för 1999 i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen beslutar att under anslag A 7 Byggforskning inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande anslå 139 356 000 kr för 1999 i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om utfasning av bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen beslutar att under anslag A 8 Bidrag till fonden för fukt- och mögelskador inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande anslå 55 000 000 kr för 1999 i enlighet med vad som anförts i motionen,

5. att riksdagen beslutar avskaffa bidrag till åtgärder mot radon i bostäder i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen beslutar att under anslag A 10 Bostadsbidrag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande anslå 5 264 600 000 kr för 1999 i enlighet med vad som anförts i motionen,

7. att riksdagen beslutar höja avgiftsfinansieringen under anslaget D 1 Förvaltningskostnader för Lantmäteriverket inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, i enlighet med vad som anförts i motionen,

8. att riksdagen beslutar att anslag E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, utgår i enlighet med vad som anförts i motionen,

9. att riksdagen beslutar att anslag E 2 Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet inom utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, utgår i enlighet med vad som anförts i motionen,

10. att riksdagen ej bemyndigar regeringen att, i fråga om ramanslag E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet, besluta om bidrag i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:Bo223 av Lars U Granberg och Birgitta Ahlqvist (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de ungas bostadssituation.

1998/99:Bo224 av Eva Arvidsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att utöka direktiven till den europeiska bostadsmässan till att även innefatta social förnyelse och helhetssyn enligt Habitat II.

1998/99:Bo225 av Lars Gustafsson och Ulla-Britt Hagström (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.

1998/99:Bo226 av Lennart Klockare och Lars U Granberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av reglerna för avstämning av bostadsbidragen.

1998/99:Bo227 av Ronny Olander m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den sociala bostadspolitikens framtida inriktning.

1998/99:Bo229 av Ronny Olander m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den framtida inriktningen av byggandet av det ekologiska samhället.

1998/99:Bo230 av Ann-Marie Fagerström (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en förändring i lagen om bostadsbidrag.

1998/99:Bo231 av Sinikka Bohlin m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om KTH-institutionen för byggd miljö i Gävle.

1998/99:Bo232 av Sinikka Bohlin och Helena Frisk (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bostadspolitik för alla.

1998/99:Bo233 av Karin Svensson Smith m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stödet till ekologisk omställning och utveckling.

1998/99:Bo234 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd, m, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en digi-

tal Sverige-karta och hos regeringen begär att den återkommer med förslag till finansiering i nästa års budget.

1998/99:Bo235 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förlusterna i kreditgarantisystemet och rekonstruktioner,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om byggforskningen,

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag som gör nyproduktion av både hyresrätt och studentbostäder möjlig enligt vad i motionen anförts,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om länsstyrelserna,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Lantmäteriverket.

1998/99:Bo236 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) vari yrkas

1. (delvis) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen (förslaget behandlas i vad avser ansvaret för de hemlösa, i övrigt kommer motionen att behandlas i betänkande 1998/99:BoU3),

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att bidraget för ekologisk hållbarhet också skall omfatta nya lösningar i egnahemsområden,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om estetiska kvaliteter,

5. att riksdagen avslår regeringens förslag i fråga om ram för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om radonproblemet i bostäder,

7. att riksdagen hos regeringen begär förslag till genomförande och finansiering av Byggekvalitetsutredningens förslag om bidrag till reparation av fukt- och mögelskadade småhus i enlighet med vad i motionen anförts,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regelförändringar för de statliga kreditgarantierna,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beräknad fördelning på anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande för åren 2000 och 2001 enligt tabell.

1998/99:Bo237 av Ulla-Britt Hagström m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kristdemokratisk familje- och boendepolitik,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de hemlösas situation,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om boendesegregationen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildning av arkitekter i handikappkunskap,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en ökad satsning på allergisanering,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om planeringen och genomförandet av projekt för ungdomsbostäder,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om räntebidragen,

14. att riksdagen beslutar om sådan ändring i lagen om bostadsbidrag (SFS 1993:737) att den samlade familjeinkomsten utgör grund för bostadsbidraget,

15. att riksdagen beslutar att den bidragsgrundande bostadsytan bestäms enligt regeringens ursprungsförslag i proposition 1996/97:186, vilket innebär en utökning med 10 m² per boendekategori jämfört med dagens regler,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en höjning av bostadsbidragen,

17. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett nytt bosparsystem,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om studentbostäder,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de kommunala bostadsföretagen,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om byggforskning,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnoforskning om bostäders utformning,

23. att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anvisar anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt följande uppställning

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring (tusental kronor)
A 2 Räntebidrag m.m.	7 537 000	-1 590 000
A 7 Byggforskning	64 356	+50 000
A 10 Bostadsbidrag	5 864 600	+1 050 000
A 12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.	30 000	+45 000
E 1 Stöd till lokala investe- ringsprogram för ekologisk hållbarhet	1 495 000	-320 000
Nytt anslag – allergisanering		+200 000
Nytt anslag – handikappkun- skap för arkitekter		+25 000
Summa för utgiftsområdet	20 463 080	-540 000

1998/99:Bo301 av Liselotte Wågö m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av omfördelning av länsstyrelseanslaget.

1998/99:Bo407 av Sylvia Lindgren och Anita Johansson (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av allmännyttiga bostadsföretag,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en ändring av reglerna för att garantera att medborgarnas tillgångar inte realiserar bort vid försäljning av allmännyttiga bostadsföretag,

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en ändring av reglerna för att garantera medborgarnas insatskapital vid försäljning av allmännyttiga bostadsföretag,

6. att riksdagen hos regeringen begär om en översyn av konsekvenserna av en ökad utförsäljning av allmännyttan.

1998/99:Bo507 av Margareta Andersson m.fl. (c) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sanering av förorenade områden.

1998/99:A291 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nackdelarna med s.k. ungdomslägenheter,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om allmännyttans ansvar för boendesituationen för unga.

1998/99:Fi210 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

19. att riksdagen beslutar om fördelning av anslag inom utgiftsområde 18 i enlighet med vad i motionen anförts,

38. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om överläggningar om bostadssituationen för studenter.

1998/99:Fi211 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

17. att riksdagen för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt uppställningen i bilaga 2 Statsbudgetens utgifter budgetåret 1999 Folkpartiets ändringsförslag

Statsbudgetens utgifter budgetåret 1999	Folkpartiets ändringsförslag (tusental kronor)
A 2 Räntebidrag m.m.	-800 000
A 9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	20 000
A 10 Bostadsbidrag m.m.	-310 000
E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	-800 000
E 2 Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet	-5 000
Summa utgiftsområde 18	- 1 895 000

1998/99:N329 av Gunnar Hökmark (m) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts under avsnittet Boende med valfrihet och möjligheter.

1998/99:Sf608 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om grundservice i utsatta områden.

1998/99:So373 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ungdomars situation på bostadsmarknaden.

1998/99:So376 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) vari yrkas

16. att riksdagen beslutar att till 8 § lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag göra följande tillägg: "Särskilt skäl kan vara att den funktionshindrade lagt ned rimligt arbete på att finna en för honom och hans familj lämplig bostad och kommunen inte inom en för den funktionshindrade rimlig tid kan anvisa en bostad som den funktionshindrade skäligen bör godta".

1998/99:So465 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att behålla bostadsanpassningsbidragen,

1998/99:Ub453 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om överläggningar om hur bostadssituationen skall hanteras framgent.

1998/99:Ub483 av Helena Höij m.fl. (kd) vari yrkas

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om investeringsstöd för studentbostäder.

1998/99:Ub803 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det specifika lokala investeringsbidraget åter skall begränsas till att enbart gälla för byggandet av bostäder till studenter.

Skrivelser m.m.

I ärendet har skrivelser inkommit från SCANVAC, Byggentreprenörerna, Gösta Blücher, MKB Fastighets AB samt BFR:s referensgrupp för forskningsutbildningen inom avdelningen för Installationsteknik. Härutöver har tjugonio företrädare för universitet och högskolor samt bygg- och fastighetssektorn inkommit med en gemensam skrivelse om byggforskningen.

Inför utskottet har upplysningar vad avser byggforskningen lämnats av statssekreterare Lars Rekke, företrädare för Byggforskningsrådet samt företrädare för universitet och högskolor samt bygg- och fastighetssektorn. Vidare har upplysningar om bosparande lämnats av företrädare för Bofrämjandet och om Småhuskadenämndens verksamhet av kanslichef Johan Hedström.

Utskottet

Inledning

Bostadsutskottet behandlar i detta betänkande förslag i budgetpropositionen för år 1999 vad gäller utgiftsområde 18 samt motionsförslag från årets allmänna motionstid. Förslagen avser dels anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18, dels vissa övriga frågor om bostadsförsörjningen m.m.

Den ordning för budgetberedningen inom riksdagen som tillämpades första gången under riksmötet 1996/97 innebär bl.a. att riksdagen först tar ställning till fördelningen av utgifterna i statsbudgeten på utgiftsområden. Därefter tas ställning till anslagsfördelningen inom respektive utgiftsområde. Årets budgetberedning har i vissa avseenden fått anpassas till den begränsade tidsram för höstens arbete som blivit följd av riksdagsvalet i september. Riksdagen har således vid justeringen av detta betänkande ännu inte fastställt ramen för det utgiftsområde som bostadsutskottets beredningsansvar omfattar, dvs. utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande. Däremot har finansutskottet den 19 november lämnat förslag till riksdagen om att denna utgiftsram skall fastställas till 20 463 080 000 kr för budgetåret 1999 (1998/99:FiU1), dvs. till samma belopp som regeringen föreslår i budgetpropositionen. Bostadsutskottets ställningstagande till anslagsfördelningen för budgetåret 1999 bygger på förutsättningen att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 18 i enlighet med finansutskottets förslag.

Betänkandet har disponerats så att först behandlas frågor om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 och därefter olika förslag om bostadsförsörjningen m.m. som inte direkt innebär anslagsanspråk budgetåret 1999.

Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 1999

A 2 Räntebidrag

Från anslaget till räntebidrag bekostas statliga räntesubventioner för ny- och ombyggnad av bostäder och vissa andra bidrag bl.a. till underhålls- och förbättringsåtgärder.

I budgetpropositionen (punkt 6 i motsvarande del) föreslås att riksdagen för budgetåret 1999 anvisar ett ramanslag om 7 537 000 000 kr på anslaget Räntebidrag m.m. Regeringens beräkning av anslagsbehovet utgår från vissa förutsättningar avseende bl.a. ränteutvecklingen. Vidare förutsätter anslagsberäkningen att riksdagen godkänner två förslag om åtgärder avseende anslagets utnyttjande (punkt 2).

Det första av dessa förslag gäller vissa regler för utbetalning av små bidragsbelopp. Regeringen föreslår att de nuvarande reglerna för småärenden ändras så att bidragsgivningen helt upphör när den aktuella bidragsutbetalningen för första gången understiger ett belopp som motsvarar 2 000 kr per år. Förslaget innebär vidare att vissa särregler som gäller i de fall när flera ärenden avser samma fastighet tas bort. Möjligheten att i efterhand ansöka om utbetalning av innehållna bidrag som sammanlagt för en fastighet eller lägenhet överstiger 2 000 kr per år föreslås upphöra fr.o.m. år 1999.

Det andra förslaget om åtgärder som påverkar anslagsbelastningen avser sänkt bidragsandel i fråga om räntestöd för reparation och underhåll av hyres- och bostadsrättshus, dvs. det s.k. RBF-stödet. Förslaget om en ändring av bidragsvillkoren för RBF-stödet innebär att stödnivån sänks med 5 procentenheter från 15 % till 10 %. Den lägre bidragsandelen föreslås gälla bidrag som avser tiden efter den 1 januari 1999. Åtgärden bedöms leda till en utgiftsminskning för räntebidraget med ca 75 miljoner kronor år 1999.

De två förslagen om åtgärder avseende anslagets utnyttjande har inte i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet mött några invändningar. Utskottet tillstyrker således punkt 2 i budgetpropositionen.

Däremot har invändningar redovisats i tre motioner avseende regeringens beräkning av anslagsbehovet för räntebidragen m.m. I motion 1998/99:Bo222 (m) yrkande 1 föreslås att anslaget skall minskas med 576 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. På motsvarande sätt föreslås i motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 23 minskat anslag med 1 590 miljoner kronor samt med 800 miljoner kronor i motion 1998/99:Fi211 (fp) yrkande 17, båda yrkandena i motsvarande del. I alla tre motionerna hänvisas till att besparingen skall uppnås genom en snabbare avveckling av räntebidragen. Enligt motionerna möjliggörs detta bl.a. genom sänkt fastighetsskatt.

Vad gäller motionsförslagen om besparingar på 576, 800 respektive 1 590 miljoner kronor kan utskottet konstatera att motionärerna inte redovisar några egentliga förslag om hur besparingen skall tas ut. När utskottet behandlade motsvarande förslag i samband med budgetberedningen hösten 1997 konstaterade utskottet att besparingar i denna storleksordning under kommande budgetår endast kan uppnås genom snabba och kraftiga extra nedtrappningar av räntebidragen. Utskottet erinrade också om att huvuddelen av de räntebidrag som för närvarande utgår avser fastigheter i de s.k. krisårgångarna producerade kring år 1990. Kraftigt minskade bidrag till denna grupp av fastigheter riskerar givetvis att ytterligare förvärra läget för många bostadsföretag, bostadsrättsföreningar och enskilda hushåll som redan i dag har stora ekonomiska problem. Utskottets bedömning från hösten 1997 kvarstår. Besparingar av denna omfattning riskerar att leda till ett ökat behov av bostadsbidrag samt till ett ökat antal konkurser inom bostadssektorn. Ett bifall till motionärernas förslag skulle därigenom även medföra en ökad belastning på anslagen för bostadsbidrag respektive för garantiverksamheten vid Statens bostadskreditnämnd.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om att det under anslagsposten Räntebidrag m.m. skall föras upp ett ramanslag om 7 537 miljoner kronor och avstyrker motstående förslag i motionerna 1998/99:Bo222 (m) yrkande 1, 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 23 samt 1998/99:Fi211 (fp) yrkande 17, de två sistnämnda yrkandena i motsvarande del.

A 5 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamheten

Statens bostadskreditnämnds (BKN) huvudsakliga uppgift är att lämna statliga kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder. Garantiverksamheten som administreras av BKN har delats in i två resultatområden, äldre ga-

rantier och nya garantier. Med äldre garantier avses garantier utfärdade t.o.m. år 1996. Anslaget A 5 får användas för att täcka förluster avseende dessa garantier.

Under innevarande budgetår beräknas garantiförlusterna överstiga det anvisade beloppet med 1 015 miljoner kronor. Detta har medfört ett behov av att tillföra anslaget ytterligare medel på tilläggsbudget. Anslagsöverskridandet kommer att medföra besparingar på andra anslag inom utgiftsområde 18 för budgetåret 1998. Bostadsutskottet har behandlat denna fråga i sitt yttrande 1998/99:BoU1y till finansutskottet.

Även under budgetåren 1999–2001 beräknas nu garantiförlusterna bli betydligt större än vad som tidigare antagits. För budgetåret 1999 innebär detta enligt regeringen att anslagsbehovet uppgår till 3 000 miljoner kronor. Anslaget föreslås fastställas till denna nivå (punkt 6 i motsvarande del).

De av staten utställda garantierna måste självfallet infrias. Utskottet tillstyrker därför regeringens anslagsförslag. Utvecklingen av anslaget för garantiverksamheten är emellertid sådan att flera frågor om garantiverksamheten och prognoserna över anslagsbelastningen bör leda till vidare överväganden. Utskottet återkommer senare i detta betänkande till dessa frågor som även tas upp i budgetpropositionen och i motioner från årets allmänna motionstid (se s. 42).

A 6 Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader samt

A 7 Byggforskning

Regeringen uttalar i budgetpropositionen att en ny struktur bör skapas för finansiering och beställning av plan-, bygg- och bostadsforskning. Statens medverkan bör koncentreras till långsiktiga forsknings- och utvecklingsinsatser inom områden av samhällsintresse. Ansvaret för finansieringen av sådan forskning som ligger inom byggbranschens intresseområden bör enligt förslaget främst åvila branschens egna beställarorgan. Samtidigt aviserar regeringen sin avsikt att senare under år 1998 redovisa förslag till riktlinjer för det framtida stödet till byggforskningen och de organisatoriska effekterna härav i en proposition om olika frågor som rör byggandet. De av regeringen aviserade förändringarna i byggforskningens organisation har inte påverkat förslaget till anslag till Byggforskning: Förvaltningskostnader för år 1999. Det har i budgetpropositionen förts upp med 23 229 000 kr, vilket motsvarar 1998 års anslag efter pris- och löneomräkning och med en teknisk justering med anledning av ett nytt sätt att betala avtalsförsäkringar på det statliga området.

Regeringen bedömer att aktörerna inom plan-, bygg- och bostadssektorn i högre grad än tidigare tar ansvar för sin egen kunskapsförsörjning. BFR:s arbete med samfinansiering visar enligt budgetpropositionen att så är fallet. Med hänsyn härtill och för att tillgodose behovet av omprioriteringar föreslås att statens bidrag till byggforskning skall minskas med 100 miljoner kronor per år fr.o.m. budgetåret 1999. Anslaget till Byggforskning föreslås sålunda uppfört med 64 356 000 kr.

Regeringens förslag om anslag till Byggforskningsrådets förvaltningskostnader har inte satts i fråga i motioner. Däremot förordas i fyra motioner att anslaget till byggforskning skall ökas i förhållande till regeringens förslag.

I förhållande till regeringens förslag föreslås anslaget ökat med 100 miljoner kronor i motion 1998/99:Bo216 (fp) yrkande 1, med 75 miljoner kronor i motion 1998/99:Bo222 (m) yrkande 2, med 50 miljoner kronor i motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 23, i motsvarande del, och med 100 miljoner kronor i partimotion 1998/99:Fi210 (c) yrkande 19, i motsvarande del.

Gemensamt för motionerna är att de hävdar att det inte är möjligt att göra neddragningar av anslaget i den storleksordning som regeringen föreslår utan att kompetens och kunskap går förlorad. I flera av motionerna framhålls särskilt effekterna för den långsiktiga forskning som med stöd av byggforskningsmedel bedrivs vid landets universitet och högskolor. Kritik riktas också mot att väsentliga forskningsområden kan komma att bli eftersatta. Även beslutsunderlaget liksom beslutsordningen sätts i fråga. Enligt flera av motionerna är det inte rimligt att som regeringen föreslår först ta ställning till medelstilldelningen och sedan till riktlinjerna för den framtida forskningen. Den av regeringen aviserade propositionen där frågan om den statligt stödda byggforskningens framtida inriktning skall tas upp bör enligt motionerna föreligga innan ställning tas till anslagsbehovet.

Även i Vänsterpartiets partimotion 1998/99:Bo235 yrkande 3 riktas kritik mot beslutsunderlaget i budgetpropositionen. Enligt motionen är det anmärkningsvärt att föreslå en så omfattande minskning av stödet till byggforskningen utan att på ett bättre sätt informera om följderna. Riksdagen föreslås ge regeringen detta till känna.

Förutom de årliga anslagen till byggforskning har regeringen tidigare bemyndigats av riksdagen att låta staten ta på sig förpliktelser i samband med stöd till byggforskning som inneburit åtaganden för flera budgetår framåt. Riksdagen gav 1996 ett sådant bemyndigande för budgetåren 1998–2001. Dessa bemyndiganden har sedan dess inte utvidgats.

I motion 1998/99:Bo216 (fp) yrkande 3 förordas att en ny bemyndiganderam skall fastställas för byggforskningen. Enligt förslaget skall ramen utformas enligt de principer och ligga på en nivå som motsvarar vad som tidigare gällt.

Förslag som avser inriktningen av byggforskningen m.m. förs fram i fyra motioner.

Byggforskningen har enligt motion 1998/99:Bo229 (s) en viktig roll i strävandena att skapa ett ekologiskt hållbart samhälle. Det är enligt motionen mot bakgrund härav beklagligt att nedskärningar nu måste göras i anslagen till byggforskningen. Den aviserade byggpolitiska propositionen bör därför innehålla en tillfredsställande lösning på dilemmat med minskad byggforskning.

Institutionen för byggd miljö vid Tekniska högskolan i Stockholm är lokaliserad till Gävle. För att verksamheten vid institutionen skall kunna fortsätta krävs enligt motion 1998/99:Bo231 (s) en stabil basfinansiering. Även om motionärerna gärna ser att ett nytt byggforskningsorgan med en klar forskningsprofil inrättas förutsätter det enligt deras mening att detta nya organ får möjlighet att stödja sådan forskning.

I motionerna 1998/99: Bo215 (kd, c) samt 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 21 uttrycks farhågor för att en neddragning av anslaget till byggforskning särskilt skall drabba kvinnors forskning om bostäder och boende. Det finns enligt motionerna därför anledning att vid den fortsatta medelstilldelningen särskilt beakta behovet av sådan forskning. Enligt motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 22 bör därför 25 miljoner kronor av anslaget till byggforskning avsättas för kvinnoforskning om boendemiljöer.

Med anledning av vad som i budgetproposition och motioner föreslagits om byggforskning vill utskottet anföra följande.

Regeringens förslag i budgetpropositionen har, som utskottet ser det, två utgångspunkter. Den ena är att omfattande besparingar måste göras inom utgiftsområde 18 som en följd av icke förutsedda förluster i kreditgarantisystemet. Den andra är att statens stöd till byggforskningen i framtiden bör koncentreras till långsiktiga forsknings- och utvecklingsinsatser inom områden av samhällsintresse. Även om kravet på besparingar synes vara det huvudsakliga skälet till de förändringar som regeringen föreslår kan det enligt utskottets mening finnas anledning att från mer principiella utgångspunkter närmare överväga statens engagemang i den framtida byggforskningen.

Utskottet vill i och för sig inte sätta i fråga att inriktningen och omfattningen av statens stöd till byggforskningen kan behöva omprövas. Det finns tvärtom flera skäl som talar för att en sådan omprövning bör komma till stånd. Ett omfattande underlag för ett ställningstagande i frågan finns också tillgängligt. Kommittén för översyn av den svenska forskningspolitiken (Forskning 2000) avgav nyligen sitt slutbetänkande Forskningspolitik (SOU 1998:128). I betänkandet redovisar kommittén sina bedömningar och förslag bl.a. beträffande de statliga forskningsinsatserna, forskarutbildningen, samverkan mellan universitet och högskolor och samhälle samt organisation och arbetsformer. I fråga om forskningsfinansieringen föreslår kommittén en helt ny organisation. Enligt förslaget skall dagens forskningsråd och statliga sektorsforskningsorgan ersättas av fyra nya forskningsråd. För Bygghorskningsrådet innebär förslaget att det läggs ned och att de forskningsresurser som rådet fördelar förs över till de nya forskningsråden.

Förslagen från Forskning 2000 avser den samlade svenska forskningspolitiken. Det betyder att byggforskningen här har satts in i ett större forskningspolitiskt sammanhang. Därutöver har byggforskningen också utretts mera utifrån ett sektorsperspektiv. År 1997 avgav Utredningen för en översyn av plan-, bygg- och bostadsväsendet betänkandet En ny plan-, bygg- och bostadsforskning (SOU 1997:182). I betänkandet för utredningen fram förslag som bl.a. syftar till att minska statens anslagsbehov för den byggforskning som stöds genom Bygghorskningsrådet. Förslaget har dessutom som utgångspunkt att slå vakt om samhällets intresse- och ansvarsområden vid en minskad anslagsnivå. Utredningen innefattar även förslag om hur den framtida organisationen av statens forskning på området skall se ut.

Utan att här ta ställning till de utredningsförslag som i korthet redovisats ovan vill utskottet peka på möjligheten att utifrån förslagen göra en mera genomgripande analys av förutsättningarna för och behovet av statliga insatser inom byggforskningen. Ett sådant förfaringsätt innebär också att byggforskningen placeras in i ett bredare forskningspolitiskt sammanhang. Frågan

kan då bedömas med utgångspunkt i såväl nationella som sektoriella forskningspolitiska mål. Enligt utskottets mening skulle detta skapa förutsättningar för en långsiktighet i statens åtaganden inom byggforskningen som kommer såväl forskningsvärlden som bygg- och bostadssektorn till godo. Genom att på detta sätt lägga fast inriktningen och utformningen av samhällets insatser skulle dessutom sektorns ansvar inom byggforskningen göras tydligare. Det finns anledning att anta att detta på sikt kan leda till ett ökat ansvarstagande och engagemang från sektorn.

Sammantaget talar enligt utskottets mening starka skäl för att statens fortsatta insatser när det gäller byggforskningen bör bedömas i ett större forskningspolitiskt sammanhang. Som anförts ovan är en sådan ordning nödvändig för att erforderliga avvägningar skall kunna göras med utgångspunkt i samhällets samlade behov av forskningsinsatser inom olika sektorer. Byggforskningen bör sålunda lika lite som någon annan sektorsforskning bedömas enskilt utan att hänsyn tas till sambandet med annan forskning. Inte minst viktigt är detta med avseende på det tvärvetenskapliga angreppssätt som ofta fordras i dagens alltmer komplexa samhälle.

För att den nu förordade avvägningen av statens insatser skall kunna göras på ett mera obundet sätt fordras enligt utskottets mening att pågående och planerade byggforskningsinsatser kan genomföras i en större omfattning än vad regeringens anslagsförslag skulle medge. Även om det kunde vara önskvärt, för att göra omprövningen helt förutsättningslös, har utskottet inte funnit det möjligt att fullt ut återställa anslaget till den nivå det i dag har. Ett utrymme bör däremot skapas för att i viss utsträckning kunna stödja nya projekt och för att säkra pågående projekt som annars kunde riskera en förtida avveckling. För att säkerställa detta bör 50 miljoner kronor tillföras byggforskningen utöver vad regeringen föreslagit.

Av redovisningen i budgetpropositionen framgår att forsknings- och utvecklingsprojekt med inriktning mot hållbar utveckling och där miljöhänsyn särskilt har beaktats har ökat. Även av de redovisningar som gjorts inför utskottet under beredningen av ärendet har det framgått att en betydande del av pågående och planerade forskningsprojekt har denna inriktning. Det är en enligt utskottets mening positiv utveckling. För att byggforskningen skall kunna bidra till framväxten av ett långsiktigt hållbart samhälle fordras att dessa forskningsinsatser kan genomföras som planerat. Den ytterligare medelstilldelning som utskottet nu föreslagit bör därför primärt komma forskning och utveckling med denna inriktning till godo.

Den nu förordade prioriteringen av de medel som föreslås tillföras byggforskningen motiverar enligt utskottets mening att finansieringen sker inom ramen för stödet till lokala investeringsprogram. Av anslaget Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet bör därför 50 miljoner kronor disponeras år 1999 för stöd till byggforskning. Medlen bör förmedlas i den ordning och på de villkor m.m. som gäller för de ordinarie medel som utgår från anslaget A 7 Byggforskning.

Utskottets förslag om att tillföra byggforskningen ytterligare medel aktualiserar också frågan om behovet för staten att kunna göra åtaganden avseende stöd till byggforskning också efter år 1999 – detta utöver de bemyndiganden som i dag finns. I den utsträckning det bedöms erforderligt med sådana be-

myndiganden för att trygga de forskningsinsatser som utskottet nu uttalat sig för bör det ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen i frågan.

Vad utskottet nu med anledning av förslaget i budgetpropositionen anfört om medelstilldelningen till byggforskning och om formerna för de fortsatta övervägandena om statens insatser inom byggforskningen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottets ställningstagande innebär att partimotionerna 1998/99:Bo235 (v) yrkande 3 och 1998/99:Fi210 (c) yrkande 19, i motsvarande del samt motionerna 1998/99:Bo215 (kd, c), 1998/99:Bo216 (fp) yrkandena 1 och 3, 1998/99:Bo222 (m) yrkande 2, 1998/99:

Bo229 (s), 1998/99:Bo231 (s) och 1998/99:Bo237 (kd) yrkandena 21–22 och 23, detta yrkande i motsvarande del, avstyrks. Regeringens förslag i övrigt tillstyrks av utskottet.

A 8 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

De utgifter som belastar detta anslag avser bidrag till kostnader för att avhjälpa fukt- och mögelskador i egnahem. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel enligt förordningen (1993:712) om den statliga fonden för fukt- och mögelskador i småhus, m.m.

Regeringen anför i budgetpropositionen att omprioriteringar inom utgiftsområde 18 är nödvändiga för att finansiera beräknade utgiftsökningar inom kreditgarantisystemet. Anslaget för bidrag till fonden för fukt- och mögelskador under budgetåret 1999 föreslås därför minska i förhållande till innevarande år. Regeringen föreslår (punkt 6 i motsvarande del) att 40 miljoner kronor anvisas anslaget för år 1999.

I två motioner har föreslagits att anslaget för bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador bestäms till ett högre belopp än vad regeringen förordat. Centerpartiet föreslår i sin partimotion 1998/99:Fi210 yrkande 19 i motsvarande del att anslaget bestäms till 50 miljoner kronor. Enligt motion 1998/99:Bo222 (m) yrkande 4 bör anslaget för budgetåret 1999 bestämmas till 55 miljoner kronor. I denna motion liksom i ytterligare en motion lämnas också förslag om överväganden om förändrade bidragsregler. Även regeringen tar upp denna fråga i budgetpropositionen. De förordade övervägandena torde inte kunna leda till ändrade anslagsanspråk för budgetåret 1999. Utskottet återkommer därför nedan (s. 45) till frågan om överväganden avseende villkoren för det fortsatta stödet till fukt- och mögelskadade småhus.

Vad gäller den nu aktuella frågan, dvs. anslaget för budgetåret 1999, hade det enligt utskottets mening givetvis varit önskvärt att stödets ekonomiska omfattning kunnat hållas oförändrat eller utvidgas. Behovet av omprioriteringar inom utgiftsområdet gör emellertid att den av regeringen föreslagna anslagsnivån bör vinna riksdagens bifall. Motionsförslagen om ökat anslag avstyrks.

A 9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till radon i småhus. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1988:372) om bidrag till åtgärder mot radon i egna hem.

Enligt den utgiftsprognos som redovisas i budgetpropositionen kommer 8,7 miljoner kronor att betalas ut i bidrag under år 1998. Vad gäller budgetåret 1999 föreslår regeringen att anslaget bestäms till 7 miljoner kronor (punkt 6 i motsvarande del). Regeringen föreslår vidare att bidragsgivningen i fortsättningen skall begränsas genom en årlig ram, och att denna ram för budgetåret 1999 bestäms till 7 miljoner kronor (punkt 3). Förslaget om en begränsning av bidragsverksamheten för åtgärder mot radon läggs fram med hänvisning till behovet av omprioriteringar till följd av utgiftsökningen inom kreditgarantisystemet.

I fem motioner förs fram förslag som i olika avseenden avviker från regeringens förslag om den aktuella bidragsverksamheten. I tre av dessa motioner föreslås att anslaget för år 1999 skall bestämmas till en högre nivå än vad regeringen förordnat. Folkpartiet föreslår i sin partimotion 1998/99:Fi211 yrkande 17 i motsvarande del att anslaget bestäms till 27 miljoner kronor. Även i motion 1998/99:Bo214 (fp) föreslås att anslaget bestäms till denna nivå. I den sistnämnda motionen anförs att den höjda anslagsnivån skall användas till förbättringar av bidragsvillkoren. Motionärerna föreslår att det maximala bidraget skall höjas från dagens nivå på 15 000 kr till 25 000 kr. En höjning av anslagsnivån föreslås även av Centerpartiet i partimotion Fi210 (c) yrkande 19 i motsvarande del. Enligt denna motion bör anslaget fastställas till 12 miljoner kronor för år 1999.

Innebörden i motionsförslagen om ökade anslag för den aktuella stödformen torde också få förstås så att regeringens förslag om rambegränsning av stödet avstyrks. Ett direkt uttalat avslagsförslag i frågan om rambegränsning av stödet finns i Miljöpartiets partimotion 1998/99:Bo236 yrkande 5. I denna motion finns även förslag om ökade anslag för åtgärder mot radon budgetåren 2000 och 2001. Den senare frågan återkommer utskottet till nedan.

Slutligen vad gäller anslaget för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder finns ett förslag i motion 1998/99:Bo222 (m) yrkande 5. I motionen föreslås att bidragsverksamheten avvecklas och att anslaget i fortsättningen endast används för informationsinsatser avseende radonsanering. Motionärerna gör bedömningen att denna åtgärd sannolikt leder till att antalet sanerade bostäder kommer att öka.

I frågan om radonsanering i bostadsbeståndet har utskottet vid ett flertal tillfällen framhållit att detta bör vara en högt prioriterad verksamhet. En erfarenhet av de senaste årens insatser för att öka åtgärderna mot radon är emellertid att bidraget inte ensamt kan stimulera till att alla nödvändiga åtgärder vidtas. Informationsinsatser som leder till att berörda fastighetsägare i högre grad uppmärksammar och prioriterar problemet kan ha väl så stor betydelse. Utskottet förutsätter att de myndigheter som har ett ansvar inom området, bl.a. Statens strålskyddsinstitut och Boverket, fortsätter sin verk-

samhet med att informera om riskerna med radon och om möjligheterna att få bidrag till saneringsåtgärder.

Möjligheterna att förbättra villkoren för det statliga stödet på området har under flera år begränsats av de budgetrestriktioner som följt av kravet på återhållsamhet med ökade utgifter på alla områden. I år har, som framgått ovan, tillkommit de krav på besparingar inom utgiftsområde 18 som blivit följden av utgiftsökningen inom kreditgarantisystemet. Även om utskottet delar motionärernas syn på vikten av att erforderliga åtgärder mot radon vidtas gör det ekonomiska läget inom utgiftsområdet att regeringens förslag om rambegränsning och anslagsnivå bör godkännas av riksdagen. Utskottet avstyrker således motionerna 1998/99:Bo214 (fp), 1998/99:Bo222 (m) yrkande 5, 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 5, 1998/99:Fi210 (c) yrkande 19 och 1998/99:Fi211 (fp) yrkande 17, de båda sistnämnda yrkandena i motsvarande del.

A 10 Bostadsbidrag

Under 1990-talets första hälft steg kostnaderna för bostadsbidragen kraftigt. Med anledning av denna utveckling fattade riksdagen våren 1996 beslut om vissa förändringar av bostadsbidragen som trätt i kraft den 1 januari 1997. Förändringarna innebär bl.a. att

- ett nytt system för inkomstprövning tillämpas med preliminärt bostadsbidrag som sedan fastställts slutligt på grundval av taxeringen,
- individuella inkomstgränser tillämpas,
- den bidragsgrundande bostadsytan begränsas,
- det särskilda bidraget höjs för familjer med fyra eller flera barn i takt med att flerbarnstilläggen fasas ut.

Mot bakgrund av att de beslutade förändringarna var så pass genomgripande initierade bostadsutskottet en skyndsam utvärdering av effekterna av de nya reglerna. Som ett resultat av utvärderingen förordade bostadsutskottet och riksdagen förändringar i bostadsbidragen för att mildra effekterna för de hushåll som fått vidkännas väsentliga förändringar. Med anledning härav lade regeringen i 1997 års ekonomiska vårproposition fram ett förslag till vissa ändrade regler för bostadsbidragen. Ändringarna, som utskottet och riksdagen ställt sig bakom, innebär att

- en lägsta nivå tillämpas under vilken boendekostnaden inte skall reduceras på grund av bostadsytans storlek,
- räntebidrag exkluderas från bidragsgrundande inkomst.

Bestämmelsen om ytnorm med garantinivå har trätt i kraft den 1 november 1997 och ändringen i fråga om räntebidragen den 1 januari 1998.

Regeringen anför i budgetpropositionen att de ändringar i bostadsbidragen som genomförts fr.o.m. år 1997 inneburit att kostnaderna för bostadsbidragen minskat successivt och att de nu börjat stabiliseras. Även antalet bidragstagare har enligt propositionen på samma sätt stabiliserats på en lägre nivå än tidigare. När det gäller måluppfyllelsen för bidragen redovisar regeringen bedömningen att den har försämrats i 1997 års system vad gäller utrymmesstandarderna samtidigt som bidragens fördelningspolitiska profil har stärkts.

De effekter som följer av inkomstprövningssystemet med preliminära och slutliga bostadsbidrag kan dock bedömas fullt ut först våren 1999.

Sammantaget förordar regeringen att anslaget till bostadsbidrag skall föras upp med 5 835 800 000 kr för budgetåret 1999.

Vid beräkningen av anslaget har hänsyn tagits till ett i budgetpropositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag. Förslaget innebär i korthet att den bidragsgrundande inkomsten skall ökas med skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta. De skäl till förändringen som redovisas är i korthet följande. En person som uppbär svensk pension i utlandet är i vissa fall berättigad till den del av bostadsbidraget som utgörs av det särskilda bidraget, som lämnas oberoende av bostadens storlek. Det system med preliminära och slutliga bostadsbidrag som nu tillämpas ger i dessa fall upphov till betydande problem. Det är sålunda svårt både att utreda inkomst- och förmögenhetsförhållanden och att göra en avstämning av det preliminära bostadsbidraget mot den taxerade inkomsten för berörda hushåll. Genom den föreslagna ändringen i bostadsbidragslagen kommer beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten att regleras på ett bättre sätt än i dag. De ändrade bestämmelserna skall enligt förslaget träda i kraft den 1 januari 1999.

Anslaget till bostadsbidrag föreslås i motion 1998/99:Bo222 (m) yrkande 6 minskat med drygt 600 miljoner kronor till 5 264 000 000 kr. Den förordade anslagsnivån följer av de förslag till förändringar i bostadsbidragen som förs fram i motionerna 1998/99:Bo202 (m) yrkandena 1–5 samt 1998/99:Bo209 (m) yrkandena 7 och 8. Förslagen innebär att

- bostadsbidragen till ungdomar under 29 år avvecklas,
- hushållets samlade inkomst grundar bostadsbidraget,
- ytgränserna och därmed också den s.k. garantinivån i bostadsbidragen tas bort,
- barnpension inte räknas in i den bostadsbidragsgrundande inkomsten,
- grundbidraget sänks.

I motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 23, i motsvarande del, förordas att anslaget till bostadsbidrag skall höjas med 1 050 miljoner kronor. Enligt motionen bör anslaget höjas för att bostadsbidragen till barnfamiljer skall kunna förbättras. Genom yrkandena 14–16 i motionen föreläggs riksdagen därför förslag om att

- hushållets samlade inkomst skall grunda bostadsbidraget,
- ytgränserna skall höjas med 10 m² för alla hushållstyper samt
- bostadsbidraget skall höjas med 100 kr per barn.

Av motivtexten i motionen framgår dessutom att motionärerna är beredda att avveckla bostadsbidragen till ungdomar under 29 år.

Slutligen föreslås i Folkpartiets partimotion 1998/99:Fi211 yrkande 17, i motsvarande del, att anslaget till bostadsbidrag skall minskas med 310 miljoner kronor.

Med anledning av vad som i budgetproposition och motioner föreslagits beträffande anslaget till bostadsbidrag för år 1999 vill utskottet anföra följande.

Som framgår ovan förändrades de förändringar i bostadsbidragen som beslutades våren 1996 i första hand av den kraftiga ökning av utgifterna för bidragen som skedde i början av 1990-talet. Det är sålunda i första hand statsfinansiella skäl som föranlett en reformering av bostadsbidragen. Samtidigt får naturligtvis inte förändringarna leda till oacceptabla konsekvenser för de hushåll som är i behov av stöd för sitt boende. Det är också mot denna bakgrund som bostadsutskottet agerat så att effekterna av de nya reglerna utvärderats och så att vissa ändringar i reglerna för bostadsbidragen gjordes redan under det första bidragsåret.

De nya reglerna har varit i kraft mindre än två år. Det finns därför anledning att även fortsättningsvis noggrant följa effekterna av dem. Vissa förhållanden är dock kända redan nu. Av regeringens bedömning i budgetpropositionen framgår sålunda, som redovisats ovan, att måluppfyllelsen för bidragen har försämrats i 1997 års system vad gäller utrymmesstandarden samtidigt som den fördelningspolitiska profilen har stärkts. Någon total bild av utfallet av de nya reglerna finns dock ännu inte att tillgå. En mera samlad utvärdering kan göras tidigast när de slutliga bostadsbidragen för första gången fastställs i början av år 1999. Riksförsäkringsverket har också regeringens uppdrag att redovisa effekter och resultat av det nya systemet senast den 1 september 1999.

Den av regeringen framlagda anslagsberäkningen för bostadsbidragen utgår från att de regler som nu gäller tillämpas också under budgetåret 1999. Även den anslagsram för utgiftsområde 18 som utskottet ställt sig bakom bygger på denna förutsättning. Till den del motionsförslagen innebär att ramen för utgiftsområde 18 överskrids bör de sålunda avvisas. En annan möjlighet är att göra en motsvarande besparing inom utgiftsområdet i övrigt. Utskottet är inte berett att förorda att en sådan omfördelning mellan anslagen inom utgiftsområdet görs. Inte heller i övrigt är utskottet berett att ställa sig bakom de i motionerna framlagda förslagen till ändringar av bostadsbidragen.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda motionerna 1998/99:Bo202 (m) yrkandena 1–5, 1998/99:Bo209 (m) yrkandena 7 och 8, 1998/99:Bo222 (m) yrkande 6, 1998/99:Bo237 (kd) yrkandena 14–16 och 23, detta yrkande i motsvarande del, samt Folkpartiets partimotion 1998/99:Fi211 yrkande 17 i motsvarande del.

Regeringens förslag tillstyrks även i vad avser förslaget till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag. Lagförslaget har som bilaga 2 fogats till betänkandet.

A 12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.

De utgifter som belastar anslaget avser investeringsbidrag enligt förordningen (1996:1371) om statligt investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl. Bidrag lämnas enligt gällande förordning i mån av tillgång på medel för projekt som påbörjas under perioden den 1 oktober 1996–den 31 december 1999. Bidrag för verksamheten lämnas under år 1998 från tionde huvudtitelns reservationsanslag 1995/96 A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Bidragen var enligt riksdagens ursprungliga beslut (yttr. 1996/97:BoU2y, bet. 1996/97:FiU11) inriktade mot studentbostäder. Efter förslag från regeringen beslutade riksdagen våren 1998 (yttr. 1997/98:BoU7y, bet. 1997/98:FiU27) att vidga bidragskretsen till att även omfatta ungdomsbostäder. Bidrag kan utgå med högst 25 000 kr för varje rum i lägenheter för en eller två studerande ungdomar.

Med hänvisning bl.a. till behovet av omprioriteringar inom utgiftsområdet föreslår regeringen att riksdagen godkänner att bidragsgivningen för det aktuella ändamålet avvecklas (punkt 4). Förslaget innebär att reglerna för beviljande av bidrag till anordnande av bostäder för studenter m.fl. ändras så att en förutsättning för bidrag är att ansökan har kommit in till länsstyrelsen senast den 12 oktober 1998. Regeringen bedömer att 30 miljoner kronor behöver anvisas på anslaget år 1999 för återstående utbetalningar av beviljade bidrag. Anslaget föreslås därför bestämmas till 30 miljoner kronor (punkt 6 i motsvarande del).

Regeringens förslag om avveckling av stödet till bostäder för studenter m.fl. har mött invändningar i flera motioner. Andra frågor om ungdomars och studenters boende har också tagits upp i motioner. I detta avsnitt behandlas endast de förslag som vid ett bifall bedöms kunna påverka medelsbehovet för det aktuella anslaget under budgetåret 1999. Utskottets ställningstagande till övriga motionsförslag om ungdomars boende m.m. redovisas längre fram i detta betänkande (s. 48).

I flera av de nu aktuella motionsförslagen förordas att riksdagen inte skall godkänna regeringens förslag om att avveckla stödet till studentbostäder. Frågan om en eventuell avveckling föreslås i stället övervägas i samband med behandlingen av budgeten för år 2001. Förslag med denna innebörd läggs fram i motionerna 1998/99:Bo225 (kd), 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 18 och 1998/99:Ub483 (kd) yrkande 11. I motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 27 i motsvarande del föreslås att anslaget för investeringsbidraget för budgetåret 1999 bestäms till 75 miljoner kronor, dvs. en ökning av anslaget med 45 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Motsvarande förslag om anslagsnivån för år 1999 finns i Centerpartiets partimotion 1998/99:Fi210 yrkande 19 i motsvarande del. Även detta förslag torde få förstås så att regeringens förslag om en avveckling av investeringsbidraget avstyrks.

Ytterligare tre motionsförslag om investeringsbidraget till bostäder för studenter m.fl. bör behandlas i detta avsnitt. I motion 1998/99:Bo211 (fp) föreslås att stöd skall utgå under den period som ursprungligen avsågs, dvs. för projekt som påbörjas senast den 31 december 1999. Även i motion Bo220 (s) förordas att stödet skall behållas efter det datum som regeringen föreslagit som sista dag för inkomna ansökningar. Motionärerna menar att rimlig hänsyn måste tas till de projekt som påbörjats och där redan betydande kostnader uppstått. I Folkpartiets partimotion 1998/99:Ub803 yrkande 17 föreslås att reglerna för det aktuella stödet ändras så att bidrag endast skall kunna beviljas för studentbostäder. Förslaget innebär en återgång till vad som gällde innan riksdagen beslutade om förändringar av bidragskretsen våren 1998.

Bostadsutskottet vill med anledning av regeringens förslag om ändrade regler anföra följande om den aktuella stödformen.

Beslutet att inrätta ett stöd för anordnande av studentbostäder fattades mot bakgrund av en starkt tilltagande efterfrågan på bostäder på framför allt högskoleorterna. Behovet av ett bostadstillskott accentuerades även genom riksdagens beslut sommaren 1996 att öka antalet utbildningsplatser inom högskolan med sammanlagt 30 000 nya årsstudieplatser under åren 1997–1999. Sedan stödet för studentbostäder inrättats kom även de problem som ungdomar har att etablera sig på bostadsmarknaden att alltmer uppmärksammas. Riksdagens beslut att utvidga stödets ändamål fattades mot denna bakgrund. Det är givetvis inte så att bostadssituationen för studenter och ungdomar under den begränsade tid som investeringsbidrag hittills kunnat utgå på något avgörande sätt hunnit förändras eller förbättras. Regeringens förslag om att i förtid avbryta stödverksamheten får i stället ses mot bakgrund av de budgetrestriktioner som nödvändiggör omprioriteringar när anslagsöverskridanden kan förutses. De ökade kostnader som uppstått inom kreditgarantisystemet har således, som framgått ovan, föranlett förslag om besparingar på flera verksamheter inom utgiftsområde 18.

Mot bakgrund av det uppkomna läget delar bostadsutskottet regeringens bedömning att bidragsverksamheten för studentbostäder m.fl. inte kan fullföljas i enlighet med de ursprungliga intentionerna. Utskottet vill emellertid framhålla att en omprövning av stödverksamheten dels måste ske på ett sådant sätt att redan gjorda utfästelser kan infrias, dels bör föranleda förnyade överväganden om bostadssituationen för studenter och ungdomar.

Vad gäller den förstnämnda förutsättningen har utskottet erfarit att ny information om den beräknade belastningen på det aktuella anslaget tillkommit sedan regeringen förelade riksdagen årets budgetproposition. Denna information visar att det av regeringen föreslagna anslaget inte fullt ut täcker de anspråk på utbetalningar som kan uppkomma till följd av redan beviljade bidrag. Än mindre tillgodoser förslaget till anslag det medelsbehov som uppkommer om också övriga ansökningar som kommit in senast den 12 oktober skall kunna prövas och beviljas om de i övrigt uppfyller villkoren för stöd. Som utskottet uppfattat regeringsförslaget har avsikten varit att samtliga ansökningar som inkommit senast detta datum skall kunna prövas och beviljas i enlighet med de regler och förutsättningar som gällde vid tiden för ansökan. En sådan ordning svarar enligt utskottets mening mot rimliga krav som kan ställas på staten om förutsebarhet vad gäller bidragsgivning. För att bidrag skall kunna meddelas i enlighet med denna ståndpunkt bör därför ytterligare medel tillföras studentbostadsstödet för år 1999.

Mot bakgrund av vad utskottet nu anfört bör utgångspunkten vid beräkningen av detta ytterligare anslagsbehov vara att de ansökningar om bidrag som inkommit senast den 12 oktober 1998 skall kunna beviljas om bidragsvillkoren i övrigt är uppfyllda. Det bör enligt utskottets mening ankomma på regeringen att på nytt överväga frågan om vilka medel som behöver tillföras det aktuella anslaget för budgetåret 1999 för att redan beviljade och tillkommande bidragsanspråk skall kunna tillgodoses. Regeringen bör därefter på tilläggsbudget underställa riksdagen förslag i frågan.

Den uppkomna situationen beträffande den aktuella stödverksamheten aktualiserar enligt utskottets uppfattning behovet av att överväga frågan om ungdomars boende ur ett bredare perspektiv. Utskottet återkommer till denna

fråga i samband med behandlingen av motionsförslag om ungdomsbostäder m.m. (s. 48).

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om anslag för investeringsbidrag till bostäder för studenter m.fl. för budgetåret 1999. Vad gäller anslagsbehovet och frågan om ändrade regler för beviljande av bidrag bör riksdagen med anledning av regeringens förslag som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet ovan förordat. Motionerna 1998/99:Bo211 (fp), 1998/99:Bo220 (s), 1998/99:Bo225 (kd), 1998/99:Bo237 (kd) yrkandena 18 och 23, det sistnämnda yrkandet i motsvarande del, 1998/99:Fi210 (c) yrkande 19 i motsvarande del samt 1998/99:Ub483 (kd) yrkande 11 avstyrks.

C 1 Länsstyrelserna m.m.

I budgetpropositionen föreslås att det till länsstyrelsernas verksamhet skall anvisas 1 757 893 000 kr. Vid anslagsberäkningen har hänsyn tagits dels till att minskade kostnader kan beräknas uppkomma vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län, dels till att ökade kostnader kan förutses vid länsstyrelserna genom vissa tillkommande uppgifter. Vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län beräknas kostnaderna minska som en följd av sammanslagningen av de tre ingående tidigare länen och genom att vissa uppgifter tas över av det nybildade landstinget. Den ökade belastningen på anslaget uppkommer genom att länsstyrelserna tillförs medel bl.a. för förstärkt tillsyn över vården av äldre och funktionshindrade, förstärkt miljötillsyn samt för nytillkommande uppgifter i anslutning till ny miljöbalk.

Förslaget till anslag till länsstyrelsernas verksamhet har inte mött invändningar i motioner eller under utskottsbehandlingen. Regeringens förslag tillstyrks.

I motion 1998/99:Bo301 (m) riktas däremot kritik mot hur det totala anslaget har fördelats på de enskilda länsstyrelserna. Enligt motionen missgynnas snabbt växande län som Hallands län och Uppsala län av den fördelning som regeringen förordar. Räknat per invånare får dessa län enligt motionen ett lägre belopp än övriga län.

Frågan om den närmare fördelningen av länsstyrelseanslaget mellan olika länsstyrelser har behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen. Våren 1995 uttalade sålunda bostadsutskottet och riksdagen (bet. 1994/95:BoU12) att det vid fördelningen av länsstyrelseanslaget mellan olika länsstyrelser kunde finnas anledning att ta hänsyn till länets befolkningsstorlek. I förra årets budgetproposition redovisade också regeringen att den fr.o.m. innevarande budgetår har beslutat att omfördela anslaget mellan länsstyrelserna varvid bl.a. befolkningsstorlek fått genomslag. En omfördelning i den riktning som utskottet tidigare uttalat sig för och som även motionärerna förordar har alltså kommit till stånd. Trots detta kan det naturligtvis hävdas att omfördelningen av anslaget mellan länsstyrelserna inte är tillräckligt långtgående eller att fördelningen inte blir rättvisande ur andra aspekter. Utskottet är dock inte berett att på de i motionen angivna grunderna nu förordar att fördelningen mellan länsstyrelserna ges en annan utformning än den som

regeringen redovisar i budgetpropositionen. Motion 1998/99:Bo301 (m) avstyrks sålunda.

I Vänsterpartiets partimotion 1998/99:Bo235 yrkande 5 hävdas att regeringens arbete med uppföljning och utvärdering av länsstyrelsernas verksamhet måste förbättras. Även regeringens information till riksdagen i frågan är enligt motionen bristfällig.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av att ett arbete med uppföljning och utvärdering av verksamheten vid länsstyrelserna kommer till stånd. Verksamheten vid länsstyrelserna måste naturligtvis följas upp bl.a. med avseende på målpuppfyllelse och effektivitet. Att så sker är en förutsättning för att verksamheten skall kunna utvecklas och anpassas till förändringar i samhället. Som framgår av budgetpropositionen pågår också inom Regeringskansliet ett utvecklingsarbete som syftar till att förbättra regeringens styrning och uppföljning av länsstyrelsernas verksamhet. Det gäller bl.a. en kartläggning av den samlade styrningen av länsstyrelserna, främst från de centrala verken inom de olika verksamhetsgrenarna. I arbetet är en utveckling av resultatinformationen från länsstyrelserna en prioriterad uppgift. Inom Regeringskansliet har dessutom samverkan och samordning när det gäller styrning och uppföljning av länsstyrelsernas verksamhet utvecklats ytterligare. Det har bl.a. lett till en utveckling av regleringsbrevet och till en förbättrad resultatanalys och resultatbedömning.

Som framgår av redovisningen ovan pågår inom Regeringskansliet ett arbete som syftar till att förbättra uppföljningen av länsstyrelsernas verksamhet. Det finns enligt utskottets mening anledning att anta att detta arbete också kommer att återspeglas i regeringens redovisning till riksdagen av dessa frågor. Utskottet är mot denna bakgrund inte nu berett att förorda ytterligare insatser i enlighet med förslaget i motion 1998/99:Bo235 (v) yrkande 5. Motionen avstyrks.

D 1 Lantmäteriverket

Lantmäteriverket bildades den 1 januari 1996 genom en sammanslagning av dåvarande Statens lantmäteriverk och Centralnämnden för fastighetsdata. Samtidigt inrättades i varje län statliga lantmäterimyndigheter genom sammanslagning av tidigare fastighetsbildnings-, fastighetsregister- och överlantmätarmyndigheter.

Sammanslagningen har inneburit betydande rationaliseringar inom lantmäteriområdet. I budgetpropositionen konstaterar regeringen att verket har stora strukturella problem och att det ekonomiska resultatet för år 1997 är otillfredsställande. Samtidigt noteras att den delårsrapport som Lantmäteriverket redovisade den 1 augusti 1998 för första gången sedan den nya organisationen trädde i kraft visar ett positivt halvårsresultat. Enligt budgetpropositionen är det en huvuduppgift för Lantmäteriverket att under år 1999 säkerställa ekonomisk, verksamhetsmässig och organisatorisk balans inom myndigheten. En annan uppgift anges vara att fortsätta arbetet med att rationalisera fastighetsbildningsverksamheten i syfte att uppnå uppställda mål om kortare handläggningstider och minskade kostnader. Mot bakgrund härav beräknar

regeringen anslaget för Lantmäteriverket till 427 890 000 kr för budgetåret 1999.

Anslaget till Lantmäteriverket sätts inte i fråga i motionerna. Däremot riktas i Vänsterpartiets partimotion 1998/99:Bo235 yrkande 6 kritik mot det beslutsunderlag som riksdagen föreläggs i budgetpropositionen beträffande Lantmäteriverket. Enligt motionen är regeringens information om läget när det gäller pågående förändringar inom verket bristfällig.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller vikten av att utskottets och riksdagens beslut grundas på ett fullgott beslutsunderlag. Utskottet har också i andra sammanhang riktat kritik mot det beslutsunderlag som tillställts riksdagen. Senast i sitt yttrande 1998/99:BoU1y till finansutskottet över förslaget till tilläggsbudget för 1998 uttalar utskottet att förslaget vad gäller utgiftsområde 18 uppvisar påtagliga brister. Samtidigt är det naturligtvis så att riksdagen inte bör eller kan ta ställning till alla detaljer i verksamheten vid en myndighet. Redovisningen till riksdagen måste i första hand avse övergripande frågor om mål och medel för verksamheten och inte enskildheter i förvaltningsprocessen.

I fråga om verksamheten vid Lantmäteriverket bedömer regeringen att målen i huvudsak har uppnåtts, trots de rationaliseringar och organisatoriska förändringar som genomförts. Den ekonomiska situationen anges dock kräva fortsatt uppmärksamhet. Utskottet har också hösten 1997 av verkets generaldirektör orienterats om det pågående förändringsarbetet vid verket och de ekonomiska påfrestningar detta medfört. I början av år 1999 avser utskottet dessutom att göra ett studiebesök vid Lantmäteriverket i Gävle för att ånyo informera sig om verksamheten m.m.

I budgetpropositionen redovisas Lantmäteriverkets bedömning att finansiell balans i verksamheten kan uppnås vid utgången av år 1999. Med finansiell balans avses därvid att de ackumulerade underskotten inom den avgiftsfinsansierade verksamheten elimineras och att beviljad anslagskredit i huvudsak är amorterad. Utskottet är med hänvisning till det nu anförda inte berett att ställa sig bakom förslaget i Vänsterpartiets partimotion 1998/99:Bo235 yrkande 6.

Det är enligt motion 1998/99:Bo222 (m) yrkande 7 möjligt att öka avgiftsfinansieringen av Lantmäteriverkets verksamhet för att härigenom nedbringa den andel som behöver finansieras med anslag. Med tanke på verkets nuvarande situation bör dock inte den förordade avgiftsfinansieringen påverka anslaget för år 1999 – detta eftersom en omstrukturering pågår inom verket.

Med hänvisning till de i vissa fall höga förrättningskostnaderna förordas i motion 1998/99:Bo207 (m) att regeringen snarast bör vidta åtgärder för att förbättra effektiviteten m.m. vid Lantmäteriverket. Enligt motionen är det otillständigt att lönsamhetsmålet är överordnat alla andra mål utan att kvalitet eller effektivitet kontrolleras.

Verksamheten vid Lantmäteriverket finansieras både genom anslag och avgifter. Den avgiftsfinansierade verksamheten skall, med undantag för grundläggande fastighets- och landskapsinformation, bedrivas med full kostnadstäckning. De finansieringsprinciper som riksdagen fastställt innebär dessutom att användarna i ökad utsträckning skall bidra till finansieringen av kostnaderna för drift och utveckling av informationssystemen. Den avgifts-

belagda verksamhetens andel av den totala budgetomslutningen har också ökat under senare år. För år 1998 beräknas andelen uppgå till knappt 70 %. Som framgår av budgetpropositionen har dessutom Ekonomistyrningsverket haft regeringens uppdrag att redovisa förslag till avgiftssystem och finansieringslösning för den statliga lantmäteriverksamheten i framtiden. Redovisningen har den 15 oktober 1998 överlämnats till regeringen, och den bereds för närvarande i Regeringskansliet.

En utgångspunkt för beslutet om en ny organisation för lantmäteri- och fastighetsdataverksamheten var att uppdrag som kan skada förtroendet för myndighetsutövningen skulle skiljas från det statliga lantmäteriet. Som ett resultat härav har den fastighetsekonomiska uppdragsverksamheten redan bolagiserats. Avsikten är dessutom att en bolagisering skall ske av den fristående förlagsverksamheten och den kartografiska uppdragsverksamheten när förutsättningar för detta föreligger. På sikt innebär detta att verket kommer att få än mer renodlade myndighetsuppgifter jämfört med i dag.

De finansieringsprinciper som i dag gäller för verksamheten har lett till att den avgiftsfinansierade delen har ökat. Dessutom pågår överväganden om avgiftssystemet. Till detta kommer att det, som redovisats ovan, under år 1999 är en huvuduppgift för Lantmäteriverket att fortsätta arbetet med att rationalisera fastighetsbildningsverksamheten så att handläggningstiderna kan kortas och kostnaderna minskas. Sammantaget har sålunda en rad insatser initierats som kan komma att påverka det framtida avgiftsuttaget. Utskottet är mot bakgrund härav inte berett att ställa sig bakom förslagen i motionerna 1998/99:Bo222 (m) yrkande 7 och 1998/99:Bo207 (m).

Sverige har enligt motion 1998/99:Bo234 (kd, m, c) goda förutsättningar att kunna bygga upp digitala kartdatabaser. Dessa förutsättningar har enligt motionen dock inte tagits till vara eftersom tillräckliga resurser inte ställts till förfogande för verksamheten. Genom en snabbare uppbyggnad av en digital Sverigekarta skulle viktiga användares behov bättre kunna tillgodoses samtidigt som förutsättningar för nya företag skapas. Enligt förslaget bör därför regeringen i budgeten för år 2000 återkomma med förslag till finansiering av en digital Sverigekarta.

Produktionen och användningen av landskapsinformation i digital form har ökat under en rad av år. Det är en enligt utskottets mening mycket positiv utveckling. En förutsättning för att den skall fortgå är att användarna får ökad kunskap om de möjligheter som geografiska data i digital form erbjuder. Flera satsningar har också gjorts för att stimulera till en ökad användning. Det gäller bl.a. inom den offentliga sektorn där en utbildningssatsning riktas till kommuner och länsstyrelser. Information i digital form används också redan bl.a. inom samhällsplanering, räddningstjänst, miljöövervakning, transportplanering och försvaret. Ett ytterligare exempel är att länsstyrelserna nyligen har fått tillgång till den ekonomiska kartan i digital form. För en bredare allmänhet finns Sveriges nationalatlas i en digital version. I budgetpropositionen uttalar regeringen att denna version av atlasen är en betydande tillgång för kunskapsspridningen om Sverige och att den nu bör vidareutvecklas med sikte på att förmedla information via Internet. Regeringen har i budgetpropositionen därför föreslagit att anslaget till Lantmäteriverket skall tillföras 2,5 miljoner kronor för detta ändamål för vart och ett av åren 1999

och 2000. Även om nationalatlasen inte fullt ut torde motsvara den digitala Sverige-karta som förordas i motionen visar den enligt utskottets mening på en positiv utveckling i den riktning som motionärerna synes eftersträva. Utskottet är mot bakgrund härav inte nu berett att tillstyrka förslaget i motion 1998/99:Bo234 (kd, m, c).

E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Stödet till lokala investeringsprogram beslutades av riksdagen i enlighet med ett förslag i budgetpropositionen för 1998. Regeringen erhöll därmed ett bemyndigande av riksdagen att fatta beslut som tar i anspråk 1 000 miljoner kronor per år av de beräknade anslagen för år 1999 respektive år 2000. Regeringen beräknade omfattningen av stödverksamheten till 5 400 miljoner kronor under perioden 1998–2000. I 1998 års vårproposition angav regeringen att ytterligare 2 000 miljoner kronor beräknades tillföras satsningen på lokala investeringsprogram för år 2001. Regeringen anger i budgetpropositionen att den nu gör en omprövning av vissa medel till andra områden inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Medlen skall användas för sanering av mark och vatten. Dessutom föreslås att anslaget skall reduceras med anledning av att ett nytt kunskapscentrum föreslås bli inrättat (se nedan).

Fördelningen av medel till de lokala investeringsprogrammen regleras i förordningen (1998:23) om statliga bidrag till lokala investeringsprogram som ökar den ekologiska hållbarheten i samhället. En kommun kan enligt denna förordning erhålla bidrag till lokala investeringsprogram som främjar en ekologiskt hållbar utveckling genom åtgärder som syftar till att

- minska belastningen på miljön,
- öka effektiviteten i användningen av energi och andra naturresurser,
- gynna användningen av förnybara råvaror,
- öka återbruk, återanvändning och återvinning,
- bidra till att bevara och förstärka den biologiska mångfalden samt tillvarata kulturmiljövärden, eller
- bidra till att förbättra cirkulationen av växtnäringssämnen i ett kretslopp.

Vidare anges i förordningen att bidrag kan lämnas till vissa näringslivsfrämjande åtgärder, lokala folkbildningsinsatser, till åtgärder som främjar arkitektoniska kvaliteter eller ökar jämställdheten mellan könen och till åtgärder inom bostadsbebyggelsen. Dessa bidrag kräver dock bl.a. att det ovan angivna syftet med bidragen kan uppfyllas. I budgetpropositionen anges att regeringen har för avsikt att genomföra förändringar i förordningen så att även allergisanerande åtgärder i bebyggelsen skall kunna omfattas av stödet till lokala investeringsprogram.

Bostadsutskottet har som ett led i sitt uppföljningsarbete låtit genomföra en uppföljning av den hittillsvarande fördelningen av medel till lokala investeringsprogram. Syftet med denna uppföljning var att erhålla ett bättre underlag för kommande beredningar av frågor om den aktuella verksamheten. Studien var i första hand inriktad på frågor om fördelningsprocessen och det kvantitativa utfallet av den hittillsvarande medelsfördelningen. Resultatet av uppföljningen finns redovisat i rapport 1998/99:URD1 i serien Utredningar

från riksdagen. Vad gäller frågan om stödets effekter har Riksrevisionsverket fått regeringens uppdrag att under år 1999 göra en första uppföljning.

Regeringen föreslår att anslaget för stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet bestäms till 1 495 miljoner kronor för budgetåret 1999 (punkt 6 i motsvarande del). Dessutom föreslås att riksdagen skall ge regeringen bemyndigande att besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 3 000 miljoner kronor under perioden 2000–2002 (punkt 5).

Förslag om avveckling av stödet till lokala investeringsprogram eller en begränsning av stödets omfattning läggs fram i flera motioner.

Förslagen i Folkpartiets partimotion 1998/99:Fi211 yrkande 17 i motsvarande del om att minska anslaget för år 1999 med 800 miljoner kronor respektive i motion 1998/99:Bo222 (m) yrkande 8 om att inte anslå några medel alls under år 1999 har båda innebörden att verksamheten bör avvecklas. I m-motionens yrkande 10 föreslås i enlighet med denna inställning att riksdagen inte skall ge regeringen det begärda bemyndigandet att besluta om ytterligare bidrag.

I motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 23 i motsvarande del föreslås att anslaget minskas med 320 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Motionärerna anför att investeringsprogrammen utgör en viktig satsning, men att stödet är tilltaget i överkant och att tillräcklig hänsyn inte tas i medelsfördelningen till behoven av miljöförbättringar av bostäder och skolor.

Centerpartiet gör i sin partimotion 1998/99:Fi210 bedömningen att handläggningen av stödet till lokala investeringsprogram hittills skett på ett godtyckligt sätt och att medlen kan göra bättre nytta i andra sammanhang. Centerpartiet hänvisar till föreslagna satsningar på anslagen för fukt- och mögelskador, radonsanering, byggforskning och studentbostäder. I motionens yrkande 19 i motsvarande del föreslås att anslaget minskas med 660 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

I motion 1998/99:Bo216 (fp) yrkande 2 föreslås att anslaget till investeringsprogrammen minskas med 100 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Motionärens förslag utgår från att dessa medel skall användas till en motsvarande förstärkning av anslaget för byggforskning.

Den hittillsvarande hanteringen av medlen för de lokala investeringsprogrammen ifrågasätts i flera avseenden i motion 1998/99:Bo233 (v). Motionärerna tar bl.a. upp frågor om stödet fördelats på ett kostnadseffektivt sätt, om det utgått till rätt projekt och om fördelningen över landet varit rättvis. I motionen föreslås att inga ytterligare medel skall anslås till stödet innan en ordentlig utvärdering genomförts.

Tre av de motioner som behandlar frågor om lokala investeringsprogram innehåller förslag om att inriktningen av stödet bör ändras.

I motion 1998/99:Bo203 (s) hänvisas till att det i förordningen för stödet anges att bidrag endast skall lämnas om åtgärderna kan antas öka sysselsättningen. Motionärerna anser emellertid att sysselsättningsaspekten inte beaktats tillräckligt i stödgivningen och förordar därför ett tillkännagivande i frågan.

Enligt förslaget i motion 1998/99:Bo206 (v) bör medel för investeringsprogrammen användas för stöd till koloniträdgårdsverksamheten. Motion-

ärerna framhåller att denna verksamhet aktivt bidrar till att öka kontakterna mellan svenskar och invandrare. I motion 1998/99:Bo507 (c) yrkande 10 föreslås att riksdagen i ett tillkännagivande skall förordna att ytterligare medel omfördelas från investeringsprogrammen till anslag för sanering av förorenade områden.

Slutligen behandlas i detta avsnitt ett förslag i motion 1998/99:Bo205 (c) om att medlen för de lokala investeringsprogrammen bör hanteras av länsstyrelserna tillsammans med de regionala tillväxtavtalen i stället för av regeringen. Enligt vad motionärerna anför skulle detta leda till en bättre helhets-syn.

Bostadsutskottet vill anföra följande vad gäller förslagen om stödet till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet.

Av redovisningen i budgetpropositionen och bostadsutskottets uppföljning framgår att kommunernas intresse för stödet till lokala investeringsprogram varit mycket omfattande. Nästan alla kommuner har utarbetat förslag till investeringsprogram för ekologisk hållbarhet. Inom ramen för den hittillsvarande stödverksamheten har 42 kommuner kunnat beviljas stöd. Utskottet anser att det omfattande intresset från kommunerna att utveckla metoder för en hållbar ekologisk utveckling anpassad till förutsättningarna på det lokala planet även fortsättningsvis bör tas till vara. Den omställning av olika samhällssektorer i en långsiktigt hållbar riktning som såväl riksdag som regering ställt sig bakom förutsätter också att tillräckliga resurser kan avsättas för detta ändamål. Redan på denna grund avstyrker utskottet de motionsförslag som innebär att stödet till lokala investeringsprogram skall avvecklas. Utskottet noterar för övrigt i detta sammanhang att det avvecklingsförslag som förs fram i motion 1998/99:Bo222 (m) innebär att redan beviljade bidrag inte skulle kunna betalas ut. Även de motionsförslag som skulle medföra en kraftig begränsning av anslaget för verksamheten avstyrks.

Som utskottet ovan anför i fråga om stödet till byggforskningen sammanfaller inriktningen av denna verksamhet till betydande del med syftet med stödet till lokala investeringsprogram. Utskottet har av detta skäl föreslagit att anslaget för stöd till lokala investeringsprogram även skall få disponeras för stöd till forskning med denna inriktning. Förslaget innebär att 50 miljoner kronor av anslaget för budgetåret 1999 får disponeras för forskningsändamål.

Vad gäller de frågor om fördelningsprocessen och den närmare inriktningen av stödet som tas upp i vissa motioner kan utskottet instämma i att det föreligger ett behov av uppföljning och utvärdering av verksamheten. Även bostadsutskottets uppföljning visar att flera frågor kan behöva bli föremål för överväganden och eventuella klarlägganden. Detta har också redan från början varit regeringens avsikt. Under år 1999 kommer således Riksrevisionsverket att genomföra en första uppföljning av stödets effekter. Härutöver kan nämnas att Riksdagens revisorer genomfört en förstudie av de lokala investeringsprogrammen i syfte att utröna förutsättningarna för en närmare granskning av dessa. Beslut i denna fråga avses fattas inom kort.

Det får förutsättas att regeringen löpande anpassar stödgivningen till den information om måluppfyllelse och medelsanvändning som finns tillgänglig och vid behov underställer riksdagen förslag i frågan. Vad som i övrigt för-

ordats i de aktuella motionerna ger inte utskottet anledning till vidare överväganden.

Med hänvisning till det anförda och till vad som förordats under anslaget A 7 Byggforskning tillstyrker utskottet regeringens förslag om anslag för stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet under budgetåret 1999.

Vad gäller det i budgetpropositionen föreslagna bemyndigandet för regeringen att fatta beslut om bidrag som innebär utgifter under åren 2000–2002 finns det enligt utskottets mening skäl att något begränsa omfattningen av detta. Bemyndigandet bör således avse åtaganden som innebär utgifter under denna period på högst 2 500 miljoner kronor i stället för den av regeringen föreslagna nivån på 3 000 miljoner kronor. Den av utskottet förordade nivån innebär att ett större handlingsutrymme bibehålls. Detta ger också möjlighet att anpassa stödverksamheten till de synpunkter som kan komma fram i bl.a. den uppföljning av stödets effekter som Riksrevisionsverket skall genomföra under år 1999.

Utskottet avstyrker samtliga i detta avsnitt behandlade motionsyrkanden.

E 2 Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett nytt ramanslag för inrättandet av ett kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet. Anslaget föreslås uppgå till 5 miljoner kronor under budgetåret 1999 (punkt 6 i motsvarande del). Centrumet skall ha formen av en egen myndighet och lokaliseras till Umeå. Den viktigaste uppgiften för centrumet skall vara att på ett aktivt sätt stödja kommunerna i arbetet med att ta fram och genomföra lokala investeringsprogram samt att sprida erfarenheter från dessa program.

I två motioner, 1998/99:Bo222 (m) yrkande 9 och 1998/99:Fi211 (fp) yrkande 17 i motsvarande del, föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag om att inrätta ett anslag för ändamålet. Avslagsförslagen är en följd av förslag i respektive motion om att verksamheten med lokala investeringsprogram skall avvecklas.

Bostadsutskottet tillstyrker regeringens anslagsförslag och avstyrker de aktuella motionsyrkandena. Det är givetvis angeläget att erfarenheterna från satsningarna inom ramen för lokala investeringsprogram genom centrumets verksamhet får en så stor spridning som möjligt. Det nyinrättade centrumet kan också få en viktig uppgift när det gäller att ge stöd till framför allt de kommuner som själva har begränsade resurser för metodutveckling och till arbetet med att utforma lokalt anpassade investeringsprogram.

Övriga anslag i budgetpropositionen

Utskottet tar i detta avsnitt upp förslag till anslag m.m. i budgetpropositionen som inte mött invändningar i motioner eller vid utskottets behandling.

I fråga om de anslag som inte behandlats av utskottet ovan föreslås i budgetpropositionen (punkt 6, i motsvarande del) att det för budgetåret 1999 under utgiftsområde 18 skall anvisas till

A 1 Boverket: Förvaltningskostnader ett ramanslag om 122 424 000 kr,

A 3 Vissa äldre låne- och bidragsstöd för bostadsändamål m.m. ett ramanslag om 1 000 000 kr,
A 4 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader ett ramanslag om 12 763 000 kr,
A 11 Bonusränta för ungdomsbosparande ett ramanslag om 6 000 000 kr,
A 13 Internationellt samarbete ett ramanslag om 20 000 000 kr,
B 1 Geoteknik ett ramanslag om 23 012 000 kr,
C 2 Regionala självstyrelseorgan ett obetecknat anslag om 20 466 000 kr,
D 2 Statens va-nämnd ett ramanslag om 5 447 000 kr.

Den av regeringen förordade anslagstilldelningen avseende de nu aktuella anslagen tillstyrks av utskottet.

Motionsförslag om nya anslag inom utgiftsområde 18

Utskottet har ovan tagit ställning till förslag som avser de anslag som finns upptagna i budgetpropositionen inom utgiftsområde 18. I motion 1998/99:Bo237 (kd) förs dessutom fram förslag om att ytterligare anslagsposter skall inrättas inom utgiftsområdet.

Enligt motionens yrkande 6 finns det i dag uppenbara brister när det gäller utbildningen av arkitekter m.fl. i handikappkunskap. En följd av detta anges vara att tillgängligheten i samhället därmed riskerar att försämrast. Det finns enligt motionen därför anledning att vidta särskilda insatser för att förbättra utbildningen på området genom att 25 miljoner kronor tillförs ett nytt anslag för handikapputbildning av arkitekter.

I motionens yrkande 8 förordas att ett nytt anslag för allergisanering om 200 miljoner kronor skall föras upp på statsbudgeten. De problem som i dag finns med allergiframkallande miljöer är enligt motionen så stora att snara åtgärder måste vidtas.

De ökade medelsbehov som uppkommer för de i motionen förordade nya anslagen finansieras enligt motionens yrkande 23, i motsvarande del, genom att medel förs över från stödet till lokala investeringsprogram.

Utskottets hittills redovisade ställningstaganden till de förslag om anslag inom utgiftsområde 18 som finns upptagna i budgetpropositionen innebär att hela den föreslagna ramen för utgiftsområdet under budgetåret 1999 redan är ianspråktagen. Beslut om att inrätta nya anslag förutsätter därför en omfördelning inom utgiftsområdet, vilket utskottet inte ser tillräckliga skäl att föreslå. De aktuella motionsyrkandena kan således avstyrkas redan på denna grund. Utskottet delar dock i stor utsträckning motionärernas syn på vikten av att åtgärder vidtas inom de områden som förslagen avser. Det bör mot bakgrund härav understrykas att staten på olika sätt verkat och verkar i den riktning som motionärerna eftersträvar. När det gäller att åstadkomma en god tillgänglighet har såväl tvingande åtgärder som stimulansåtgärder av olika slag använts för att bl.a. förbättra tillgängligheten i samhället. Även när det gäller inomhusmiljön har statsmakterna aktivt verkat för att åstadkomma goda miljöer som inte ger upphov till problem av olika slag, t.ex. allergier. Utskottet vill här erinra om de initiativ som bostadsutskottet tagit på området. Under senare år har också stöd i betydande omfattning kunnat utgå till

att sanera dåliga inomhusmiljöer i framför allt offentliga lokaler som daghem och skolor, liksom till bostäder. Av budgetpropositionen framgår dessutom att regeringen avser att utvidga stödet till lokala investeringsprogram så att det under vissa förutsättningar skall kunna användas till allergisanerande åtgärder.

Med hänvisning till det nu anförda avstyrker utskottet motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkandena 6, 8 samt 23, det sistnämnda yrkandet i motsvarande delar.

Anslagsförslag som avser tiden efter budgetåret 1999

Regeringen lägger i budgetpropositionen endast fram förslag som avser anslagsfördelningen för budgetåret 1999. Samtidigt redovisas den beräknade anslagsbelastningen för de två därpå följande budgetåren. Regeringens redovisning i denna del underställs dock inte riksdagen för beslut. I motion 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 9 begärs däremot ett riksdagens tillkännagivande om anslagsfördelningen även för budgetåren 2000 och 2001. Förslaget i denna del är bl.a. knutet till ett förslag i samma motions yrkande 6 om att det är angeläget att problemen med radon åtgärdas. Det bör enligt motionen ske genom att anslagen till radonsanering ökas för budgetåren 2000 och 2001. I övrigt innebär motionens förslag att också anslagen till byggforskning och till Fonden för fukt- och mögelskador skall ökas i förhållande till de beräkningar regeringen redovisat.

Den hittillsvarande ordningen för budgetbehandlingen har inneburit att regeringen endast förelägger riksdagen förslag till fördelningen på anslag inom ett utgiftsområde för det kommande budgetåret. De förslag som riksdagen behandlar för budgetåren därefter har enbart avsett de preliminära ramarna för respektive utgiftsområde. Som framgår ovan är så fallet också när det gäller årets budgetproposition. Enligt bostadsutskottets mening bör denna ordning bestå. Även om det i och för sig kan förefalla önskvärt att i olika avseenden lägga fast anslagsfördelningen för flera budgetår framåt är detta enligt utskottets mening inte lämpligt. De prioriteringar mellan olika anslagsändmål som detta förutsätter bör enligt utskottets mening göras i ett sammanhang och vid en sådan tidpunkt att den ekonomiska utvecklingen kan överblickas på ett bättre sätt. Förslaget i motion 1998/99:Bo236 (mp) yrkandena 6 och 9 om *anslagsfördelningen för budgetåren 2000 och 2001* avstyrks sålunda.

Bostadsförsörjningen

Bostadspolitikens utformning och inriktning

I den bostadspolitiska proposition som lades fram våren 1998 redovisade regeringen sin bedömning av hur det övergripande målet för bostadspolitiken borde formuleras. Denna bedömning underställdes inte riksdagen. I sin behandling av propositionen konstaterade dock utskottet att målsättningen, sådan den formuleras i propositionen, hade i stort sett samma lydelse som den som återfanns i den bostadspolitiska utredningen. Bakom utredningens

förslag i denna del stod företrädare för samtliga riksdagspartier med undantag av Moderata samlingspartiet. Det fanns enligt utskottets mening mot bakgrund härav goda skäl för riksdagen att genom ett tillkännagivande till regeringen ge sin anslutning till den målformulering som förts fram i propositionen. Enligt utskottet var det en styrka med en bred uppslutning kring dessa mål. Riksdagen fastställde också de bostadspolitiska målen i enlighet med vad bostadsutskottet föreslagit. Det innebär att de bostadspolitiska målen i dag formuleras på följande sätt.

Bostaden är en social rättighet och bostadspolitiken skall skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom ekologiskt hållbara ramar. Boendemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar.

Förslag som avser bostadspolitikens inriktning förs fram i fyra motioner.

I motion 1998/99:Bo209 (m) yrkande 1 föreslås att riksdagen skall göra ett tillkännagivande till regeringen om principerna för bostadspolitiken. Enligt motionen skall bostadsmarknaden styras av människors efterfrågan och inte av detaljreglering, politiker och byråkrater. Bostadspolitiken skall underlätta ett personligt ägande av bostaden. En öppen och fungerande bostadsmarknad anges vara nödvändig för att medborgarna skall kunna välja en bostad som passar deras önskemål. Sammanfattningsvis anför motionärerna att bostadspolitiken skall inriktas på att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader i en stimulerande och trygg miljö. Boendemiljön skall bidra till värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. För att dessa mål skall uppnås måste, enligt motionen skatterna sänkas, avregleringen fortsätta och eget ägande underlättas. Som en del i ett förslag för att komma till rätta med den sociala segregationen förs ett motsvarande förslag fram även i motion 1998/99:N329 (m) yrkande 3.

Också i motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om den framtida bostadspolitiken. En utgångspunkt för bostadspolitiken skall enligt motionen vara att människor känner trygghet i sitt boende. Den skall dessutom präglas av valfrihet där familjer ges möjlighet att välja den boendeform som passar dem bäst. Härigenom skapas också en boendemiljö som kan bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden för alla människor och som särskilt främjar en god uppväxtmiljö för barn och ungdomar. Enligt förslaget skall boendepolitiken dessutom utgöra en del av en kristdemokratisk familjepolitik.

Det är enligt motion 1998/99:Bo227 (s) viktigt att fortsätta den sociala bostadspolitiken. Det innebär att bostaden inte skall vara en handelsvara utan en social rättighet. Bostadspolitiken bör enligt motionen därför ges en inriktning så att den

- skapar förutsättningar för en bostadsproduktion som motsvarar behoven,
- leder till förbättringar av såväl inom- som utomhusmiljön,
- bidrar till att fastighetskapitalet underhålls,
- minskar segregationen mellan olika befolkningsgrupper samt
- minskar boendekostnaderna.

Med anledning av vad som i motionerna förordats beträffande *inriktningen av bostadspolitiken* vill utskottet anföra följande.

Riksdagens ställningstagande våren 1998 innebär, som redovisats ovan, att en bred riksdagsmajoritet nu står bakom de övergripande bostadspolitiska målen. Målen som sådana bör enligt utskottets mening därför kunna ligga till grund för de bostadspolitiska övervägandena under åren framöver. Det frågan närmast får anses gälla med denna utgångspunkt är hur de övergripande målen skall preciseras och konkretiseras samt vilken vikt som bör fästas vid de olika delmomenten i dem. Utskottet ser mot bakgrund härav de nu aktuella motionerna närmast som ett uttryck för hur motionärerna vill prioritera sina insatser på det bostadspolitiska området.

Mot bakgrund av vad som förordats i motionerna vill utskottet erinra om att de bostadspolitiska målen har preciserats på flera områden i den bostadspolitiska propositionen (prop. 1997/98:119). Det gällde bl.a. beträffande

- bostaden som en social rättighet,
- bostadspolitikens inriktning för att skapa förutsättningar för alla att växa upp och leva i en stimulerande och trygg miljö,
- de boendes inflytande över den egna bostaden m.m.,
- en bostadspolitik som utvecklas inom ekologiskt hållbara ramar,
- utformning av boendemiljön för att bidra till att skapa jämlika och värdiga bostadsförhållanden samt
- utformning av bostadspolitiken så att social, ekonomisk och etnisk integration främjas.

Det är utskottets uppfattning att även de preciseringar som här redovisats ligger väl i linje med vad som har förordats i motionerna. Även om det naturligtvis finns enskildheter som skiljer dem såväl sinsemellan som från vad som i propositionen redovisats är dessa skiljaktigheter inte sådana att de nu bör föranleda något nytt riksdagens ställningstagande i frågan. Motionerna 1998/99:Bo209 (m) yrkande 1, 1998/99:Bo227 (s), 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 1 samt motion 1998/99:N329 (m) yrkande 3 avstyrks sålunda.

Förslag som syftar till att sänka boendekostnaderna förs fram i två motioner.

Med hänvisning till att boendekostnaderna i hyresrätt har ökat mer än i andra upplåtelseformer föreslås i Vänsterpartiets partimotion 1998/99:Bo208 yrkande 1 att en utredning skall tillsättas som syftar till att visa hur rättvisa kan uppnås i boendet. Utredningen skall enligt förslaget bl.a. överväga hur förutsättningar skall kunna skapas så att alla kan efterfråga en rimlig boendestandard till rimliga kostnader. Enligt motionens yrkande 2 bör den nuvarande byggkostnadsdelegationen mot bakgrund härav omvandlas till en boendekostnadsdelegation. För att delegationen skall kunna fylla denna nya uppgift förordas dessutom att sammansättningen av den skall breddas så att också stat, kommun, byggtreprenörer, bostadsföretag och boendeorganisationer tar del i arbetet.

Det kan naturligtvis finnas anledning att från tid till annan se över de förhållanden som påverkar boendekostnaderna. Samtidigt måste det anses vara väl känt vilka faktorer som ligger bakom dagens boendekostnader. På flera områden pågår också utredningsinsatser – bl.a. vad gäller fastighetsskatten

och fastighetstaxeringen – som ser över faktorer av betydelse för kostnaderna i boendet. Utskottet delar mot bakgrund härav inte motionärernas uppfattning om behovet av att nu tillsätta *en boendekostnadsdelegation* med den inriktning och utformning som föreslås i motion 1998/99:Bo208 (v). Motionens yrkanden 1 och 2 avstyrks.

De extremt höga boendekostnaderna gör enligt motion 1998/99:Bo219 (kd) att människor inte har råd att bo i nyproducerade bostäder. Bakom denna utveckling ligger enligt motionen framför allt höjda skatter och avgifter. Åtgärder för att sänka boendekostnaderna i Sverige till samma nivå som i övriga OECD-länder bör därför sättas in.

Utskottet är inte på de i motionen angivna grunderna berett att ställa sig bakom förslaget i motion 1998/99:Bo219 (kd). De exempel på faktorer som i motionen anges ligga till grund för *boendekostnaderna* är, som framgår ovan, i väsentliga delar föremål för utredning. Utskottet vill i anslutning här till också peka på de sänkningar av fastighetsskatten som dels redan gjorts, dels föreslagits för hyres- och bostadsrättshus. Motionen avstyrks med hänvisning här till.

Den europeiska bostadsmässa som skall genomföras i Sverige år 2001 är enligt motion 1998/99:Bo224 (s) ett utmärkt tillfälle att föra samman teknik och människa. Det innebär enligt motionen att samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande skall utgå från en helhetssyn där människan sätts i centrum, något som också bör präglade bostadsmässan. Samtidigt måste enligt förslaget ungdomar och ungdomars boende ges en plats inom ramen för mässan.

Regeringen har tillkallat en särskild utredare med uppgift att aktivt och i samarbete med byggsektorns aktörer arbeta för ett genomförande av *en europeisk bostadsmässa i Malmö*. Av direktiven framgår att syftet med bostadsmässan bl.a. är att visa goda exempel på hur byggnader och byggda miljöer kan anpassas till kretsloppssamhällets krav på sund inomhusmiljö, god tillgänglighet för alla och god kvalitet i utformningen. Direktiven i denna del ger enligt utskottets mening i mångt och mycket uttryck för den helhetssyn på byggande och boende som förespråkas i motionen. Det finns enligt utskottets mening mot bakgrund härav förutsättningar för att bostadsmässan kommer att få en inriktning och utformning som i väsentliga delar svarar mot vad som föreslås i motion 1998/99:Bo224 (s). Motionen bör därför inte nu föranleda någon riksdagens åtgärd.

De kommunala bostadsföretagen

Frågor om de kommunala eller allmännyttiga bostadsföretagens roll på bostadsmarknaden tas upp i ett antal motioner. De frågor som aktualiserats gäller dels vilka krav som bör ställas på allmännyttiga bostadsföretag, dels vad som bör gälla vid försäljning av bostäder ägda av dessa företag.

Tre motionsförslag tar upp frågan om de kommunala bostadsföretagens roll på bostadsmarknaden och vilka krav som bör ställas på de bolag som skall betecknas som allmännyttiga.

I motion 1998/99:Bo407 (s) yrkande 1 föreslås riksdagen göra ett tillkännagivande om behovet av allmännyttiga bostadsföretag. Motionärerna fram-

håller att dessa företag sedan lång tid svarat för en viktig del av bostadsförsörjningen i Sverige och att de fortfarande fyller en viktig funktion för bruksvärdessystemet och hela den sociala bostadspolitiken. Allmännyttan skall enligt vad som anförs i motionen drivas utan enskilt vinstsyfte, hyrorna skall vara baserade på självkostnaden och ett demokratiskt inflytande skall erbjudas.

Även i Vänsterpartiets partimotion 1998/99:Bo208 framhålls att de allmännyttiga bostadsföretagen haft en avgörande roll för utvecklingen av den sociala bostadspolitiken. I motionen anförs att staten måste klargöra gränserna för hur kommunerna skall kunna utnyttja sitt ägande. Enligt vad som föreslås i motionens yrkande 5 bör en tydlig definition som reglerar begreppet allmännyttigt bostadsföretag införas i kommunallagen och avse företag där kommunerna äger minst 50 % av aktierna. Motionärerna föreslår vidare att självkostnadsprincipen skall gälla vid hyressättning i företagens bostadsbestånd och att avkastningen från företagen inte får överstiga vad som motsvarar räntan på långfristiga lån.

Motsvarande förslag om att staten skall sätta gränser för hur kommunen skall kunna utnyttja sina bostadsföretag läggs fram i motion 1998/99:Bo232 (s). Även i denna motion föreslås att begreppet allmännyttigt bostadsföretag ges en klar definition i kommunallagen. Motionärerna anser vidare att dessa företag skall ges ett tydligt uppdrag att erbjuda unga människor bostäder och att de skall ge hyresgästerna inflytande över förvaltningen.

Förslag med innebörden att utförsäljning av kommunala bostadsföretag bör underlättas läggs fram i tre motioner.

I motion 1998/99:Bo209 (m) yrkande 21 föreslås riksdagen göra ett tillkännagivande med denna inriktning. Motionärerna framhåller att det inte är nödvändigt för en kommun att äga stora delar av det lokala fastighetsbeståndet för att kunna uppfylla sitt bostadspolitiska ansvar. Tvärtom kan ett sådant innehav leda till snedvriden konkurrens och till omfattande ekonomiska problem för kommunen. För att komma till rätta med de svårigheter som det kommunala bostadsinnehavet förorsakat föreslår motionärerna att de statliga restriktionerna mot en utförsäljning bör avskaffas. I motionen föreslås dessutom att statligt bistånd till en kommun med dålig finansiell ställning på grund av ett bostadsbolag skall förutsätta att kommunen redovisar en plan för avyttringen av bostadsbolaget. Även i motion 1998/99:Bo201 (m) lämnas förslag om att kommunerna skall kunna försälja sina bostadsföretag utan ekonomiska sanktioner från staten. Motsvarande ståndpunkt intas i motion 1998/99:Bo237 (kd). I motionens yrkande 20 föreslås att riksdagen med hänvisning till den kommunala självbestämmanderätten i ett tillkännagivande ifrågasätter varje regel som hindrar kommunerna att sälja sina bostadsföretag.

Motion 1998/99:Bo407 (s) har en annan utgångspunkt när det gäller försäljningen av allmännyttiga företags fastigheter. I yrkande 6 föreslås att en översyn av konsekvenserna av en ökad utförsäljning av allmännyttiga bostadsföretag skall göras. I yrkandena 3 och 5 föreslås att riksdagen skall begära förslag till regler som garanterar att medborgarnas tillgångar eller insatskapital inte realiserar bort vid försäljning av allmännyttiga bostadsföretag. Mot-

ionärerna menar att när en försäljning av ett kommunalt bostadsinnehav ändå kommer till stånd bör marknadsvärdet vara avgörande för prisnivån. Innebörden i yrkandena 3 och 5 är att vid försäljning av kommunalt ägda bostadsfastigheter till en bostadsrättsförening bör priset fastställas med ledning av lägenheternas samlade värde som bostadsrätter.

Kommunernas bostadspolitiska ansvar har behandlats av riksdagen senast i våras med anledning av propositionen Bostadspolitik för hållbar utveckling (prop, 1997/98:119, bet. 1997/98:BoU10). Kommunernas fortsatta och betydelsefulla ansvar för bostadsförsörjningen slogs då fast liksom de kommunala bostadsföretagens roll i denna verksamhet. Utan att upprepa allt vad som sades då vill utskottet anföra följande.

Kommunernas roll när det gäller bostadsförsörjningen förutsätter att de kan agera aktivt på bostadsmarknaden. En viktig del är att kommunerna i egenskap av fastighetsägare dels kan utgöra ett alternativ till övriga aktörer på marknaden, dels kan påverka dessa aktörers agerande genom att utsätta dem för konkurrens. Kommunernas ansvar för de på marknaden utsatta grupperna är särskilt stort. Enligt utskottets mening talar mycket starka skäl för att värna de ekonomiska resurser som finns nedlagda i *de kommunala bostadsföretagen* och som utgör en väsentlig grund för kommunernas bostadspolitiska ansvar och kraft. Stat och kommun har under en mycket lång tidsperiod lagt ned ett stort kapital för att bygga upp företagen. I den verksamhet dessa företag bedriver har dessutom kunskaper och processer utvecklats som är en viktig förutsättning för att det allmänna skall kunna bibehålla och utveckla en social bostadspolitik med en målsättning om en bostadsmarknad för alla.

Såsom redovisats i den bostadspolitiska propositionen bereds inom Regeringskansliet frågor som gäller utförsäljningar av kommunala bostadsföretag. Beredningen omfattar också frågan om en legal definition av begreppet allmännyttigt bostadsföretag. Utskottet konstaterar att utgångspunkter för det beredningsarbete som bedrivs, enligt vad som redovisades i den bostadspolitiska propositionen, är att de kommunala bostadsföretagen skall ges förutsättningar att konsolidera sig. Detta måste kunna ske också genom försäljningar som tillför företagen nya likvida medel eller förebygger fortsatta förluster, men att utförsäljningar i strid med detta syfte även framdeles bör motverkas. Olika vägar för hur detta kan åstadkommas kommer att prövas under beredningsarbetet. En annan utgångspunkt vid beredningen är att möjligheterna att bredda ägandet skall bibehållas.

Utskottet anser det väsentligt att det blir klarlagt efter vilka kriterier det skall bedömas om ett bostadsföretag skall inta den särställning det innebär att vara ett allmännyttigt företag. Dessa företag bör ges ett särskilt skydd mot att de omdanas till andra typer av företag och att deras egendom avyttras i strid med målsättningen för företagets verksamhet. I detta sammanhang vill utskottet uppmärksamma den situationen att kommunala bolag säljer fastigheter för ombildning till bostadsrätter till priser som innebär att enskilda hyresgäster tillförs betydande förmögenhetstillgångar, vilka bolaget och dess ägare, kommuninnehavarna, går miste om. Utskottet anser det angeläget att överlåtelser av denna typ sker på sådana villkor att en förmögenhetsomfördelning inte kommer till stånd.

Det är angeläget att särskilda överväganden kommer till stånd avseende de av utskottet berörda frågeställningarna. Regeringen bör i samband med det beredningsarbete som nu äger rum i fråga om utförsäljningar av kommunala bolag uppmärksamma frågeställningarna och återkomma till riksdagen med de förslag övervägandena ger anledning till. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo407 (s) yrkandena 1, 3, 5 och 6, 1998/99:Bo232 (s) samt 1998/99:Bo208 (v) yrkande 5 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo201 (m), 1998/99:Bo209 (m) yrkande 21 samt 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 20 som sin mening ge regeringen till känna.

Bostadsfinansieringens utformning på längre sikt m.m.

En långsiktigt hållbar bostadspolitik utan subventioner och politisk intervention måste enligt motion 1998/99:Bo209 (m) skapas för bostadsmarknaden. Genom att låta bostadsmarknaden fungera som andra marknader anges den mycket väl kunna klara sig utan subventioner. Utrymme för boendekostnaderna bör i stället skapas genom sänkta skatter på arbete, företagande och sparande. Den viktigaste bostadspolitiska åtgärden är enligt motionen därför att för beståndet stegvis helt avveckla subventionssystemen samtidigt som fastighetsskatten tas bort – yrkande 2. För nyproduktionen bör denna ordning införas omedelbart – yrkande 3. Dessutom bör neutraliteten mellan upplåtelseformerna återställas – yrkande 5.

Även i motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 12 förordas att räntebidragen på sikt bör avvecklas samtidigt som fastighetsskatten tas bort. Det stöd till bostadsproduktionen som kan behövas i framtiden bör i stället användas för att slutföra byggandet av äldreboende och för att öka tillgängligheten för personer med funktionshinder.

Med anledning av vad som i motionerna föreslagits beträffande *bostadsfinansieringens utformning på längre sikt* vill utskottet anföra följande.

Dagens räntebidragssystem infördes år 1993. Riksdagen fattade så sent som våren 1998 beslut (bet. 1997/98:BoU10) om att i vissa avseenden reformera systemet. I korthet bygger systemet på att staten vid nyproduktion lämnar ett räntebidrag med en procentuell andel av en schablonberäknad räntekostnad för investeringen. För ett enskilt projekt till vilket bidrag har beviljats minskar bidragets storlek varje år med i förväg fastställda procentsatser. Dessutom är systemet så konstruerat att för varje ny årgång som produceras minskar det statliga bidraget. År 2000 kommer stödet till nyproducerade småhus att vara helt avvecklat och stödet till hyres- och bostadsrättshus att uppgå till 30 %. Denna stödnivå är avsedd att utgöra en kompensation för egnahemsägarnas avdragsrätt.

Av det ovan i korthet beskrivna räntebidragssystemet kommer år 2000 endast att kvarstå det 30-procentiga stödet till hyres- och bostadsrättshus. Den avveckling av dagens subventionssystem som förespråkas i motionerna kommer därmed att till stora delar vara genomförd inom några få år. Det finns enligt utskottets mening mot bakgrund härav inte nu tillräcklig anledning att ytterligare överväga bostadsfinansieringens framtida utformning. I fråga om de förslag rörande fastighetsbeskattningen som i motionerna kopp-

lats till förslagen om en avveckling av subventionssystemet vill utskottet ånyo erinra om de sänkningar av fastighetsskatten som dels har beslutats, dels föreslagits i budgetpropositionen.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda motionerna 1998/99:Bo209 (m) yrkandena 2, 3 och 5 samt 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 12.

Riksdagen har beslutat (bet. 1997/98:BoU10) att ett statligt stöd skall införas fr.o.m. år 2000 till merkostnader för att införa och tillämpa ekologiskt hållbar teknik vid ny- och ombyggnader av hyres- och bostadsrättshus i sammanhållna bostadsområden. Bidraget skall kunna användas för att införa kvaliteter som inte direkt kan förräntas av fastighetens ägare. Stödet förutsätts i första hand riktas till åtgärder som minskar den fortlöpande belastningen på miljön. Det lämnas i form av bidrag för kostnader som inte ryms inom de schablonbelopp som bestämmer underlaget för räntebidrag och kreditgarantier. Bidrag skall kunna uppgå med högst 2 000 kr/m² bruksarea för bostadsändamål ovan mark upp t.o.m. 35 m² per lägenhet.

I Miljöpartiets partimotion 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 3 föreslås att stödet inte enbart skall vara förbehållet hyres- och bostadsrättshus i sammanhållna bostadsområden utan att det också skall kunna utgå till nya lösningar i egnahemsområden.

Vid sin behandling av ett motsvarande förslag om *investeringsbidrag för ekologiska åtgärder* våren 1998 anförde utskottet att den förordade inriktningen av stödet talade för att bidrag endast lämnas till sammanhållna bostadsområden med flerbostadshus. De tillämpningar av en ekologiskt hållbar teknik som i första hand bör kunna komma i fråga för stöd borde enligt utskottet vara lösningar som omfattar så många hushåll som möjligt. Även den rambegränsning som föreslås gälla för stödet ansågs tala för att bidragskretsen avgränsades. Utskottet vidhåller sin nyligen uttryckta uppfattning. Motion 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 3 avstyrks.

Slutligen behandlas i detta avsnitt ett förslag i Miljöpartiets partimotion 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 4 som innebär att som krav för alla former av statligt stöd vid större ny- och ombyggnader skall gälla att minst 1 % av byggkostnaden skall användas för konstnärlig utsmyckning.

I den bostadspolitiska utredningens slutrapport (SOU 1996:156) diskuteras möjligheten att som motionärerna föreslår införa krav på att en viss andel av produktionskostnaden används för *konstnärlig utsmyckning*. Av flera skäl ansåg utredningen emellertid att ett sådant krav inte var motiverat. Utredningen hänvisade bl.a. till de kraftigt varierande behoven och möjligheterna till konstnärlig utsmyckning mellan olika projekt samt till de kontrollproblem som ett krav skulle kunna leda till.

Bostadsutskottet delar utredningens bedömning att ett direkt krav på att en viss andel av produktionskostnaden skall avsättas för konstnärlig utsmyckning inte bör införas som villkor för statligt räntebidrag till ny- och ombyggnad. Motionsförslaget avstyrks således. Däremot finns skäl för staten att på andra sätt framhålla vikten av att de estetiska frågorna ges tillräcklig uppmärksamhet vid utformning av bostadsområden och enskilda byggnader. Dessa frågor har också uppmärksamats i olika sammanhang under de senaste åren. Riksdagen har nyligen antagit regeringens förslag om ett hand-

lingsprogram för arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, yttr. 1997/98:BoU6y, bet. 1997/98:KrU14).

Förlusterna i kreditgarantisystemet

Bostadsutskottet har ovan i avsnittet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 tillstyrkt regeringens förslag om anslag för garantiverksamheten vid Statens bostadskreditnämnd för budgetåret 1999. Som utskottet anförde i detta avsnitt bör emellertid utvecklingen av anslaget till följd av ett tilltagande antal skadeärenden föranleda vissa överväganden. I budgetpropositionen anges att garantiförlusterna under budgetåren 1999–2001 nu beräknas bli ca 7 000 miljoner kronor. Det är betydligt mer än vad tidigare redovisade beräkningar indikerat. Som framgått av utskottets behandling av anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 har det beräknade anslagsbehovet för garantiverksamheten för budgetåret 1999 lett till förslag om besparingar inom flera verksamheter inom utgiftsområdet.

Regeringen framhåller i budgetpropositionen att det är nödvändigt att kvaliteten i prognoserna avseende utgifterna för infriande av kreditgarantier förbättras avsevärt. Vidare framhålls att regeringen avser att noga följa utgiftsutvecklingen och ta de initiativ till regelförändringar och andra förändringar av verksamheten som kan behövas. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i samband med 1999 års vårproposition med en redovisning av vidtagna åtgärder och med eventuella förslag till förändringar som är av sådant slag att de behöver underställas riksdagen.

Frågan om förlusterna i kreditgarantisystemet tas upp i två motioner.

I Vänsterpartiets partimotion 1998/99:Bo235 anförts att regeringen i budgetpropositionen ger en undermålig beskrivning av orsakerna till de oväntat stora förlusterna i garantiverksamheten. Motionärerna framhåller att problemen framför allt gäller de s.k. krisårgångarna för vilka infasningen i fastighetsskattesystemet och minskade räntebidrag påverkat antalet konkurser och rekonstruktioner. I motionens yrkande 2 förordas att riksdagen i ett tillkännagivande skall begära förslag som kan hejda den pågående utvecklingen.

Även i Miljöpartiets partimotion 1998/99:Bo236 uttrycks oro för de tilltagande förlusterna för garantiverksamheten. Motionärerna anser att regeringen bör redovisa vilka åtgärder som bör vidtas om inte heller den nuvarande prognosen över förlusterna visar sig vara tillförlitlig. I motionen föreslås (yrkande 8) att riksdagen i ett tillkännagivande bör förorda dels att regeländringar bör genomföras i syfte att minska statens garantiförluster, dels att kreditgarantier i fortsättningen endast lämnas till miljö- och hälsoriktigt byggande.

Bostadsutskottet delar regeringens och motionärernas oro över de tilltagande förlusterna i kreditgarantisystemet. Det är naturligtvis inte tillfredsställande att de prognoser som tidigare legat till grund för beräkningen av anslagsbehov och ramar för utgiftsområdet visat sig vara bristfälliga. Förlusterna har lett till krav på besparingar inom ett flertal verksamheter inom bostadsutskottets beredningsområde såväl under innevarande som kommande budgetår. Den hittillsvarande utvecklingen och risken för fortsatta förluster bör enligt utskottets mening leda till överväganden om de prognosmodeller som tillämpas, det beslutsunderlag som tillställs riksdagen samt vilka åtgärder som kan vidtas i syfte att begränsa förlusterna.

Tillförlitligheten i de prognoser som ligger till grund för beräkningen av anslagsbehov m.m. är givetvis av avgörande betydelse för riksdagens ställningstaganden i samband med budgetberedningen. Detta gäller särskilt sedan en ny modell för budgetarbetet började tillämpas år 1996. Om besluten om anslagsnivåer eller storleken på ramen för ett utgiftsområde i efterhand visar sig ha grundats på felaktiga förutsättningar kan detta leda till att besparingar måste genomföras utan att rimliga krav på en god framförhållning alltid kan tillgodoses. Vissa av förslagen i årets budgetproposition om besparingar inom utgiftsområde 18 är således föranledda av utvecklingen av kreditgarantiverksamheten.

Ökade krav bör mot denna bakgrund ställas på att tillförlitligheten i prognoserna prövas genom exempelvis känslighetsanalyser. Utskottet kan också instämma i vad som i motionerna anförs om kraven på redovisning till riksdagen om orsakerna till anslagsöverskridande och vilken beredskap som finns för missbedömningar av anslagsbehov m.m. Utskottet har även tagit upp dessa frågor i ett yttrande till finansutskottet över tilläggsbudgeten för budgetåret 1998 (yttr. 1998/99:BoU1y).

Vad gäller frågan om vilka åtgärder som kan vidtas i syfte att minska de framtida förlusterna i kreditgarantisystemet finns givetvis starka begränsningar i fråga om redan utfärdade kreditgarantier och de fall där en obeståndssituation redan inträffat. Som framhålls i en av motionerna finns det ett samband mellan åtgärderna inom kreditgarantisystemets ram och andra åtgärder som kan påverka den ekonomiska situationen för det bostadsbestånd som riskerar att komma på obestånd. Det får förutsättas att regeringen ägnar även denna fråga uppmärksamhet i samband med de överväganden om utgiftsutvecklingen i kreditgarantisystemet som aviserats i budgetpropositionen.

Bostadsutskottet kan konstatera att regeringen i budgetpropositionen anför att åtgärder för att avsevärt höja kvaliteten i prognoserna över utgiftsutvecklingen kommer att prioriteras. Vidare har regeringen för avsikt att noga följa utgiftsutvecklingen och ta initiativ till regelförändringar och andra förändringar av kreditgarantiverksamheten. Något tillkännagivande från riksdagen i frågan i enlighet med förslagen i motionerna 1998/99:Bo235 (v) yrkande 2 samt 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 8 i motsvarande del synes därför i dagsläget inte vara erforderligt. Den redovisning som aviserats i budgetpropositionen av insatser från regeringen och eventuella förslag till ytterligare åtgärder som behöver underställas riksdagen bör i stället avvaktas.

Förslag motsvarande vad som förs fram i motion 1998/99:Bo236 (mp) om att *krav på ett miljö- och hälsoriktigt byggande* bör ställas som villkor för att bevilja kreditgarantier behandlade utskottet våren 1998 i betänkande 1997/98:BoU10. Utskottet instämde då i motionärernas syn på vikten av att byggnader uppförs på ett ekologiskt hållbart och hälsoriktigt sätt. Utskottet ifrågasatte emellertid om krav med denna inriktning som går utöver vad som kan hävdas med stöd av byggnadslagstiftningen eller de villkor som gäller för statlig bostadsbyggnadssubvention bör införas i kreditgarantisystemet. I betänkandet erinrade utskottet om att dagens administration av kreditgarantisystemet inte är anpassad för en prövning och kontroll i detta avseende.

Bostadsutskottet vidhåller sin uppfattning i frågan och avstyrker således motion 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 8 i motsvarande del.

Bosparande

I fyra motioner förs fram förslag om förbättrade villkor och nya former för bosparande.

De senaste årens i och för sig nödvändiga minskning av bostadssubventionerna har enligt motion 1998/99:Bo204 (fp) ökat behovet av ett svenskt bosparsystem. Ett individuellt bostads- och pensionssparande bör därför införas. Sparformen skall enligt förslaget tillskapas genom att det individuella pensionssparandet modifieras till att också bli ett bosparande. På detta sätt sparade medel skall bara kunna disponeras för förvärv av egen bostad. Till sparandet skall också knytas en lånemöjlighet. Lånade medel skall löpa med förmånsränta och vara återbetalade innan pensionen enligt avtal skall börja utgå.

Det finns enligt motion 1998/99:Bo209 (m) yrkande 20 såväl privatekonomiska som samhällsekonomiska skäl att åstadkomma ett ökat bosparande. Ett statligt stöd till bosparande bör därför införas i enlighet med det förslag som lagts fram i utredningsbetänkandet Bosparande (SOU 1994:121). Förslaget innebär att lånemöjligheterna förbättras för den enskilde genom att ett system med statlig kreditgaranti införs. Garantin, i form av fyllnadsborgen till kreditgivaren, föreslås gälla för förvärv av eget hem eller bostadsrätt för permanentboende.

Ett ökat bosparande är enligt motion 1998/99:Bo221 (s) angeläget för såväl den enskilde som samhället. Genom bosparandet minskar skuldsättningen för den som förvärvar en bostadsrätt eller ett eget hem. Det anges därför finnas starka skäl att stimulera till ett ökat bosparande. Enligt motionen bör därför ett målinriktat bosparande gynnas på minst samma sätt som pensionsparandet.

Det är enligt motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 17 viktigt att lära ungdomar bospara. Enligt motionen bör det därför övervägas om ungdomsbosparandet kan utvecklas för att bli mera attraktivt och kanske övergå till ett allmänt bosparande utan åldersgräns. Ett i detta sammanhang intressant alternativ anges vara det förslag till bosparsystem som lagts fram av Bofrämjandet och som bygger på den tyska ordningen med särskilda bosparkassor.

Bostadsutskottet och riksdagen behandlade så sent som våren 1998 förslag om bosparande motsvarande de nu aktuella (bet. 1997/98:BoU10 s. 21). Utskottet pekade härvid på att det har blivit allt viktigare med ett eget kapital för den som vill skaffa en bostad. Det innebär naturligtvis att betydelsen av ett långsiktigt *bosparande* har ökat. Vi har i Sverige under en lång tid haft en situation där bostadsinvesteringar till helt övervägande del finansierats med lånat kapital. Inte minst utvecklingen under det sena 1980-talet och det tidiga 1990-talet har visat att den egna insatsen måste öka vid bostadsförvärv – något som förutsätter ett sparande. Frågan är mot bakgrund härav hur en erforderlig ökning av bosparandet skall komma till stånd. I samtliga motioner hävdas uppfattningen att ett ökat sparande förutsätter statliga insatser i form

av sparpremier, kreditgarantier eller särskilda bosparkassor m.m. Utskottet delar inte denna uppfattning.

Det finns redan i dag banker, försäkringsbolag och bosparinstitut av olika slag som erbjuder bosparande med olika utformning och villkor. Det finns inte heller något i dagens finansiella lagstiftning som hindrar tillkomsten av slutna bosparkassor där både sparande och utlåning sker till låg ränta. Det finns också sparinstitut med i princip denna utformning som är verksamma på den svenska marknaden. Den som bestämmer sig för att bospara torde sålunda ha goda möjligheter att finna en sparform som passar den egna situationen.

När det gäller möjligheterna att öka bosparandet genom någon form av sparpremier har bl.a. den bostadspolitiska kommittén redovisat uppfattningen att det inte har kunnat visas att sådana premier leder till ett ökat nysparande. Samtidigt bör det framhållas att sparpremier inte heller är fördelningspolitiskt effektiva, eftersom de ekonomiskt svaga hushållen har svårt att tillgodogöra sig premierna. Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att bosparande i första hand bör stimuleras genom information och opinionsbildning. Till detta kommer att den i dag låga inflationen och den relativt höga realräntan i sig utgör stimulanser till ett ökat sparande.

Utskottet avstyrker med det nu anförda förslagen i motionerna 1998/99:Bo204 (fp), 1998/99:Bo209 (m) yrkande 20, 1998/99:Bo221 (s) samt 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 17.

Villkoren för stöd till fukt- och mögelskadade småhus

Utskottet har tidigare i detta betänkande behandlat förslag om anslagsnivån under budgetåret 1999 för det statliga stödet till fukt- och mögelskador i småhus. I såväl budgetpropositionen som i två motioner diskuteras möjligheterna att genom ändrade bidragsregler förbättra villkoren för stödet. Denna fråga har även behandlats av Byggekvalitetsutredningen som i sitt slutbetänkande (SOU 1997:177) föreslagit ändrade bidragsregler. Innebörden i utredningens förslag är att förbättrade villkor för stödet bör tillämpas under en period av fyra år och att stödet därefter bör upphöra.

I motionerna 1998/99:Bo222 (m) yrkande 3 och 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 7 anføres att regeringen bör överväga möjligheterna att genomföra Byggekvalitetsutredningens förslag. Motionärerna föreslår att regeringen ges i uppdrag att komplettera utredningens förslag med en kostnadskalkyl och därefter återkomma till riksdagen med ett förslag om genomförande och finansiering.

Utskottet vill med anledning av vad som redovisats under beredningen av detta ärende och i de aktuella motionerna anför följande om *villkoren för stödet till fukt- och mögelskadade hus*.

Stödet från den statliga fonden för fukt- och mögelskador har under lång tid medfört att ett stort antal mögelskadade småhus kunnat åtgärdas. Detta har också inneburit att hjälp har kunnat erbjudas många familjer som drabbats av ekonomiska, sociala och medicinska problem till följd av skadorna. Enligt den information som utskottet inhämtat i anslutning till beredningen av detta ärende finns det emellertid i dag betydande problem med tillämp-

ningen av gällande villkor för stödet till fukt- och mögelskadade småhus. Problemen med nuvarande ordning avser bl.a. nivån på den självrisk som betalas av fastighetsägaren och vars storlek är beroende av husets ålder samt bestämmelserna om hur låneutrymmet för den enskilda fastigheten påverkar stödnivån. Utfallet av dessa bestämmelser blir inte sällan att stöd inte kan beviljas eller att fastighetsägaren avstår från att utnyttja erbjudet stöd för att avhjälpa skadan eftersom kraven på egna ekonomiska insatser inte kan uppfyllas. En annan följd av gällande bestämmelser är att kostnaderna för att ta ställning till inkomna ansökningar och förbereda stödbesluten blir mycket höga i förhållande till de bidragsbelopp som faktiskt utgår.

Av redovisningen i propositionen framgår att regeringen är väl medveten om de problem som följer av de nuvarande bidragsreglerna. Regeringen gör bedömningen att det för närvarande inte finns ekonomiska förutsättningar att genomföra regeländringar som innebär ökade kostnader för staten. Utan att ifrågasätta denna bedömning anser utskottet att det finns skäl att överväga ändrade villkor för stödverksamheten. En naturlig utgångspunkt för dessa överväganden är, som framhålls i motionerna, det förslag som lagts fram av Byggekvalitetsutredningen. Även vad som framkommit under remissbehandlingen av utredningens förslag bör givetvis beaktas.

Bostadsutskottet föreslår att regeringen överväger frågan om vilka regeländringar som är möjliga att genomföra inom tillgängliga ekonomiska ramar och underställer riksdagen eventuella förslag i frågan. Detta kan ske i den proposition som aviserats i vissa byggfrågor eller i annat lämpligt sammanhang.

Vad utskottet nu med anledning av motionerna 1998/99:Bo222 (m) yrkande 3 och 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 7 anfört om överväganden avseende ändrade villkor för stöd till fukt- och mögelskador bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Bostadsbidragen på längre sikt

Utskottet har ovan behandlat förslag som avser reglerna för bostadsbidragen för budgetåret 1999 och det anslagsbehov som mot bakgrund härav kan beräknas för detta år. I flera motioner läggs förslag fram som avser utformningen av bostadsbidragen på något längre sikt, och som därigenom inte påverkar anslagen för nästkommande år. Förslagen avser såväl en mera genomgripande reformering av bostadsbidragen som enskildheter i dagens bidragssystem.

I motion 1998/99:Bo209 (m) yrkande 9 förordas att bostadsbidragen skall samordnas med övriga socialpolitiska åtgärder. Enligt motionen bör strävan dessutom vara att på sikt växla dagens bidrag mot sänkta skatter. Även i motion 1998/99:Bo202 (m) yrkande 6 förs ett förslag med denna inriktning fram. Enligt denna motion bör bostadsbidragen ersättas med ett system med avdrag på skatten.

I Vänsterpartiets partimotion 1998/99:Bo208 yrkande 10 begärs en översyn av reglerna för bostadsbidragen. Enligt motionärerna bör översynen avse förbättringar avseende

– bostadsbidragen till familjer med fyra eller flera barn,

- reglerna för beräkningen av den bostadsbidragsgrundande inkomsten för hushåll där någon av föräldrarna studerar,
- bostadsbidragen till studerande under 29 år samt
- bostadsbidragen till ungdomar.

Även i motion 1998/99:Bo212 (s) föreslås att bostadsbidragsreglerna skall ses över för de studerande som är 29 år eller äldre. Enligt motionen bör reglerna följs upp så att de inte motverkar de utbildningssatsningar som görs av samhället, bl.a. inom ramen för kunskapslyftet.

Med anledning av vad som i motionerna föreslagits om utformningen av *bostadsbidragen på längre sikt* vill utskottet anföra följande.

I och med ingången av år 1997 har, som framgår ovan, betydande ändringar gjorts i reglerna för bostadsbidragen. Även om förändringarna delvis har vidtagits av statsfinansiella skäl medför de i väsentliga avseenden att utgående bostadsbidrag blir mera rättvisande. Till en betydande del uppkommer den beräknade besparingen genom att ett nytt system för inkomstprövning införs. Systemet innebär att ett preliminärt bidrag betalas ut som sedan justeras med hänsyn till den taxerade inkomsten för bidragsåret. I denna del innebär sålunda de nya reglerna ingenting annat än att bidragen anpassas till hushållets verkliga inkomst som den kommer till uttryck vid taxeringen. Samtidigt är de fulla effekterna av det nya inkomstprövningssystemet ännu inte kända. Som utskottet anfört ovan finns det därför anledning att även fortsättningsvis noggrant följa effekterna av de nya reglerna. Frågan får ny aktualitet när de slutliga bostadsbidragen för första gången fastställs i början av år 1999. Först vid denna tidpunkt blir det möjligt att på ett mera heltäckande sätt överblicka utfallet för bidragshushållen av de nya reglerna för bostadsbidragen.

För att bostadsbidragen skall få en riktig utformning med avseende på de mål de är avsedda att uppfylla fordras att de fortlöpande ses över så att de kan anpassas till samhällsutvecklingen. Varje sådan översyn bör enligt utskottets mening grundas på att bostadsbidragen skall svara mot bostadspolitiska mål, dvs. de skall ge möjlighet för resurssvaga hushåll att efterfråga goda och tillräckligt rymliga bostäder. Utformningen av bostadsbidragen bör sålunda även fortsättningsvis vägledas av bostadspolitiska hänsyn.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda förslagen i motionerna 1998/99:Bo202 (m) yrkande 6, 1998/99:Bo208 (v), 1998/99:Bo209 (m) yrkande 9 och 1998/99:Bo212 (s).

Förslag som avser olika ändringar i dagens bostadsbidragssystem förs fram i två motioner.

För att bostadsbidrag skall kunna utgå till hushåll med enbart s.k. umgängesrättsbarn krävs att bostaden är på minst två rum och kök eller kokvrå och att bostadsytan är minst 40 m². Dessa regler missgynnar enligt motion 1998/99:Bo210 (mp) dem med det absolut minsta utrymmet. De aktuella reglerna bör tas bort. Enligt motionen bör det vara förälderns ekonomi och inte bostadens storlek som avgör om bostadsbidrag skall utgå eller ej.

Bostadsbidragen till hushåll med enbart s.k. umgängesrättsbarn har två uttalade syften. Bidragen skall dels göra det möjligt för umgängesrättsföräldern att ge barnet en god bostad de dagar barnet vistas hos denne, dels

ge ett stöd till den del av bostadskostnaden som ligger över de basbehov som en vuxen normalt har. Det är enligt utskottets mening mot bakgrund härav rimligt att det ställs *krav på en viss minsta bostadsstorlek för hushåll med enbart umgängesrättsbarn*. Motion 1998/99:Bo210 (mp) avstyrks sålunda.

Systemet med preliminära och slutliga bostadsbidrag kan enligt motion 1998/99:Bo226 (s) komma att orsaka problem. Framför allt anges detta gälla för hushåll som under en del av året varit berättigade till bostadsbidrag eftersom deras inkomst då varit låg på grund av studier. Dessa hushåll kan komma att krävas tillbaka på hela sitt bostadsbidrag när den som studerat får ett arbete efter det att studierna avslutats. Det är enligt motionen orimlig ordning. Reglerna föreslås därför ses över i syfte att införa en möjlighet att efterge återbetalning av bostadsbidrag i bl.a. dessa fall.

Som framgår ovan genomfördes i och med ingången av år 1997 betydande ändringar i reglerna för bostadsbidragen. Dagens regler har sålunda tillämpats i mindre än två år. En följd av detta är att utfallet av de nya reglerna inte är kända i alla avseenden. Även om vissa utvärderingar, bl.a. på bostadsutskottets initiativ, har genomförts avseende reformeringen av bostadsbidragen omfattar dessa inte alla de aspekter som måste beaktas. Riksförsäkringsverket har regeringens uppdrag att utvärdera effekter och resultat av de nya bestämmelserna. *Systemet med preliminärt och slutligt bostadsbidrag* skall härvid belysas särskilt. Verket skall slutredovisa uppdraget i denna del senast den 1 september 1999. Det är enligt utskottets mening viktigt att en utvärdering av systemet med preliminärt och slutligt bostadsbidrag nu kommer till stånd. I den mån utvärderingen visar att det finns problem med det nya systemet får det förutsättas att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag till ändringar. En fråga som särskilt bör uppmärksammas är kraven på återbetalning i bl.a. den situation där en bostadsbidragstagare går från arbetslöshet eller studier till arbete. Enligt utskottets mening bör överväganden om förändringar i regelsystemet sålunda anstå i avvaktan på att en mera fullständig utvärdering, med den nu förordade inriktningen, av effekterna av de nya reglerna för bostadsbidragen föreligger. Utskottet är med hänvisning till det anförda inte berett att nu ställa sig bakom förslaget i motion 1998/99:Bo226 (s).

I motion 1998/99:Bo230 (s) begärs ett riksdagens tillkännagivande om att bostadsbidrag skall kunna utgå för sambor enligt samma förutsättningar som för gifta.

De regler som i dag gäller för bostadsbidragen gör i princip inte någon åtskillnad mellan gifta och dem som bor tillsammans utan att vara gifta. Det får enligt utskottets mening mot bakgrund härav förutsättas att detta också återspeglas i den praktiska hanteringen av bostadsbidragen. Ett tillkännagivande om *bostadsbidragen för sambor* i enlighet med förslaget i motionen kan därför inte anses fylla något syfte. Motion 1998/99:Bo230 (s) avstyrks.

Ungdomars boende

Utskottet har i avsnittet om anslagsfördelningen för utgiftsområde 18 tagit ställning till förslag om stöd till anordnande av bostäder för studenter m.fl. till den del förslagen bedömts kunna påverka anslagsbehovet för budgetåret

1999. I detta avsnitt behandlas återstående förslag om ungdomsbostäder och ungas boende i motioner väckta under 1998 års allmänna motionstid.

Centerpartiet förordar i sin partimotion 1998/99:Fi210 (c) yrkande 38 att enklare regler i fortsättningen skall tillämpas vid stöd till byggande av studentbostäder. I motionen föreslås att regeringen skall ta initiativ till överläggningar med berörda kommuner, högskolor och studentkårer om hur bostadssituationen för studenter skall hanteras framgent. Användningen av resurser för nybyggnation av studentbostäder föreslås avgöras i detta sammanhang. Motsvarande förslag finns även i motionerna 1998/99:Bo213 (c) yrkande 2 och 1998/99:Ub453 (c) yrkande 20.

I två motioner (s) föreslås med hänvisning till den brist på lämpliga ungdomsbostäder som finns i stora delar av landet att frågan om ungdomars bostadssituation skall ägnas särskild uppmärksamhet. Enligt vad som förordas i motion 1998/99:Bo217 (s) bör den bostadssociala beredningen ges i uppdrag att se över behovet av stöd till anordnande av bostäder för ungdomar och komma med förslag till lämpliga åtgärder. Även i motion Bo223 (s) hänvisas till den bostadssociala beredningens arbete. Motionärerna anser att regeringen på olika sätt noga bör följa ungdomarnas situation på bostadsmarknaden och undersöka möjligheterna till stöd för ombyggnad av äldre, tomma lägenheter.

Vänsterpartiet tar upp frågor om bostäder för studenter och ungdomar i två partimotioner. Enligt vad som föreslås i motion 1998/99:Bo235 (v) yrkande 4 bör regeringen uppmanas att i vårpropositionen återkomma med förslag som gör nyproduktion av både hyresrätt och studentbostäder möjlig. I den andra partimotionen, 1998/99:A291 (v), föreslås i yrkande 9 att riksdagen gör ett tillkännagivande om nackdelarna med s.k. ungdomsbostäder. Motionärerna menar att det är fel att producera små lägenheter med låg standard speciellt för vissa grupper i samhället. Lösningen på bostadsbristen för unga anses i stället vara att bygga billiga bra hyresrätter som kan efterfrågas av alla. Vidare föreslås i samma motion yrkande 10 ett tillkännagivande om att allmännyttan har ett särskilt ansvar för att tillgodose bl.a. ungdomars behov av bra och billiga bostäder.

I motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 11 föreslås att riksdagen i ett tillkännagivande skall understryka behovet av att utveckla formerna för planering av ungdomsbostäder. Motionärerna anser att Boverket och Ungdomsstyrelsen bör få i uppdrag att utveckla en modell där ungdomar ges ökade möjligheter att aktivt kunna delta i planering, byggande och förvaltning av bostäder.

Förslag om ökat inflytande för ungdomar över sitt boende förs även fram i motion 1998/99:So373 (mp) yrkande 3. Motionärerna föreslår att riksdagen i ett tillkännagivande skall förordna självbyggeri, ökat brukarinflytande och billigare lösningar som metoder att förbättra ungdomarnas situation på bostadsmarknaden.

Som bostadsutskott redan framhållit i samband med behandlingen av anslagsfördelningen för budgetåret 1999 (se s. 24) finns skäl att ägna frågorna om *bostadssituationen för ungdomar och studenter* stor uppmärksamhet. Utskottet har också tidigare i olika sammanhang framhållit de problem som många ungdomar har att finna lämpliga bostäder. Utskottet anförde bl.a.

följande i denna fråga i samband med behandlingen av tilläggsbudgeten våren 1998 (ytr. 1997/98:BoU7y s. 3).

En omfattande ungdomsarbetslöshet har gjort att många ungdomar saknar de ekonomiska förutsättningarna för en egen bostad. En annan viktig förklaring är att bostadsutbudet inte är anpassat till ungdomars behov och önskemål. Många ungdomar efterfrågar i första hand små och billiga bostäder medan utbudet av lediga bostäder inte sällan ser annorlunda ut. Situationen varierar också starkt över landet. Speciellt i storstadsområdena och vissa högskoleorter har ånyo en mer allmän brist på bostäder uppkommit.

Utskottet kan instämma i den bakgrundsbeskrivning som ligger till grund för förslagen i flertalet av de ovan återgivna motionerna. Även vad gäller de i motionerna förordade åtgärderna kan konstateras att de i flera fall ligger väl i linje med utskottets uppfattning i frågan. Utskottet instämmer således i förslagen i motionerna 1998/99:Bo217 (s) och 1998/99:Bo223 (s) om att regeringen respektive den bostadssociala beredningen noga bör följa ungdomarnas situation på bostadsmarknaden. Enligt de direktiv som gäller för den bostadssociala beredningens arbete (dir. 1998:56) skall frågan om ungdomars möjligheter att etablera sig på bostadsmarknaden särskilt uppmärksammas. Utskottet anser att det efter den uppkomna situationen vad gäller stödverksamheten för student- och ungdomsbostäder finns skäl att ge frågor om ungdomars och studenters bostadssituation särskild prioritet i beredningens arbete. Mot bakgrund av beredningens parlamentariska sammansättning får det förutsättas att så också blir fallet utan ett riksdagens tillkännagivande i frågan. Även flera förslag i övriga aktuella motioner om överläggningar mellan de berörda parterna, allmännyttans ansvar på området, behovet av att utveckla formerna för planering och byggande av ungdomsbostäder m.m. bör kunna beaktas i samband med dessa överväganden.

Med hänvisning till det anförda och till förestående överväganden inom ramen för den bostadssociala beredningens arbete avstyrks de i detta avsnitt behandlade motionsyrkandena.

Boende för utsatta grupper

Tre motioner tar upp frågor om de bostadslösa och hemlösa situation.

I motion 1998/99:Bo218 (s) framhålls att det är en angelägen politisk uppgift att garantera alla människor ett värdigt boende. Motionärerna anser att riksdagen hos regeringen skall begära ett förslag om hur bostadslösheten skall kunna elimineras samt hur en jämlik bostadspolitik skall kunna utformas.

Motion 1998/99:Bo237 (kd) tar framför allt upp de hemlösa situation. Motionärerna föreslår i yrkande 2 att riksdagen bör understryka vikten av att den bostadssociala beredningen snabbt kan komma med förslag till åtgärder på detta område.

Även i partimotion 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 1 i motsvarande del framhålls vikten av att den bostadssociala beredningen återkommer med förslag som kan förbättra situationen för de hemlösa och socialt utslagna. I

motionen pekas bl.a. på möjligheten att bygga om nedlagda institutioner och sjukhus till enskilt boende eller gruppboendestäder för dessa grupper.

Regeringen har tidigare under innevarande år tillsatt en bostadssocial beredning med parlamentarisk sammansättning. Beredningen har enligt sina direktiv (dir. 1998:56) till uppgift att följa utvecklingen på det bostadssociala området och föreslå åtgärder för att stödja särskilt utsatta grupper på bostadsmarknaden. Som underlag för sina bedömningar och förslag skall beredningen bl.a. göra en bostadssocial kartläggning av situationen på bostadsmarknaden. Bland de bostadssociala frågor som särskilt uppmärksammas i direktiven för beredningen är de hemlösas situation.

Bostadsutskottet instämmer i vad som i motionerna anförts om behovet av att uppmärksamma *situationen för bostadslösa och hemlösa*. Utskottet kan emellertid konstatera att den bostadssociala beredning som nyligen tillsatts enligt sina direktiv har uppgifter som ligger väl i linje med vad som förordats av motionärerna. Det finns därför skäl att avvakta resultaten av den bostadssociala kartläggningen och eventuella förslag från beredningen om åtgärder på området. I sammanhanget bör även framhållas att situationen för de hemlösa har uppmärksamats i budgetpropositionen för 1999. Regeringen föreslår i propositionen att utvecklingsmedel anvisas till åtgärder för hemlösa (utgiftsområde 9, anslag B 20). Förslaget innebär att en treårig försöksperiod med stöd till nyskapande projekt för hemlösa kommer att genomföras. Det handlar om att utveckla och pröva olika stödformer, finna metoder för lokala inventeringar och uppsökande verksamhet. I samband med förslaget om utvecklingsmedel till åtgärder för hemlösa aviserar regeringen även sin avsikt att ge Socialstyrelsen i uppdrag att göra en uppföljning av en tidigare genomförd utredning om de bostadslösas situation i Sverige.

Med hänvisning till vad som anförts om pågående och planerade åtgärder vad gäller situationen för bostadslösa och hemlösa anser utskottet att motionsförslagen om tillkännagivande i den aktuella frågan kan avstyrkas.

I motion 1998/99:Bo237 (kd) tas även upp frågan om vilka åtgärder som kan vidtas för att motverka en tilltagande boendesegregation. Enligt motionens yrkande 3 bör riksdagen i ett tillkännagivande framhålla behovet av statushöjande åtgärder i segregerade bostadsområden. Incitament bör enligt motionärerna skapas för att företag, institutioner och myndigheter skall etablera sig i dessa områden. Vidare föreslås att satsningar skall göras bl.a. på positiva skol- och fritidsmiljöer. Ett motsvarande tillkännagivande om behovet av lokalt utvecklingsarbete och förbättrad service i s.k. utsatta bostadsområden föreslås även i Centerpartiets partimotion 1998/99:Sf608 yrkande 19.

I den bostadssociala beredningens arbete ingår även att överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att motverka *segregationen i boendet* och de negativa konsekvenserna av denna. Problemen med boendesegregation har även behandlats i den storstadspolitiska propositionen (1997/98:165) som regeringen förelade riksdagen i maj 1998. I propositionen tas en rad frågor upp med anknytning till problemen med boendesegregation och vilka insatser som krävs för att bryta en negativ utveckling i vissa bostadsområden. Propositionen jämte de motioner som väckts med anledning av denna har under

hösten beretts av arbetsmarknadsutskottet. Utskottet har redovisat sina ställningstaganden i betänkande 1998/99:AU2.

Bostadsutskottet kan även vad gäller motionsförslagen om segregationen i boendet konstatera att det motionärerna förordat i allt väsentligt redan är eller kommer att bli föremål för överväganden. Ett riksdagens tillkännagivande i frågan skulle mot denna bakgrund inte anses tjäna något reellt syfte. Motionerna 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 3 och 1998/99:Sf608 (c) yrkande 19 avstyrks således.

Bostadsanpassningsbidrag

Ett kommunalt bidrag kan utgå till anpassning av bostäder i syfte att ge personer med funktionshinder ett självständigt liv i ett eget boende. Kommunerna är skyldiga att lämna bidrag i enlighet med bestämmelserna i lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m.

Folkpartiet framhåller i sin partimotion 1998/99:So465 (fp) vikten av att nyproducerade hus byggs så att de redan från början är anpassade för människor med funktionshinder. Därigenom kan behovet av bostadsanpassningsbidrag minska. Enligt motionens yrkande 16 finns det emellertid anledning för riksdagen att i ett tillkännagivande till regeringen framhålla att bostadsanpassningsbidragen även i fortsättningen kommer att behövas i olika situationer.

I motion 1998/99:So376 (kd) yrkande 16 föreslås att ett tillägg görs till 8 § i lagen om bostadsanpassningsbidrag. Enligt den nuvarande lydelsen av denna paragraf lämnas bidrag i samband med nybyggnad, köp eller byte av bostad endast om det finns särskilda skäl för att välja en bostad som kräver anpassningsåtgärd. Motionärerna föreslår ett tillägg med följande lydelse: ”Särskilt skäl kan vara att den funktionshindrade lagt ned rimligt arbete på att finna en för honom och hans familj lämplig bostad och kommunen inte inom en för den funktionshindrade rimlig tid kan anvisa en bostad som den funktionshindrade skäligen bör godta.”

Bostadsutskottet anför följande med anledning av motionsförslagen om *bostadsanpassningsbidrag*.

För den funktionshindrade kan möjligheten till bidrag för anpassning av bostaden ha en avgörande betydelse för möjligheten att bo kvar i en invand miljö eller att skaffa sig ett självständigt boende. Det torde också råda en bred politisk enighet om denna ståndpunkt. Mot denna bakgrund förefaller det i fp-motionen förordade tillkännagivandet inte erforderligt.

Vad gäller den aktualiserade frågan om 8 § lagen om bostadsanpassningsbidrag behandlas det där använda begreppet ”särskilda skäl” i den handbok som Boverket utformat till stöd för kommunernas bidragsgivning. Boverket hänvisar i handboken bl.a. till att det i förarbetena till lagen anges att särskilda skäl till bidrag kan föreligga när den funktionshindrade trots omfattande försök inte lyckats få tag på någon annan lämplig bostad. Utskottet vill dock inte ifrågasätta att situationer kan uppkomma då oklarhet kan föreligga om vad lagen föreskriver om möjligheten till stöd i samband med exempelvis bostadsbyte. Frågan har uppmärksamats av Boverket som i skrivelser till regeringen föreslagit överväganden vad gäller bostadsanpassningslagens

utformning i vissa avseenden. Utskottet har också erfarit att frågor om reglerna för bostadsanpassningsbidrag kommer att uppmärksammas i samband med att en nationell handlingsplan för handikappområdet utarbetas inom Regeringskansliet. Handlingsplanen avses behandlas av regeringen i september 1999 för att därefter föreläggas riksdagen. Det får förutsättas att eventuella problem med den aktuella bestämmelsen eller med lagen i övrigt kan övervägas i detta sammanhang.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1998/99:So376 (kd) yrkande 16 och 1998/99:So465 (fp) yrkande 16.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 1999*

att riksdagen med anledning av proposition 1998/99:1 utgiftsområde 18 och med avslag på de i bilaga 1 upptagna motionerna

dels antar det i bilaga 3 till betänkandet fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag,

dels godkänner vad i propositionen föreslagits om ändrade regler för utbetalning av små bidragsbelopp och om sänkt bidragsandel i fråga om räntestöd för reparation och underhåll av hyres- och bostadsrätts-hus,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om medelstilldelningen till byggforskning och om formerna för de fortsatta övervägandena om statens insatser inom byggforskningen,

dels godkänner vad i propositionen föreslagits om ram för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ändrade regler för beviljande av bidrag till bostäder för studenter m.fl.,

dels bemyndigar regeringen att, i fråga om ramanslaget E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 2 500 000 000 kr under perioden 2000–2002,

dels för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt vad som i bilaga 2 angivits som utskottets förslag,

res. 1 (c)

2. beträffande *anslagsfördelningen för budgetåren 2000 och 2001*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo236 yrkandena 6 och 9,

res. 2 (mp)

3. beträffande *inriktningen av bostadspolitiken*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo209 yrkande 1, 1998/99:Bo227, 1998/99:Bo237 yrkande 1 och 1998/99:N329 yrkande 3,

res. 3 (m)

res. 4 (kd)

4. beträffande *en boendekostnadsdelegation*

att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo208 yrkandena 1 och 2,

res. 5 (v)

5. beträffande *boendekostnaderna*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo219,

6. beträffande *en europeisk bostadsmässa i Malmö*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo224,

7. beträffande *de kommunala bostadsföretagen*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo208 yrkande 5, 1998/99:Bo232 och 1998/99:Bo407 yrkandena 1, 3, 5 och 6 samt med avslag på motionerna 1998/99:Bo201, 1998/99:Bo209 yrkande 21 och 1998/99:Bo237 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

res. 6 (m)

res. 7 (kd, c, fp)

8. beträffande *bostadsfinansieringens utformning på längre sikt*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo209 yrkandena 2, 3 och 5 samt 1998/99:Bo237 yrkande 12,

res. 8 (m)

res. 9 (kd)

9. beträffande *investeringsbidrag för ekologiska åtgärder*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo236 yrkande 3,

res. 10 (m) - motiv.

res. 11 (kd, mp)

10. beträffande *konstnärlig utsmyckning*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo236 yrkande 4,

res. 12 (mp)

11. beträffande *förlusterna i kreditgarantisystemet*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo235 yrkande 2 samt 1998/99:Bo236 yrkande 8, detta yrkande i motsvarande del,

res. 13 (mp)

12. beträffande *krav på ett miljö- och hälsoriktigt byggande*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo236 yrkande 8 i motsvarande del,

res. 14 (mp)

13. beträffande *bosparande*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo204, 1998/99:Bo209 yrkande 20, 1998/99:Bo221 samt 1998/99:Bo237 yrkande 17,

res. 15 (m)

res. 16 (kd, c)

res. 17 (fp)

14. beträffande *villkoren för stödet till fukt- och mögelskadade hus*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo222 yrkande 3 samt 1998/99:Bo236 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

15. beträffande *bostadsbidragen på längre sikt*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo202 yrkande 6, 1998/99:Bo208 yrkande 10, 1998/99:Bo209 yrkande 9 samt 1998/99:Bo212,

res. 18 (m)

res. 19 (v)

16. beträffande krav på en viss minsta bostadsstorlek för hushåll med enbart umgängesrättsbarn

att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo210,

res. 20 (mp)

17. beträffande systemet med preliminärt och slutligt bostadsbidrag

att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo226,

18. beträffande bostadsbidragen för sambor

att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo230,

19. beträffande bostadssituationen för ungdomar och studenter

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo213 yrkande 2, 1998/99:

Bo217, 1998/99:Bo223, 1998/99:Bo235 yrkande 4, 1998/99:Bo237

yrkande 11, 1998/99:A291 yrkandena 9 och 10, 1998/99:Fi210 yr-

kande 38, 1998/99:So373 yrkande 3 samt 1998/99:Ub453 yrkande

20,

res. 21 (m) - motiv.

res. 22 (v)

res. 23 (kd)

res. 24 (c)

res. 25 (mp)

20. beträffande situationen för bostadslösa och hemlösa

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo218, 1998/99:Bo236 yr-

kande 1, detta yrkande i motsvarande del, samt 1998/99:Bo237 yr-

kande 2,

res. 26 (kd)

res. 27 (mp)

21. beträffande segregationen i boendet

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo237 yrkande 3 samt

1998/99:Sf608 yrkande 19,

res. 28 (kd, c)

22. beträffande bostadsanpassningsbidrag

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:So376 yrkande 16 samt

1998/99:So465 yrkande 16.

res. 29 (kd)

res. 30 (fp)

Stockholm den 26 november 1998

På bostadsutskottets vägnar

Knut Billing

I beslutet har deltagit: Knut Billing¹ (m), Lennart Nilsson (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Ulf Björklund¹ (kd), Sten Andersson¹ (m), Carina Moberg (s), Inga Berggren¹ (m), Anders Ygeman (s), Siw Wittgren-Ahl (s),

Sten Lundström (v), Ulla-Britt Hagström¹(kd), Carl-Erik Skårman¹ (m), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Ahlstedt (c), Yvonne Ångström¹ (fp) och Carina Adolfsson (s).

¹Ledamoten har ej deltagit i beslutet under moment 1.

Reservationer

1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 1999 (mom. 1)

Rigmor Ahlstedt (c) anser

dels att utskottets yttrande vad gäller de nedan angivna avsnitten bort ha följande lydelse:

A 6 Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader samt

A 7 Byggforskning

vad gäller den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med ”Regeringens förslag” och på s. 18 slutar med ”av utskottet”:

En betydande del av dagens byggforskningsanslag går till universitet och högskolor. Det är en enligt utskottets mening riktig ordning. Vid universitet och högskolor bedrivs den grundforskning som annars kan riskera att få stå tillbaka för sådan forskning och utveckling som ligger nära ren produktutveckling. Statens insatser bör i första hand syfta till att stödja fri och obunden forskning som kan komma alla till godo.

Statens stöd utgör i många fall en förutsättning för att forskningsmiljöer skall kunna byggas upp och behållas. Samhällets långsiktiga satsningar inom byggforskningen har också bidragit till att ge förutsättningar för forskningsinsatser som annars kanske inte skulle ha kommit till stånd. Inte minst gäller detta tvärvetenskapliga projekt av olika slag. En så drastisk nedskärning av anslaget till byggforskning som den regeringen föreslår skulle riskera att allvarligt skada eller slå sönder flera av dagens forskningsmiljöer. Det skulle sedan vara mycket svårt för att inte säga omöjligt att återskapa dem. Den föreslagna nedskärningen av anslaget bör därför inte komma till stånd.

I enlighet med förslaget i Centerpartiets partimotion 1998/99:Fi210 yrkande 19 i motsvarande del bör anslaget i stället återställas till sin ursprungliga nivå genom att det tillförs 100 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit.

Den nu förordade anslagsökningen gör det möjligt att i ökad utsträckning satsa på byggforskning ur ett kvinnoperspektiv i enlighet med förslaget i motion 1998/99:Bo215 (kd, c). Det gäller bl.a. forskning med kvinnliga förtecken om planering, byggande och boende.

Utskottet tillstyrker med det nu anförda förslagen i Centerpartiets partimotion 1998/99:Fi210 yrkande 19 i motsvarande del samt motion 1998/99:

Bo215 (kd, c). I den mån övriga motionsyrkanden inte kan anses vara tillgodosedda genom utskottets ställningstagande avstyrks de av utskottet. Regeringens motstående förslag till anslag avstyrks.

A 8 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

vad gäller den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Vad gäller" och slutar med "anslag avstyrks":

Utskottet har under lång tid ägnat stor uppmärksamhet åt frågor om hur en hälsosam boendemiljö skall kunna uppnås i hela bostadsbeståndet. En självklar utgångspunkt är att nytillkommande bostäder skall planeras och byggas på ett sådant sätt att framtida problem undviks. Det är emellertid också ett samhälleligt ansvar att på olika sätt ge stöd åt dem som drabbats av de felaktiga byggmetoder som tidigare använts och som i många fall lett till omfattande skador. Det stöd som kan ges från Fonden för fukt- och mögelskador har i detta sammanhang en viktig uppgift. Bidraget från fonden kan tillsammans med den tekniska sakkunskap som erbjuds ha en avgörande betydelse för att många hårt drabbade familjer skall kunna sanera sitt mögelskadade hus.

Bostadsutskottet anser mot denna bakgrund att regeringens förslag om att minska anslaget till Fonden för fukt- och mögelskador inte bör vinna riksdagens bifall. Utskottet tillstyrker i stället förslaget i Centerpartiets partimotion 1998/99:Fi210 om en anslagsnivå som ligger 10 miljoner kronor över vad regeringen förordat.

A 9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

vad gäller den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "I frågan" och på s. 20 slutar med "motsvarande del":

Radon i bostadsmiljöerna anses vara orsaken till ett stort antal lungcancerfall varje år. Det krävs därför en fortsatt satsning på information om riskerna så att berörda fastighetsägare vidtar de saneringsåtgärder som är nödvändiga. Det statliga stöd som kan utgå till åtgärder mot radon har i detta sammanhang haft stor betydelse. Det vore att sända ut helt felaktiga signaler om detta stöd nu togs bort eller om stödmöjligheten starkt begränsades.

Utskottet avstyrker av detta skäl regeringens förslag till anslagsnivå för budgetåret 1999. Även förslaget om att stödet i fortsättningen skall vara rambegränsat avstyrks. Anslaget bör i stället fastställas till den nivå som föreslås av Centerpartiet i motion 1998/99:Fi210. Utskottets ställningstagande innebär också ett tillstyrkande av förslaget i motion 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 5. Övriga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt avstyrks.

A 12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.

vad gäller den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Beslutet att" och på s. 25 slutar med "yrkande 11 avstyrks":

Det är angeläget att samhället kan erbjuda trygga studiebetingelser för den enskilde studenten. Bristen på studentbostäder har emellertid skapat stora problem på många universitets- och högskoleorter. Här har kommunerna ett stort ansvar för att tillgången på bostäder står i överensstämmelse med antalet studieplatser på orten. Staten bör å sin sida fullfölja de åtaganden som gjordes när stödet till studentbostäder nyligen inrättades. Investeringsbidraget till bostäder för studenter kan bidra till att påskynda ett nödvändigt bostadsbyggande.

Enligt utskottets mening förefaller regeringens förslag att avbryta den aktuella stödverksamheten som mindre väl underbyggt. De uppgifter som framkommit under beredningen av detta ärende visar att det, tväremot vad regeringen hävdar, finns en stor efterfrågan på stödet. Även det sätt som regeringen föreslår att avvecklingen av stödet skall genomföras på kan på goda grunder ifrågasättas. Förslaget innebär att stöd inte kan beviljas i ett stort antal ärenden där redan omfattande investeringar är gjorda med förutsättningen att statligt stöd skall kunna utgå. En sådan ordning strider mot de krav som byggsektorn bör kunna ställa på att staten skall fullfölja sina åtaganden.

Utskottet avstyrker på de anförda grunderna regeringens förslag om ändrade bidragsregler och anslag för budgetåret 1999. Anslaget bör som föreslås i Centerpartiets partimotion fastställas till den ursprungligen avsedda nivån, dvs. 75 miljoner kronor. I Centerpartiets partimotion finns också förslag om att överläggningar bör komma till stånd i syfte att lösa de problem som finns på högskoleorterna med en omfattande brist på studentlägenheter. I detta sammanhang finns också skäl att överväga hur de nuvarande reglerna som styr bidragsgivningen till studentbostäder kan förenklas. Utskottet återkommer nedan till denna fråga i avsnittet om bostadssituationen för ungdomar och studenter.

Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med anledning av partimotion 1998/99:Fi210 yrkande 19 i motsvarande del som sin mening ge regeringen till känna. I den mån övriga motioner som behandlats i detta sammanhang inte är tillgodosedda genom utskottets förslag avstyrks de.

C 1 Länsstyrelserna

vad gäller den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Frågan om" och slutar med "avstyrks sålunda":

Sedan år 1998 gör regeringen en fördelning av det totala länsstyrelseanslaget på de enskilda länsstyrelserna där bl.a. befolkningsstorleken får bättre genomslag. Någon mer detaljerad redovisning av hur fördelningen gjorts och vilka kriterier i övrigt som tillämpats vid denna har dock inte regeringen lämnat. Det är enligt utskottets mening en brist. Som redovisas i motion 1998/99:Bo301 (m) är det fortfarande stora skillnader i anslagets storlek mellan olika län räknat per länsinvånare. Det finns enligt utskottets mening mot bakgrund härav skäl att låta befolkningsstorleken få om inte fullt så större genomslag än vad som nu är fallet. Enligt utskottets mening bör det uppdras åt regeringen att göra en ny fördelning mellan länen med denna utgångspunkt. I anslutning härill bör regeringen dessutom redovisa vilka

förhållanden utöver befolkningsstorleken som har beaktats och vilken tyngd dessa faktorer getts.

Vad utskottet nu med anledning av motion 1998/99:Bo301 (m) anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

vad gäller den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med "Av redovisningen" och på s. 32 slutar med "behandlade motionsyrkanden":

Under den tid som stöd till lokala investeringsprogram kunnat utgå har en tilltagande kritik riktats mot bidragsverksamheten. Kritiken har både gällt inriktningen på stödet och den fördelningsmodell som tillämpas. Bostadsutskottets egen uppföljning av stödverksamheten bekräftar till stor del de invändningar som har riktats mot regeringens sätt att handha stödet. Fördelningen av medel tycks ha skett på ett delvis godtyckligt sätt och enskilda projekt har beviljats stöd i en omfattning som inte synes stå i överensstämmelse med stödverksamhetens syfte.

Mot den redovisade bakgrunden anser utskottet att det nu finns starka skäl som talar för att de medel som tidigare beräknats för stödet till lokala investeringsprogram delvis används för andra verksamheter som syftar till att stärka en ekologisk utveckling av samhället. Utskottet har vad gäller anslagsområde 18 ställt sig bakom förslag från Centerpartiet om att dessa medel i stället tillförs bl.a. stödet till radonsanering och åtgärder mot fukt- och mögelskador samt byggforskning med denna inriktning. Vidare bör medel tillföras åtgärder för miljö- och naturvård inom utgiftsområde 20. Utskottet ansluter sig således till den bedömning i frågan som redovisas i Centerpartiets partimotion 1998/99:Fi210 samt i motion 1998/99:Bo507 (c) yrkande 10. Anslaget för verksamheten budgetåret 1999 bör minskas med 660 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Utskottet ansluter sig också till förslaget i motion 1998/99:Bo222 (m) yrkande 8 med innebörden att riksdagen inte skall lämna något bemyndigande till regeringen att besluta om nya åtaganden på området för åren 2000–2002. Den fortsatta fördelningen av stödet till lokala investeringsprogram bör i stället ske på regional nivå. Utskottet tillstyrker i denna fråga förslaget i motion 1998/99:Bo205 (c) om att ge länsstyrelserna en viktig roll i detta sammanhang.

Vad utskottet ovan förordar bör riksdagen med anledning av de aktuella motionerna som sin mening ge regeringen till känna. Regeringens förslag om stödet till lokala investeringsprogram avstyrks liksom de motionsförslag som inte kan anses tillgodosedda genom utskottets förslag i frågan.

E 2 Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet

vad gäller den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar med "Bostadsutskottet tillstyrker" och slutar med "anpassade investeringsprogram":

Enligt utskottets uppfattning föreligger det inget behov av att inrätta den föreslagna myndigheten. Som utskottet ovan förordar bör i stället den fortsatta stödverksamheten ske med en decentraliserad inriktning där länsstyrelserna ges en central roll.

Vad utskottet anfört i denna fråga innebär en anslutning till förslaget i motion 1998/99:Bo222 yrkande 9.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 1999*

att riksdagen med anledning av proposition 1998/99:1 utgiftsområde 18 samt motionerna 1998/99:Bo205, 1998/99:Bo215, 1998/99:Bo222 yrkandena 9 och 10, 1998/99:Bo236 yrkande 5, 1998/99:Bo301, 1998/99:Bo507 yrkande 10 samt 1998/99:Fi210 yrkande 19 och med avslag på övriga i bilaga 1 upptagna motioner

dels antar det i bilaga 3 till betänkandet fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag,

dels godkänner vad i propositionen föreslagits om ändrade regler för utbetalning av små bidragsbelopp och om sänkt bidragsandel i fråga om räntestöd för reparation och underhåll av hyres- och bostadsrätts-hus,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om medelstilldelningen till byggforskning och om inriktningen av byggforskningen,

dels avslår förslaget i propositionen om ram för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder,

dels avslår förslaget i propositionen om ändrade regler för beviljande av bidrag till bostäder för studenter m.fl.,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om fördelningen av länsstyrelseanslaget,

dels inte lämnar regeringen det begärda bemyndigandet i fråga om ramanslaget E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om medelstilldelningen till lokala investeringsprogram,

dels för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt vad som i bilaga 2 angivits som förslaget i reservation 1,

2. Anslagsfördelningen för budgetåren 2000 och 2001 (mom. 2)

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med "Den hit-tillsvarande" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Det finns i dag stora brister i inomhusmiljön i många byggnader. Det gäller såväl skolor och daghem som våra bostäder. Det är därför viktigt att åtgärder vidtas för att komma till rätta med dessa problem. En angelägen åtgärd är naturligtvis att skapa regler för planering och byggande som ger förutsättningar för ett långsiktigt hållbart och sunt byggande och boende. Åtgärder med denna inriktning ger också god effekt på lång sikt. Däremot kan insatser av annat slag behövas för att komma till rätta med bristerna i dagens byggnader.

Exempel på för framtiden nödvändiga satsningar är, som framhålls i Miljöpartiets partimotion 1998/99:Bo236, stöd till fukt- och mögelskadade hus, stöd till radonsanering samt ökade byggforskningsinsatser. Mot bakgrund härav bör riksdagen därför redan nu ta preliminär ställning till motsvarande anslag för budgetåren 2000–2001. I enlighet med förslaget från Miljöpartiet bör därför de aktuella anslagen ökas med följande belopp i förhållande till vad regeringen preliminärt redovisat:

- A 7 Byggforskning med 50 miljoner kronor för år 2000 och med 40 miljoner kronor för år 2001,
- A 8 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador med 5 miljoner kronor för vart och ett av åren 2000 och 2001,
- A 9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder med 10 miljoner kronor för vart och ett av åren 2000 och 2001.

Vad utskottet nu med anslutning till förslaget i Miljöpartiets partimotion 1998/99:Bo236 yrkande 9 förordat bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *anslagsfördelningen för budgetåren 2000 och 2001* att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo236 yrkandena 6 och 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

3. Inriktningen av bostadspolitiken (mom. 3)

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 35 börjar med "Riksdagens ställningstagande" och på s. 36 slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Den svenska bostadsmarknaden har under lång tid utmärkts av omfattande regleringar, långtgående subventionssystem och en uttalad politisk styrning. Effekterna av denna politik framträder i dag också med all önskvärd tydlighet i form av höga boendekostnader, ett extremt lågt nybyggande, obalanser på bostadsmarknaden, en växande illegal marknad för hyreskontrakt och en tilltagande segregation. Det är därför nu hög tid att dra lärdom av de gångna årens bostadspolitiska misstag och forma en ny och långsiktigt hållbar bostadspolitik där den boende ställs i centrum.

Den framtida bostadspolitiken bör, som framhålls i de båda m-motionerna, i stället grundas på valfrihet och syfta till ett bra boende till en så låg kostnad som möjligt. Det innebär att boendet bör utvecklas utifrån människors egna önskemål och vilja i stället för politiska planer. Utvecklingen måste gå i riktning mot fasta och stabila spelregler och en bostadsmarknad där den enskildes önskemål är styrande i stället för politiska regleringar.

Som ett led i strävandena att nå de nu i korthet relaterade bostadspolitiska målen bör bl.a.

- bostadssubventionerna avvecklas i takt med att fastighetsskatten tas bort,
- ett bosparsystem införas,

- tomträttsinstitutet avskaffas,
- bostadsrättens ställning stärkas,
- ägarlägenheter införs,
- det ursprungliga bruksvärdessystemet återupprättas,
- kommunernas roll begränsas samt
- det kommunala ägandet av bostadsföretag avvecklas.

Vad utskottet nu med anslutning till motionerna 1998/99:Bo209 (m) yrkande 1 och 1998/99:N329 (m) yrkande 3 anført om bostadspolitikens utformning och inriktning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *inriktningen av bostadspolitik*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo209 yrkande 1 samt 1998/99:N329 yrkande 3 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo227 samt 1998/99:Bo237 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

4. Inriktningen av bostadspolitik (mom. 3)

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 35 börjar med "Riksdagens ställningstagande" och på s. 36 slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

De senaste årens bostadspolitik och därmed också familjepolitiken har framför allt påverkats av två mot varandra stående politiska strömningar. Den ena av dessa präglas av ett socialistiskt, kollektivistiskt och den andra av ett liberalt, individualistiskt synsätt. Inget av dessa synsätt leder till en bostadspolitik som fyller det av riksdagen fastlagda målet: "Boendemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar". Vad som nu erfordras är därför en bostadspolitik som bygger på en gemenskap där familjens roll och betydelse lyfts fram.

Som framhålls i motion 1998/99:Bo237 (kd) bör ytterligare en utgångspunkt för bostadspolitik vara att människor skall kunna känna trygghet i sitt boende. En förutsättning för att detta skall bli möjligt är att de boende ges stor frihet i valet av bostad. Så är i dag inte fallet. Genom att öka valfriheten ökar också förutsättningarna för en god boendemiljö för alla. Detta är inte minst viktigt med tanke på barnens bästa.

Vad utskottet nu med anslutning till motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 1 anført om inriktningen av bostadspolitik bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *inriktningen av bostadspolitik*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo237 yrkande 1 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo209 yrkande 1, 1998/99:Bo227

samt 1998/99:N329 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

5. En boendekostnadsdelegation (mom. 4)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 36 börjar med "Det kan" och slutar med "2 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utvecklingen på 1990-talet har kommit att alltmer hota den sociala bostadspolitiken. Flera av de politiska beslut som fattats har lett till ökade kostnader i boendet för alla grupper. Det mest påtagliga exemplet på ett sådant beslut är den underfinansierade skattereformen. Även de nedskärningar av stödet till boende och byggande som följt i spåren av budgetsaneringen har hårt drabbat de boende.

En följd av minskningarna i bostadsstödet och förändringarna i beskattningen är att villkoren för olika upplåtelseformer drastiskt har förändrats. Det finns i dag en uppenbar orättvisa mellan framför allt hyresrätt och andra upplåtelseformer. Kostnaderna för att bo i hyresrätt har sedan slutet av 1980-talet ökat i snabbare takt än i någon annan boendeform. Någon tendens till att denna trend är på väg att brytas finns inte heller. Den förefaller snarare att ha förstärkts under senare år.

För att komma till rätta med den uppkomna situationen måste en allsidig bedömning av utvecklingen inom bostadssektorn nu komma till stånd. På grundval av denna bedömning måste sedan förslag utarbetas om hur rättvisa i boendet skall åstadkommas. Förslagen måste också avse hur förutsättningar för alla att kunna efterfråga en rimlig boendestandard till rimlig kostnad skall skapas.

Det nu förordade arbetet bör genomföras av en särskild utredning. Denna utredning bör bildas genom att dagens byggkostnadsdelegation omvandlas till en boendekostnadsdelegation. I enlighet med förslaget i Vänsterpartiets partimotion 1998/99:Bo208 bör sålunda den nuvarande delegationen ges nya direktiv och samtidigt breddas till sin sammansättning. Den bör sedan skyndsamt göra sin bedömning och lämna förslag med den inriktning som utskottet förordat ovan.

Vad utskottet nu med anslutning till Vänsterpartiets partimotion 1998/99:Bo209 yrkandena 1 och 2 förordat om en boendekostnadsdelegation m.m. bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *en boendekostnadsdelegation*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo219 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

6. De kommunala bostadsföretagen (mom. 7)

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 39 börjar med "Kommuner-
nas bostadspolitiska" och på s. 40 slutar med "till känna" bort ha följande
lydelse:

På kommunen ligger ett oavvisligt krav att praktiskt lösa bostadsproble-
men för människor som har sociala problem. Kommunen ansvarar också för
att handikappade, äldre och andra med behov av särskilda boendeformer blir
tillgodosedda. Socialtjänstlagen lägger det yttersta ansvaret för människors
nödvändiga uppehälle på kommunen. Ansvaret påverkas inte av om bostä-
derna ägs och förvaltas direkt av kommunen eller det sker genom ett bolag
eller av om bostäderna hyrs av kommunen. Genom plan- och bygglagens
bestämmelser har kommunen ett planmonopol. Detta verktyg skall kommu-
nen använda för att bidra till att det finns ett tillräckligt antal bostäder och till
att goda boendemiljöer skapas.

Det är enligt utskottets mening således inte nödvändigt för kommunerna
att äga stora delar av fastighetsbeståndet på den lokala bostadsmarknaden för
att klara sina bostadspolitiska uppgifter. De kommunala bostadsbolagens
fastighetsinnehav kan inte ens ses som en fördel ur detta perspektiv. I många
fall har deras fastighetsinnehav vänts till en klar nackdel då detta innehav
kommit att äventyra kommunernas kärnverksamhet såsom omsorg och skola.
Felinvesteringar och förlustverksamhet – som inte längre döljs av stora stat-
liga subventioner – har fått betalas av kommuninnevånarna i form av ökad
skatt eller genom neddragningar av den kommunala verksamheten.

Det kommunala ägandet av företag som konkurrerar med privata företag
leder ofelbart till problem. Kommunala företag har en konkurrensfördel
framför privata. Genom att t.ex. använda beskattningsmakten kan en kom-
mun garantera ett bolag aktieägartillskott. Banker och kreditinstitut kan
erbjuda kommunala företag med kommunal borgen lägre räntor eftersom
riskerna är mindre. Samtidigt behöver kommunen som ägare inte ställa ett
avkastningskrav på bolaget. Kommunala bolag medför risker för att kommu-
nerna i strid med kommunallagen ägnar sig åt affärsverksamhet som sned-
vrider konkurrensen på en marknad där lokala företag skulle kunna utveck-
las. Bl.a. Konkurrensverket har pekat på detta problem. På senare tid har
många kommuner bildat koncerner. Det främsta syftet är ofta avancerad
skatteplanering, bl.a. för att uppnå den skattebefrielse som kommunen ändå
skulle ha haft om man bedrev verksamheten som kommunal förvaltning.

En försäljning av de kommunala bostadsbolagen måste till. När det offent-
liga träder tillbaka ökar konkurrensen. En ökad konkurrens kan skapa förut-
sättningar för billigare, effektivare och bättre lösningar för de boende.

Kommuner med finansiella problem måste göra allt som står i deras makt
för att komma till rätta med de problem de har. En viktig del i detta arbete är
att kommunerna har möjlighet att avyttra sina bostadsbolag eller att minska
det antal fastigheter dessa äger. Det kan inte komma i fråga att på något sätt
ställa upp hinder för försäljningar. Förslaget i motion 1998/99:Bo407 (s) bör
således avstyrkas. Detta förslag är också oacceptabelt ur den synvinkeln att
det hindrar ett breddat ägande av bostäderna. Motionsförslaget innebär näm-
ligen att hyresgästerna skulle förbjudas att för ombildning till bostadsrätter
förvärva det hus de bebor till gängse marknadspris, samtidigt som bostadsfö-

retaget till samma pris skulle kunna sälja huset till vilken annan spekulant som helst.

Staten har redan satt upp hinder för försäljning av kommunala hyreshus i form av den s.k. lex Nacka. De uppsatta hindren bör mot den nu givna bakgrunden snarast avskaffas.

Av utskottets ställningstagande framgår att både bostadspolitiska och kommunekonomiska skäl talar mot att staten ställer upp hinder för kommunen att vidta dispositioner beträffande de kommunala bostadsbolagen eller deras fastigheter. Samma slutsats kan härledas ur principen om kommunal självbestämmanderätt. De regler som brukar kallas lex Nacka, vilka utskottet önskar se avskaffade, innebär att staten i praktiken övertagit vissa ägarfunktioner från kommunerna. Initiativ till och genomförande av ägarförändringar i dessa företag skall beslutas på kommunal nivå och inte som nu i realiteten av regeringen. Detta är ett faktiskt intrång i det kommunala självstyret. Att regeringen och flertalet kommuner har helt olika syn på vem som skall ha beslutanderätten om en omstrukturering av de kommunala bostadsföretagen torde dessutom stå helt klart. Utskottet finner det naturligt att besluten fattas av ägarna till dessa företag, nämligen kommunerna. Regeringen är inte bättre skickad än företagens ägare att fatta dessa beslut. Ett synsätt som bygger på ett "centralt beslutsfattande" i dessa frågor går på tvärs mot den ordning som statsmakterna i andra sammanhang hävdar och som innebär att besluten skall fattas så nära dem som är berörda därav som möjligt. Det borde inte råda någon tvekan om att ärenden som rör de kommunala bostadsföretagens ägarprofil bäst kan bedömas i ett kommunalpolitiskt perspektiv och inte mot bakgrund av någon mer eller mindre "ideologisk centralistisk doktrin".

Ett statligt stöd utgår till kommuner i kris som bl.a. beror på övermäktiga åtaganden för boendet. Den s.k. bostadsakuten innebär att utöver kommuninnevånarna nu också alla Sveriges innevånare måste bidra till en del av de kommunala företagen. Det är inte motiverat att staten lämnar stöd för att bostadsbolagens problem skall kunna klaras. Beror en kommuns finansiella problem på dess bostadsbolag skall kommunen redovisa en plan för avyttringen av bostadsbolagen för att kommunen skall vara berättigad att erhålla stöd. Sådant stöd skall således kunna ges endast för att en kommun skall klara sina grundläggande uppgifter. I princip bör stöd kunna medges endast till sådana kommuner där vården, skolan och omsorgen hotas och där utförsäljning av kommunala bolag inte är realistiska handlingsalternativ.

Det är angeläget att särskilda överväganden kommer till stånd avseende de av utskottet berörda frågeställningarna. Regeringen bör återkomma till riksdagen med nödvändiga förslag i enlighet med vad utskottet uttalat. Det finns skäl att detta sker skyndsamt. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo201 (m), 1998/99:Bo209 (m) yrkande 21 och 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 20 samt med avslag på motionerna 1998/99:Bo407 (s) yrkandena 1, 3, 5 och 6, 1998/99:Bo232 (s), samt 1998/99:Bo208 (v) yrkande 5 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *de kommunala bostadsföretagen*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo201, 1998/99:Bo209 yrkande 21 samt 1998/99:Bo237 yrkande 20 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo407 yrkandena 1, 3, 5 och 6, 1998/99:Bo232 samt 1998/99:Bo208 (v) yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. De kommunala bostadsföretagen (mom. 7)

Ulf Björklund (kd), Ulla-Britt Hagström (kd), Rigmor Ahlstedt (c) och Yvonne Ångström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 39 börjar med "Kommunernas bostadspolitiska" och på s. 40 slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

Den s.k. lex Nacka innebär starka inskränkningar i kommunernas möjligheter att försälja hela eller delar av sina bostadsbolag liksom för dessa bolag att sälja sina fastigheter. Lex Nacka inskränker valfriheten för de boende eftersom hyresgästerna hindras att ombilda sina hyresrätter till bostadsrätter.

Staten har genom de nämnda reglerna övertagit vissa ägarfunktioner från kommunerna. Initiativ till och genomförande av ägarförändringar i dessa företag måste beslutas av dem själva och inte som nu i realiteten av regeringen. Detta är ett faktiskt intrång i det kommunala självstyret. Att regeringen och flertalet kommuner har helt olika syn på var och av vem besluten om en eventuell omstrukturering av de allmännyttiga bostadsföretagen skall fattas torde stå helt klart. Utskottet finner det liksom motionärerna naturligt att besluten fattas av ägarna till dessa företag, nämligen kommunerna, medan regeringen tydligen anser sig bättre skickad än företagens ägare att fatta dessa beslut. Ett synsätt som bygger på ett "centralt beslutsfattande" går på tvärs mot den ordning som statsmakterna i andra sammanhang hävdar och som innebär att besluten skall fattas så nära dem som är berörda därav som möjligt. Det borde inte råda någon tvekan om att ärenden som rör de allmännyttiga bostadsföretagens ägarprofil bäst kan bedömas i ett kommunalpolitiskt perspektiv.

Vissa frågor om de allmännyttiga företagen är nu föremål för överväganden inom Regeringskansliet. Utskottet anser att det är viktigt att de överväganden som görs sker mot bakgrund av kommunens ansvar för bostadsförsörjningen. Detta ansvar innebär inte nödvändigtvis att kommunen själv behöver äga och förvalta ett bostadsföretag för att t.ex. kunna tillgodose sociala behov. Varje förbud eller regel som hindrar kommunerna att sälja sina bostadsföretag bör därför ifrågasätts. En stor brist med kommunala bolag är avsaknaden av demokratisk insyn. Regeringens överväganden bör även avse denna fråga.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med nödvändiga förslag i enlighet med vad utskottet uttalat och i övrigt beakta utskottets ställningstaganden. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 20 samt med avslag på motionerna 1998/99:Bo407 (s) yrkandena 1, 3, 5 och 6, 1998/99:Bo232 (s), 1998/99:Bo208 (v)

yrkande 5, 1998/99:Bo201 (m) och 1998/99:Bo209 (m) yrkande 21 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *de kommunala bostadsföretagen*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo237 yrkande 20 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo407 yrkandena 1, 3, 5 och 6, 1998/99:Bo232, 1998/99:Bo208 yrkande 5, 1998/99:Bo201 samt 1998/99:Bo209 yrkande 21 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

8. Bostadsfinansieringens utformning på längre sikt (mom. 8)

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 40 börjar med "Dagens räntebidragssystem" och på s. 41 slutar med "yrkande 12" bort ha följande lydelse:

Sedan räntebidragen infördes år 1975 har produktionskostnaderna för bostäder ökat dubbelt så mycket som kostnaderna för andra varor och tjänster. Räntebidragssystemet medförde därför under en rad av år dels en orimlig belastning på statsbudgeten, dels att bostadsmarknaden inte fungerade på önskvärt sätt. Bostadskonsumenter saknade incitament att hålla nere kostnaderna, och en obalans uppstod mellan utbud och efterfrågan. Genom det s.k. Danellsystemet inledde den dåvarande borgerliga regeringen år 1993 en successiv avveckling av räntebidragssystemet. Regler infördes som sänkte lånekostnaderna och fördelade kreditriskerna på ett mer rimligt sätt mellan staten och låntagaren. Även den nuvarande regeringen har insett fördelarna med Danellsystemet. Trots att regeringen på olika sätt försenat avvecklingen av subventionerna kommer dessa att vara nästan helt borta inom några få år. Om inte något görs kommer dock den 30-procentiga räntebidragsandelen att finnas kvar för nyare hyres- och bostadsrättshus.

Det är enligt utskottets mening mot bakgrund härav nödvändigt att nu gå vidare i reformarbetet och utforma en långsiktigt hållbar bostadspolitik utan subventioner och politisk intervention. I stället bör utrymme för boendekostnaderna skapas genom sänkta skatter på arbete, företagande och sparande. Möjligheter bör även skapas för en större egen kapitalinsats genom ett nytt system för bosparande.

Avvecklingen av de statliga subventionerna till bostadsfinansiering bör genomföras enligt följande riktlinjer. För de fastigheter som har stöd enligt det räntebidragssystem som tillämpades före år 1993 bör minskningen fortgå som nu, men med ökad hastighet. Detta möjliggörs genom samtidigt sänkt fastighetsskatt. De fastigheter som får stöd enligt Danellsystemet bör, när bidragsnivån nått ned till 30 %, befrias från fastighetsskatt samtidigt som den kvarvarande subventionen avvecklas. För nyproducerade fastigheter bör fastighetsskatten avskaffas och inga subventioner utgå. Denna reform bör kunna träda i kraft fr.o.m. år 1999.

Vad utskottet nu med anslutning till motion 1998/99:Bo209 (m) yrkandena 2, 3 och 5 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I den mån övriga motionsförslag inte kan anses vara tillgodosedda med det anförda avstyrks de.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *bostadsfinansieringens utformning på längre sikt*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo209 yrkandena 2, 3 och 5 och med avslag på motion 1998/99:Bo237 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Bostadsfinansieringens utformning på längre sikt (mom. 8)

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 40 börjar med "Dagens räntebidragssystem" och på s. 41 slutar med "yrkande 12" bort ha följande lydelse:

Det räntebidragssystem som tillämpades före år 1993 kom att leda till en helt oacceptabel belastning på statens finanser. Systemet innehöll så gott som inga incitament för att hålla ner produktionskostnaderna. De kom också att stiga i snabbare takt än kostnaderna för andra produkter. En effekt av denna utveckling var naturligtvis att inte heller boendekostnaderna kunde hållas på en rimlig nivå. Ett påtagligt bevis för de svårigheter som detta gett upphov till är de många konkurser som drabbat de s.k. krisårgångarna, dvs. bostäder byggda i slutet av 1980-talet och i början av 1990-talet.

Det är mot den nu skisserade bakgrunden som finansieringssystemet lades om av den dåvarande borgerliga regeringen genom att det s.k. Danell-systemet infördes. Denna åtgärd har lett till att förutsättningar nu finns att avveckla det generella stödet till bostadsbyggandet. Med den utformning stödet har i dag innebär det i praktiken att staten subventionerar boendet för betalningsstarka hushåll i attraktiva lägen på orter med tillväxt. Det är sannolikt att bostäder i dessa lägen kan byggas även utan statliga subventioner. Ur fördelningspolitisk synvinkel är det mycket tveksamt att med ett generellt produktionsstöd subventionera boendet för betalningsstarka hushåll i tillväxt-regionerna. Räntebidragssystemet bör därför på sikt avvecklas. I takt med att det sker bör fastighetsskatten samtidigt trappas ned. Det stöd som i fortsättningen bör utgå till bostadsbyggande bör avse äldre bostäder och åtgärder för att förbättra tillgängligheten.

Vad utskottet nu med anslutning till motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 12 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I den mån övriga motionsförslag inte kan anses vara tillgodosedda avstyrks de.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *bostadsfinansieringens utformning på längre sikt*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo237 yrkande 12 och med avslag på motion 1998/99:Bo209 yrkandena 2, 3 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Investeringsbidrag för ekologiska åtgärder (mom. 9, motiveringen)

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 41 börjar med "Vid sin" och slutar med "3 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Beslutet om att fr.o.m. år 2000 införa ett investeringsbidrag för ekologiska åtgärder vid bostadsbyggande bör enligt utskottets mening rivas upp. Skäl saknas mot bakgrund härav att diskutera enskildheter i detta stöd. Motion 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 3 avstyrks sålunda.

11. Investeringsbidrag för ekologiska åtgärder (mom. 9)

Ulf Björklund (kd), Ulla-Britt Hagström (kd) och Helena Hillar Rosenqvist (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 41 börjar med "Vid sin" och slutar med "3 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Det ligger enligt utskottets mening ett stort värde i att ett bidrag för ekologiskt hållbart byggande införs fr.o.m. år 2000. Genom ett stöd med denna inriktning bör det bli möjligt att introducera nya, ekologiskt riktiga lösningar som annars kanske inte skulle ha kommit till stånd. Exempel på åtgärder som enligt utskottets mening bör kunna få stöd är energi-, vatten- och avloppslösningar som i dag är dyrare än konventionella alternativ. Som stödet nu är utformat är det förbehållet hyres- och bostadsrättshus i sammanhållna bostadsområden. Det är en enligt utskottets mening onödig begränsning. I enlighet med förslaget i Miljöpartiets partimotion 1998/99:Bo236 bör därför stödet utvidgas till att också omfatta nya och ekologiskt riktiga lösningar i områden med småhus.

Vad utskottet nu med anslutning till Miljöpartiets partimotion 1998/99:Bo236 yrkande 3 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *investeringsbidrag för ekologiska åtgärder*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo236 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Konstnärlig utsmyckning (mom. 10)

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 41 börjar med "I den" och slutar med "bet. 1997/98:KrU14)" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar vad som i Miljöpartiets partimotion 1998/99:Bo236 anförts om värdet av att våra boendemiljöer är estetiskt tilltalande. Även enligt utskottets mening bör därför krav ställas på att minst 1 % av byggkostnaden i de större byggprojekt som ges statligt produktionsstöd skall användas för

konstnärlig utsmyckning. Som anføres i motionen måste större vikt i fortsättningen läggas vid att alla ny- och ombyggnader genomförs på ett sådant sätt att behovet av estetiska kvaliteter tillgodoses. Erfarenheten visar att vackra hus med omsorgsfullt utformade gemensamhetsutrymmen och en närmiljö med skönhetsvärden starkt bidrar till trivseln i ett område. Detta kan i sin tur bidra till bl.a. minskad skadegörelse och ett ökat engagemang i bostadsområdets skötsel. Ett krav på konstnärlig utsmyckning kan därigenom även i ekonomiska termer anses vara befogat.

Vad utskottet nu anfört med anledning av Miljöpartiets partimotion 1998/99:Bo236 yrkande 4 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *konstnärlig utsmyckning*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo236 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. Förlusterna i kreditgarantisystemet (mom. 11)

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 42 börjar med "Bostadsutskottet delar" och på s. 43 slutar med "stället avvaktas" bort ha följande lydelse:

Det beslutsunderlag som tidigare redovisats för riksdagen om förlustutvecklingen inom kreditgarantisystemet har visat sig vara otillförlitligt. Enligt den nya förlustprognosen kommer anslagsbehovet att väsentligt överstiga vad som tidigare beräknats. Förlusterna i kreditgarantisystemet har medfört behov av omprioriteringar av andra verksamheter inom utgiftsområde 18 för budgetåret 1999. Det är nu väsentligt att regeringen vidtar kraftfulla åtgärder i syfte att minska förlusterna och underställer riksdagen en redovisning av orsakerna till förlustutvecklingen.

Enligt utskottets mening bör de överväganden som måste komma till stånd ta sikte på att klarlägga sambanden mellan alla de åtgärder som lett fram till de konkurser och rekonstruktioner som orsakat kreditgarantiförlusterna. Särskilt bör analyseras hur besparingarna inom räntebidragssystemet och infasningen av nyare fastigheter i fastighetsskattesystemet påverkat den ekonomiska situationen för de aktuella fastigheterna.

Regeringen bör i vårpropositionen återkomma till riksdagen med den redovisning som utskottet förordat tillsammans med förslag till åtgärder som kan minska statens garantiförluster.

Vad utskottet nu föreslagit bör riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 8 i motsvarande del som sin mening ge regeringen till känna. Förslaget i motion 1998/99:Bo235 (v) yrkande 2 får därmed anses tillgodosett. Motionen avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *förlusterna i kreditgarantisystemet*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo236 yrkande 8, detta yrkande i motsvarande del, och med avslag på motion 1998/99:Bo235 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

14. Krav på ett miljö- och hälsoriktigt byggande (mom. 12)

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 43 börjar med "Förslag motsvarande" och på s. 44 slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

De statliga kreditgarantierna har i dag en stor betydelse för att ett bostadsbyggnadsprojekt skall kunna komma till stånd. Det måste anses vara rimligt att staten kan ställa krav på att de projekt som erhåller kreditgaranti är utförda så att byggnaden långsiktigt kan fylla sin funktion och därmed behålla sitt värde. Om denna förutsättning skall kunna uppfyllas måste krav ställas på att byggnaden uppförs på ett miljö- och hälsoriktigt sätt. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 8 i motsvarande del om att ett sådant krav skall införas.

Vad utskottet anför med anledning av den aktuella motionen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det bör ankomma på regeringen att utforma de närmare villkor som bör gälla för att kravet på miljö- och hälsoriktigt byggande skall kunna hävdas.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *krav på ett miljö- och hälsoriktigt byggande*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo236 yrkande 8 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

15. Bosparande (mom. 13)

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 44 börjar med "Bostadsutskottet och" och på s. 45 slutar med "yrkande 17" bort ha följande lydelse:

I de flesta länder spelar det egna sparandet en avgörande roll för den som skall förvärva en bostad. Däremot har det i Sverige under en lång rad av år bara krävts en mycket liten egen insats av förvärvaren. Även om detta naturligtvis har gjort det lättare att skaffa en bostad har de senaste årens utveckling visat att det lett till svårigheter för många människor att behålla bostaden. Den stora lånebörda som följer av en låg kontantinsats gör den boende mycket utsatt för räntehöjningar. Det har också visat sig att många som förvärvat en bostad fått ekonomiska svårigheter när räntorna stigit. En ökad egen insats motverkar detta och bidrar därmed till en bättre ekonomisk stabilitet för den enskilde och en stabilare bostadsmarknad för samhället. Det

finns enligt utskottets mening starka skäl som talar för att förutsättningarna för ett långsiktigt bosparande måste förbättras.

I betänkandet Bosparande (SOU 1994:121) läggs fram ett förslag till bosparande. Förslaget innebär att sparandet skall stimuleras genom en statlig kreditgaranti. Sparare som regelbundet bosparar i någon av de sparformer som erbjuds på marknaden, således även sparande i särskilda bosparkassor, skall kunna kvalificera sig för en statlig kreditgaranti i samband med köp av eget hem eller bostadsrätt. Enligt utskottets mening skulle en sådan garanti kunna ge den stimulans som nu erfordras för att få till stånd ett erforderligt bosparande. Utskottet delar sålunda vad som i motion 1998/99:Bo209 (m) anförts om att utredningsförslaget nu bör genomföras. Det bör ankomma på regeringen att snarast vidta de åtgärder som erfordras för ett genomförande.

Vad utskottet nu med anslutning till förslaget i motion 1998/99:Bo209 (m) yrkande 20 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I den mån övriga motionsyrkanden inte kan anses tillgodosedda med det anförda avstyrks de av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *bosparande*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo209 yrkande 20 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo204, 1998/99:Bo221 samt 1998/99:Bo237 yrkande 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. Bosparande (mom. 13)

Ulf Björklund (kd), Ulla-Britt Hagström (kd) och Rigmor Ahlstedt (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 44 börjar med "Bostadsutskottet och" och på s. 45 slutar med "yrkande 17" bort ha följande lydelse:

I den bostadspolitiska propositionen våren 1998 hävdade regeringen uppfattningen att bosparandet inte behöver stimuleras. Även riksdagsmajoritetens ställningstagande kom att vägledas av denna enligt utskottets mening felaktiga bedömning. Det finns tvärtom starka skäl att närmare överväga frågan om hur sparandet i allmänhet och bosparandet i synnerhet skall kunna ökas. Värdet av ett tillräckligt sparande kan enligt utskottets mening inte överskattas. Inte minst på bostadsområdet bidrar ett eget sparande till att skapa stabilitet såväl för samhället som för den enskilde. Det är därför angeläget att ungdomar lär sig att bospara så att de i vuxen ålder har bättre förutsättningar att skaffa sig en egen bostad. Även om vi i dag har ett särskilt ungdomsbosparande är detta enligt utskottets mening inte tillräckligt eftersom det är alltför begränsat till sin inriktning och omfattning. För att ungdomsbosparandet skall få en tillräcklig omfattning måste det därför utvecklas och förbättras. Ett alternativ som då bör övervägas är det sparlånesystem som Bofrämjandet föreslagit. Systemet bygger på det tyska systemet med s.k. bosparkassor. Bofrämjandets förslag innebär i korthet att den som sparar kontinuerligt till låg ränta kvalificerar sig för ett lån som också det löper med låg ränta. Till sparandet är knutet en statlig sparpremie om 10 %, som betalas ut vid investeringstillfället.

Vad utskottet nu med anslutning till motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 17 anfört om bosparande bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I den mån övriga motionsyrkanden inte kan anses tillgodosedda avstyrks de av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *bosparande*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo237 yrkande 17 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo204, 1998/99:Bo209 yrkande 20 samt 1998/99:Bo221 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17. Bosparande (mom. 13)

Yvonne Ångström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 44 börjar med "Bostadsutskottet och" och på s. 45 slutar med "yrkande 17" bort ha följande lydelse:

Utvecklingen på bostadsmarknaden under senare år med minskade subventioner och ökade bostadskostnader har tydligt illustrerat nackdelarna med en alltför låg egen insats vid bostadsförvärv. Den som finansierar en stor del av sitt bostadsförvärv med lån blir naturligtvis mera känslig för förändringar i ränteläget och andra ekonomiska faktorer som påverkar boendekostnaderna. Krav måste därför i framtiden ställas på en ökad egen insats. En sådan ökning förutsätter naturligtvis att bosparandet ökar. Det finns anledning att överväga på vilket sätt den avsedda ökningen kan komma till stånd.

I motion 1998/99:Bo204 (fp) förordas att det individuella pensionssparandet skall modifieras så att det också kan fungera som ett bosparande. Utskottet delar denna uppfattning. I enlighet med förslaget i motionen bör sålunda reglerna för det individuella pensionssparandet justeras så att sparade medel även kan användas för förvärv av bostad. Det kan ske genom att spararen får låna från det egna kontot till en förmånsränta som i princip motsvarar avkastningen på medel placerade i bostadsobligationer. Till sparandet skall också knytas en lånemöjlighet. Lånade medel skall sedan vara återbetalade innan pensionen enligt avtal skall börja utgå.

Vad utskottet nu med anslutning till förslaget i motion 1998/99:Bo204 (fp) anfört om ett individuellt bostads- och pensionssparande bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I den mån övriga motionsförslag inte kan anses tillgodosedda med det nu anförda avstyrks de av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *bosparande*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo204 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo209 yrkande 20, 1998/99:Bo221 samt 1998/99:Bo237 yrkande 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

18. Bostadsbidragen på längre sikt (mom. 15)

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 47 börjar med ”I och” och slutar med ”1998/99:Bo212 (s)” bort ha följande lydelse:

Den utformning som det individuella bostadsstödet, dvs. bostadsbidragen, i dag har illustrerar tydligt den rundgång som präglar statens agerande gentemot familjer och enskilda. Ett högt skattetryck på boendet har drivit upp bostadskostnaderna samtidigt som inkomstbeskattningen lämnar alltför lite kvar av lönen för den enskilde att leva på. Bostadsbidragen har därför blivit ett nödvändigt instrument för att motverka de effekter som de höga skatterna orsakar. Åtgärder måste enligt utskottets mening därför vidtas för att växla dagens bidrag mot sänkt skatt. Målet bör självfallet vara att den enskilde skall kunna leva på sin lön utan att vara beroende av bidrag. Som ett led i denna utveckling bör en samordning av bostadsbidragen och övriga socialpolitiska åtgärder komma till stånd. Den helhetssyn som detta ger över den ekonomiska situationen för de berörda hushållen är en nödvändig förutsättning för att den nu förordade växlingen av bidrag mot sänkt skatt skall kunna inledas.

Vad utskottet nu med anslutning till motionerna 1998/99:Bo202 (m) yrkande 6 och 1998/99:Bo209 (m) yrkande 9 anfört om samordning av bostadsbidragen och övrigt socialpolitiskt stöd bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *bostadsbidragen på längre sikt*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo202 yrkande 6, 1998/99:Bo209 yrkande 9 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo208 yrkande 10 samt 1998/99:Bo212 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

19. Bostadsbidragen på längre sikt (mom. 15)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 47 börjar med ”I och” och slutar med ”1998/99:Bo212 (s)” bort ha följande lydelse:

Statens utgifter för bostadsbidragen ökade kraftigt under 1990-talets första hälft. Den största anledningen till detta är att bostadsbidragen skulle kompensera de resurssvaga hushållen för effekterna av skattereformen. Därefter har dock bidragsreglerna förändrats i flera steg, så att utgifterna nu beräknas till mindre än 6 miljarder kronor. Denna besparing har dock tillkommit på bekostnad av att många redan utsatta hushåll fått kraftigt reducerade bidrag eller helt mist sina bidrag. Detta är naturligtvis helt oacceptabelt. Vad som erfordras är därför en översyn av reglerna för bostadsbidragen med utgångspunkt i effekterna på bostadskostnaderna av skattereformen och av budgetsäneringen. Den nu förordade översynen bör i första hand avse
– bostadsbidragen till familjer med fyra eller flera barn,

- reglerna för beräkning av bostadsbidragsgrundande inkomst för hushåll där någon av föräldrarna studerar,
- bostadsbidragen till studerande över 28 år samt
- bostadsbidragen till ungdomar.

Översynen bör genomföras skyndsamt så att förslag till förbättringar kan föreläggas riksdagen i den ekonomiska vårpropositionen.

Vad utskottet nu med anslutning till Vänsterpartiets partimotion 1998/99:Bo208 yrkande 10 anfört om en förstärkning och förbättring av bostadsbidragen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *bostadsbidragen på längre sikt*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo208 yrkande 10 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo202 yrkande 6, 1998/99:Bo209 yrkande 9 samt 1998/99:Bo212 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

20. Krav på en viss minsta bostadsstorlek för hushåll med enbart umgängesrättsbarn (mom. 16)

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 47 börjar med "Bostadsbidragen till" och på s. 48 slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Trots att det är en självklarhet måste det uppenbarligen gå på gång upp-repas: Barn behöver båda sina föräldrar. Samhällets stöd till boendet måste därför utformas så att det inte försvårar kontakten mellan barn och föräldrar vid en skilsmässa. Rätten till bostadsbidrag för s.k. umgängesrättsbarn är ett viktigt inslag i dessa strävanden. De krav som nu ställs på en minsta storlek på bostaden som villkor för bostadsbidrag till umgängesrättsföräldern verkar däremot i rakt motsatt riktning. För de föräldrar som nekas bidrag med hänsyn till kravet kan de ekonomiska effekterna av detta komma att styra kontakten mellan förälder och barn på ett oacceptabelt sätt. Som framhålls i motion 1998/99:Bo210 (mp) bör en förälders ekonomi och inte bostadens storlek vara avgörande för om bostadsbidrag skall kunna utgå i dessa fall eller ej. Kravet på en minsta storlek på bostaden bör sålunda snarast upphävas. Utskottets ställningstagande i denna del bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *krav på en viss minsta bostadsstorlek för hushåll med enbart umgängesrättsbarn*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo210 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

21. Bostadssituationen för ungdomar och studenter (mom. 19, motiveringen)

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 49 börjar med "Som bostadsutskottet" och på s. 50 slutar med "behandlade motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet har inget att invända mot att, som föreslås i vissa motioner, den bostadssociala beredningen ägnar stor uppmärksamhet åt de problem som många ungdomar har att etablera sig på bostadsmarknaden. Det bör emellertid i detta sammanhang understrykas att det inte finns skäl att utforma en särskild bostadspolitik för unga. Målet bör i stället vara att ge förutsättningar för en väl fungerande bostadsmarknad för alla. Generella åtgärder med denna inriktning kan dock förväntas ge resultat som särskilt kommer att gynna unga som söker sin första bostad. Bostadspolitikerna bör bl.a. inriktas på att ge förutsättningar för en ökad rörlighet på bostadsmarknaden och ett mer varierat bostadsutbud med allt från billiga smålägenheter till mer påkostade bostäder. Vidare skulle ett bosparande kopplat till en statlig kreditgaranti stimulera ungdomar till regelbundet sparande och underlätta köp av bostad. Förslag med den förordade inriktningen har under årets allmänna motionstid förts fram i motioner från Moderata samlingspartiet.

De motioner som behandlats i detta avsnitt med förslag om tillkännagivande om olika åtgärder för att skapa ett särskilt ungdomsboende m.m. avstyrks av utskottet.

22. Bostadssituationen för ungdomar och studenter (mom. 19)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 49 börjar med "Som bostadsutskottet" och på s. 50 slutar med "behandlade motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Den låga nivån på nyproduktionen har bidragit till att det åter uppstått en bostadsbrist på många orter i landet. Bostadsbristen drabbar först dem som ännu inte hunnit skaffa sig en bostad och dem som måste byta bostadsort för att bedriva studier. Den tilltagande bristen på studentbostäder på högskolorna har lett till omfattande problem för många studerande. Ungdomar tvingas bo kvar i föräldrabostaden eftersom utbudet på lämpliga bostäder är mycket begränsat.

Enligt utskottets mening bör utvecklingen på bostadsmarknaden för bl.a. studenter och ungdomar leda till att regeringen nu tar initiativ till åtgärder som kan begränsa problemen. Utgångspunkterna för de överväganden som bör komma till stånd kan hämtas från motionerna som behandlas i detta avsnitt. Utskottet vill särskilt framhålla vad som föreslagits i de aktuella motionerna (v) och (s). För att tillgodose ungdomarnas bostadsbehov bör således inriktningen vara att ge möjlighet till produktion av billiga och bra bostäder med hyresrätt. Något kategoriboende för ungdomar bör däremot

inte skapas. De bostäder som produceras bör kunna efterfrågas av alla ålderskategorier. De allmännyttiga bostadsföretagen har givetvis en nyckelroll i detta sammanhang. Regeringen bör redan i vårpropositionen återkomma med förslag som kan stimulera till ett ökat bostadsbyggande med den inriktning som utskottet förordar.

Vad utskottet ovan förordar med anledning av motionerna 1998/99:Bo217 (s), 1998/99:Bo223 (s), 1998/99:Bo235 (v) yrkande 4 samt 1998/99:A291 (v) yrkandena 9 och 10 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Detta innebär att även övriga i detta avsnitt behandlade motioner i huvudsak får anses vara tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *bostadssituationen för ungdomar och studenter*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo217, 1998/99:Bo223, 1998/99:Bo235 yrkande 4 samt 1998/99:A291 yrkandena 9 och 10 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo213 yrkande 2, 1998/99:Bo237 yrkande 11, 1998/99:Fi210 yrkande 38, 1998/99:So373 yrkande 3 samt 1998/99:Ub453 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

23. Bostadssituationen för ungdomar och studenter (mom. 19)

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 49 börjar med "Som bostadsutskottet" och på s. 50 slutar med "behandlade motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

I flera av de motioner som behandlas i detta avsnitt förs fram bra förslag som det finns skäl att noga överväga. Bristen på student- och ungdomsbostäder på många orter gör att olika vägar nu bör prövas i syfte att öka bostadsutbudet. Utskottet vill i detta sammanhang särskilt lyfta fram förslaget i motion 1998/99:Bo237 (kd) om genomförande av ungdomsbostadsprojekt. Det är således angeläget att kommunerna tillsammans med ungdomarna själva försöker öka utbudet av särskilda ungdoms- och genomgångsbostäder. Ungdomarna bör också ges möjlighet att aktivt delta i såväl planering och byggande som förvaltning. Som anförts i kd-motionen kan det vara lämpligt att Ungdomsstyrelsen och Boverket tillsammans får regeringens uppdrag att vidareutveckla projekt med denna inriktning.

Vad utskottet ovan med anledning av motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 11 anför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *bostadssituationen för ungdomar och studenter*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo237 yrkande 11 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo213 yrkande 2, 1998/99:Bo217, 1998/99:Bo223, 1998/99:Bo235 yrkande 4, 1998/99:A291 yrkandena 9 och 10, 1998/99:Fi210 yrkande 38, 1998/99:So373 yrkande 3 samt 1998/99:Ub453 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

24. Bostadssituationen för ungdomar och studenter (mom. 19)

Rigmor Ahlstedt (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 49 börjar med "Som bostadsutskottet" och på s. 50 slutar med "behandlade motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Som utskottet redan framhållit i samband med beredningen av regeringens förslag om att avveckla stödet till studentbostäder är behovet av ett fortsatt stöd mycket stort. Det är angeläget att samhället kan erbjuda trygga studiebetingelser för den enskilde studenten. Kommuner med universitet eller högskolor måste därför ta ett särskilt ansvar för studenternas bostadssituation.

Utskottet vill i detta sammanhang särskilt framhålla vad som anförs i de aktuella motionerna från Centerpartiet. Det är angeläget att alla berörda parter ges möjlighet att bidra med förslag om hur bostadsbristen skall kunna motverkas. Regeringen bör ta initiativ till att överläggningar kommer till stånd mellan kommunerna, högskolorna och representanter för studenterna. Användningen av de resurser som kan avsättas för att stimulera nybyggnation av studentbostäder bör avgöras i detta sammanhang. En viktig fråga som särskilt bör övervägas är hur de regelverk som påverkar studentbostädernas utförande kan förenklas.

Vad utskottet nu anfört med anledning av Centerpartiets partimotioner 1998/99:Fi210 yrkande 38 och 1998/99:Ub453 (c) yrkande 20 samt motion 1998/99:Bo213 (c) yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I fråga om övriga motionsförslag om ungdomars boende får det förutsättas att dessa kan beaktas i den bostadssociala beredningens arbete.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *bostadssituationen för ungdomar och studenter* att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo213 yrkande 2, 1998/99:Fi210 yrkande 38 och 1998/99:Ub453 yrkande 20 samt med avslag på motionerna 1998/99:Bo217, 1998/99:Bo223, 1998/99:Bo235 yrkande 4, 1998/99:Bo237 yrkande 11, 1998/99:A291 yrkandena 9 och 10 och 1998/99:So373 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

25. Bostadssituationen för ungdomar och studenter (mom. 19)

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 49 börjar med "Som bostadsutskottet" och på s. 50 slutar med "behandlade motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Problemen för ungdomar att skaffa sig en egen bostad handlar till stor del om att boendekostnaderna blir för höga i nyproduktionen. Även på de orter där lediga bostäder finns att tillgå kan hyresnivån utgöra ett hinder för ungdomar med begränsade ekonomiska resurser. Utskottet anser mot denna bakgrund att förslagen i motion 1998/99:So373 (mp) bör ägnas särskild

uppmärksamhet i arbetet med att minska bristen på bostäder lämpliga för ungdomar.

Det är således angeläget att ungdomarna själva ges ett större inflytande över den del av nyproduktionen som avser bostäder lämpliga för unga. Kostnaderna i denna produktion bör hållas tillbaka genom att billiga och bra lösningar kommer till användning. Detta kan exempelvis ske genom återbruk av rivningsmaterial och användning av naturmaterial som ger låga underhållskostnader. Möjligheten att begränsa byggkostnaderna genom självbyggeri bör också tas till vara.

Vad utskottet ovan förordat med anledning av motion 1998/99:So373 (mp) yrkande 3 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. *beträffande bostadssituationen för ungdomar och studenter*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:So373 yrkande 3 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo213 yrkande 2, 1998/99:Bo217, 1998/99:Bo223, 1998/99:Bo235 yrkande 4, 1998/99:Bo237 yrkande 11, 1998/99:A291 yrkandena 9 och 10, 1998/99:Fi210 yrkande 38 samt 1998/99:Ub453 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

26. Situationen för bostadslösa och hemlösa (mom. 20)

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 51 börjar med "Regeringen har" och slutar med "kan avstyrkas" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet instämmer i den beskrivning av problemen för de bostadslösa och hemlösa som finns i motion 1998/99:Bo237 (kd). Det är ovärdigt att i ett välfärdsland acceptera att denna grupp blir allt större för var dag. Uteliggare börjar bli en vanlig syn, även utanför storstäderna. En ökande andel av denna grupp är dessutom kvinnor, ofta med psykiska funktionshinder. Dessa kvinnor utgör givetvis en särskilt utsatt grupp som har mycket svårt att upprätthålla ett värdigt liv.

Bostadsutskottet anser att situationen nu är sådan att regeringen snarast måste ta initiativ till överväganden om vilka åtgärder som bör vidtas för att vända utvecklingen. Dessa överväganden kan lämpligen ske inom ramen för den bostadssociala beredningens arbete. Regeringen bör därefter skyndsamt underställa riksdagen förslag i de frågor som förutsätter ett riksdagsbeslut.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det anförda innebär att även vad som i motion 1998/99:Bo236 (mp) förordats i den aktuella frågan torde få anses vara tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. *beträffande situationen för bostadslösa och hemlösa*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo237 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo218 samt 1998/99:Bo236 yr-

kande 1, detta yrkande i motsvarande del, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

27. Situationen för bostadslösa och hemlösa (mom. 20)

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 51 börjar med "Regeringen har" och slutar med "kan avstyrkas" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion 1998/99:Bo236 (mp) omfattar kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen särskilt de grupper som av sociala eller ekonomiska skäl inte har möjlighet att klara av ett normalt boende. Det är emellertid uppenbart att det växande antalet hemlösa människor i dagsläget inte får tillräcklig hjälp från samhället. Det borde vara en självklarhet i dagens välfärdssamhälle att ingen skall behöva ligga utomhus, i portar, under broar eller i kulvertar.

Enligt bostadsutskottets mening bör det övervägas att införa ett särskilt statligt stöd för ombyggnad av fastigheter med syfte att skapa bostäder för hemlösa. Det kan exempelvis vara lämpligt att bygga om nedlagda sjukhus, institutioner, skolor eller gamla ungarshotell och skapa lägenheter för enskilt boende eller olika former av gruppboende.

Det bör ankomma på den bostadssociala beredningen att vidareutveckla ett förslag med den förordade inriktningen. Detta bör riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo236 (mp) yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ge regeringen till känna. Även förslaget i motion 1998/99:Bo237 (kd) blir därigenom tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. *beträffande situationen för bostadslösa och hemlösa*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo236 yrkande 1 i motsvarande del och med avslag på motionerna 1998/99:Bo218 samt 1998/99:Bo237 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

28. Segregationen i boendet (mom. 21)

Ulf Björklund (kd), Ulla-Britt Hagström (kd) och Rigmor Ahlstedt (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 51 börjar med "I den" och på s. 52 slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet instämmer i vad som i motionerna 1998/99:Bo237 (kd) och 1998/99:Sf608 (c) förordats om åtgärder för att motverka de problem som blir följderna av boendesegregation. Åtgärder bör således vidtas inom en rad områden i syfte att höja statusen för de bostadsområden där segregationsproblemen är omfattande. Incitament bör skapas för att företag, institutioner och myndigheter skall etablera sig i dessa områden. Servicen måste förbättras. Inte minst de statliga bolagen, som posten, har ett särskilt ansvar för att grundservicen i utsatta bostadsområden kan hållas på en hög nivå.

Satsningar måste också göras på att förbättra boendeflytandet och på att tillskapa ett varierat utbud av bostäder med olika upplåtelseformer.

Det bör ankomma på regeringen att föreslå åtgärder som kan underlätta en utveckling i den riktning som utskottet nu förordat.

Vad utskottet anfört ovan med anledning av motionerna 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 3 och 1998/99:Sf608 (c) yrkande 19 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *segregationen i boendet*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo237 yrkande 3 och 1998/99:Sf608 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

29. Bostadsanpassningsbidrag (mom. 22)

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 52 börjar med "För den" och på s. 53 slutar med "yrkande 16" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet instämmer i förslaget i motion 1998/99:So376 (kd) om att en översyn bör komma till stånd av bostadsanpassningslagen. Tillämpningen av lagen leder i dag till att funktionshindrade inte får samma stöd i alla kommuner. Detta beror på att lagen i flera avseenden är oklar. Ett särskilt problem gäller 8 § i lagen som reglerar under vilka förutsättningar som stöd skall beviljas i samband med köp eller byte av bostad. Denna paragraf bör kompletteras med ett klarläggande med den innebörd som motionärerna förordat. Syftet med den förordade regeländringen är att ge de funktionshindrade samma möjlighet som övriga människor att välja bostad och bostadsort. Det bör ankomma på regeringen att för riksdagen lägga fram ett lagförslag med den förordade innebörden samt att även i övrigt överväga behovet av regeländringar i bostadsanpassningslagen.

Vad utskottet nu med anledning av motion 1998/99:So376 (kd) yrkande 16 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. beträffande *bostadsanpassningsbidrag*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:So376 yrkande 16 och med avslag på motion 1998/99:So465 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

30. Bostadsanpassningsbidrag (mom. 22)

Yvonne Ångström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 52 börjar med "För den" och på s. 53 slutar med "yrkande 16" bort ha följande lydelse:

Som anförs i Folkpartiets partimotion 1998/99:So465 bör inriktningen på samhällets insatser vara att bostadsmiljöerna och bostäderna i största möjliga utsträckning skall vara så utformade att de fungerar även för människor med

funktionshinder utan att några ytterligare anpassningsåtgärder behöver vidtas. Det kommer emellertid alltid att finnas situationer som kräver anpassning till enskilda människor med särskilda behov. Det är mot denna bakgrund nödvändigt att möjligheten att bevilja bostadsanpassningsbidrag bibehålls. Som anförs i motion 1998/99:So465 kan det också finnas anledning att se över reglerna i bostadsanpassningslagen och att överväga de problem med regeltillämpningen som kan föreligga. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. beträffande *bostadsanpassningsbidrag*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:So465 yrkande 16 och med avslag på motion 1998/99:So376 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilda yttranden

1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 1999

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anför:

I riksdagen finns en majoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister för förslagen i budgetpropositionen (prop. 1998/99:1) beträffande ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena samt beräkningen av statens inkomster avseende 1999 i den statliga budgeten. Samma majoritet har också uttalat sitt stöd gällande beräkningen av det offentliga utgiftstaket samt förslagen om preliminära utgiftstak för åren 2000 och 2001.

Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Massarbetslösheten kan steg för steg pressas tillbaka samtidigt som den sociala tryggheten också i andra bemärkelser kan öka genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet.

Vi har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

Då riksdagens majoritet har en annan inriktning av politiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 18.

I korthet innebär våra förslag avseende utgiftsområde 18 följande.

A 2 Räntebidrag m.m.

I Moderata samlingspartiets motion föreslås att besparingar på räntebidragen genomförs kombinerat med en fastighetsskattesänkning. En sådan omställning kan påbörjas omedelbart och ligger väl i linje med den långsiktiga omläggning av bostadspolitiken som även i övrigt måste genomföras. Besparingen på 576 miljoner kronor uppnås genom att nya räntebidrag inte beviljas fr.o.m. år 1999, genom att avtrappningstakten ökar för räntebidraget till fastigheter som uppbär stöd samt genom att den långsammare avtrappningen av räntebidragen för de s.k. krisårgångarna inte fullföljs. I motioner från Moderata samlingspartiet som behandlas i finansutskottet förs fram förslag om fastighetsskattesänkningar som kompenserar berörda fastigheter för avtrappningen av räntebidragen.

A 6 Byggforskning: Förvaltningskostnader samt A 7 Byggforskning

I yttrandet till finansutskottet (yttr. 1998/99:BoU1y) över tilläggsbudgeten för 1998 kritiserade ett enigt bostadsutskott det underlagsmaterial som regeringen tillställt riksdagen. Samma kritik kan och bör riktas mot förslaget till minskat anslag till byggforskningsverksamheten. Regeringen lämnar inte någon som helst redovisning av vilka effekter den föreslagna neddragningen av anslaget med hela 100 miljoner kronor skulle få.

I budgetpropositionen uttalar regeringen sin avsikt att senare i höst redovisa sin syn på byggforskningens framtid. Denna redovisning borde naturligtvis ha lämnats först och därefter ha följts av ett förslag till medelsanvisning grundat på denna syn. Vi vill i och för sig inte ifrågasätta behovet av en översyn av byggforskningen. Denna översyn bör dock göras i ett större forskningspolitiskt sammanhang. Även utskottets majoritet ger ju uttryck för denna ståndpunkt.

Den undermåliga eller rättare sagt obefintliga redovisningen av konsekvenserna av regeringens förslag gör det i det närmaste omöjligt för oss att ta ställning till förslaget. Det står dock klart att en så stor neddragning av anslaget som regeringen föreslagit kraftigt skulle minska byggforskningens omfattning, åtminstone på kort sikt. Under beredningen av ärendet har flertalet av dem som inför utskottet lämnat upplysningar i frågan pekat på de negativa konsekvenserna av drastiskt minskade anslag.

Det är vår bedömning att anslaget till byggforskning bör ökas med 75 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Även om detta är en minskning med omkring 25 miljoner kronor i förhållande till dagens anslag innebär vårt förslag att stöd kan utgå till nya och pågående projekt i rimlig omfattning i avvaktan på att slutlig ställning kan tas till statens framtida roll inom byggforskningen.

A 8 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

Regeringen föreslår att anslaget för denna verksamhet skall minska med en tredjedel utan att samtidigt föreslå några regeländringar som skulle kunna möjliggöra en sådan besparing. Vi anser att en omprövning av bidragsvillko-

ren måste komma till stånd. Enligt de uppgifter som lämnats till utskottet under beredningen av detta ärende leder de nuvarande villkoren till orimliga konsekvenser, bl.a. vad gäller relationen mellan det stöd som utgår och de administrativa kostnaderna för bidragsgivningen. I avvaktan på att verksamheten kan omprövas föreslår vi att fonden för år 1999 tillförs 15 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslagit.

A 9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Bidraget till åtgärder mot radon i bostäder föreslås av regeringen skäras ned och rambegränsas. Detta skulle innebära att bidragsgivningen får en så begränsad omfattning att den i realiteten inte kommer att få någon betydelse i arbetet med att påskynda nödvändiga radonsaneringar. Vi anser att anslaget i stället helt bör användas för att genom informationsinsatser söka öka antalet sanerade bostäder. En sådan inriktning av statens insatser på området, som även ligger i linje med vad bl.a. Boverket tidigare föreslagit, kommer sannolikt att få betydligt större effekt än den begränsade bidragsverksamhet som regeringen förordat.

A 10 Bostadsbidrag

Den självklara utgångspunkten är naturligtvis att varje människa som har heltidsarbete skall kunna leva på sin inkomst. Det innebär bl.a. att den som betalar skatt inte skall behöva vara beroende av bidrag och att den som behöver bidrag inte heller skall betala skatt. På sikt bör alltså bostadsbidragen avskaffas och ersättas med avdrag på skatten. I avvaktan på att en sådan mera rationell ordning kan införas finns det enligt vår mening anledning att justera de regler som i dag gäller för bidragen.

Moderata samlingspartiet har under en rad av år föreslagit att ungdomsbostadsbidragen skall avvecklas. Vi vidhåller denna uppfattning. Det innebär att en besparing på 600 miljoner kronor kan göras på anslaget till bostadsbidrag.

De ändringar i reglerna för bostadsbidragen som trädde i kraft den 1 januari 1997 har tyvärr visat sig få exakt de negativa konsekvenser för många hushåll som vi tidigare varnat för. Redan förra hösten föreslog vi också i en motion att reglerna skulle ses över i vissa väsentliga avseenden. På en enda av dessa punkter har regeringen gått oss till mötes. Det gäller dubbelräkningen av räntebidragen som upphör fr.o.m. år 1998. Detta är dock inte tillräckligt. Som föreslås i motioner från Moderata samlingspartiet bör följande ändringar träda i kraft redan år 1999:

- hushållsinkomsten skall ligga till grund för bostadsbidraget,
- ytnormen skall avskaffas samt
- barnpension skall inte ingå i den bidragsgrundande inkomsten om den inte kan användas för att täcka del av bostadskostnaden.

För att inte ytterligare söka statens utgifter bör de regeländringar vi föreslår finansieras inom bostadsbidragssystemet.

E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Vi avvisade redan vid införandet detta stöd och varnade för att det skulle leda till en rad oönskade effekter. Den hittillsvarande bidragsgivningen har besannat våra farhågor. Stöd har i vissa fall utgått på till synes godtyckliga grunder och till ändamål som i ett flertal fall starkt kan ifrågasättas. Investeringsprogrammen är ett uttryck för traditionell socialdemokratisk bidragspolitik som riskerar att snedvrider konkurrensen och leda till dyra felinvesteringar. Moderata samlingspartiet anser att stödet snarast skall avvecklas. Därigenom kan betydande besparingar uppnås redan år 1999.

E 2 Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet

Regeringen anser att det behöver inrättas en ny myndighet för att hjälpa till i bidragsverksamheten för lokala investeringsprogram. Vi delar inte denna uppfattning. När stödet till investeringsprogrammen avvecklas finns det inget skäl att inrätta denna myndighet.

2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 1999

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd), anför:

En riksdagsmajoritet bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet står bakom förslagen i budgetpropositionen (prop. 1998/99:1) vad gäller ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena. Samma gäller för beräkningen av statens inkomster år 1999 i den statliga budgeten. Stödet gällande beräkningen av det offentliga utgiftstaket samt förslagen om preliminära utgiftstak för åren 2000 och 2001 är också uttalat av riksdagens majoritetspartier.

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till tillväxt, valfrihet, en marknadsekonomi som är byggd på en god etisk och ekologisk grund och som tar hänsyn till varje människas unika värde. Vi vill minimera arbetslösheten samtidigt som hushållen skall få större ekonomisk självständighet. Vi har föreslagit långtgående skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare.

Kristdemokraterna anser att bostaden spelar en central roll i människors liv. En boendemiljö med hög kvalitet är viktig för människors livsvillkor. Alla måste få uppleva tillfredsställelsen av att ha ett eget hem. Boendepolitiken är en viktig del i kristdemokratisk familjepolitik. Valfrihet i boendet är en välfärdsfråga. Människors skiftande önskemål och behov av bostäder i olika skeenden under livet måste tillgodoses till rimliga kostnader. Då riksdagens majoritet har en annan inriktning av politiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 18.

Vi redovisar här vår inriktning för anslagsområde 18 nedan.

A 2 Räntebidrag

Som vi framhåller i vår motion 1998/99:Bo237 (kd) kan en avveckling av de nuvarande räntebidragen inledas genom att anslaget för detta ändamål under budgetåret 1999 minskas med sammanlagt 1 590 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Besparingen blir möjlig genom en något snabbare avtrappning av räntebidragen. Åtgärderna i räntebidragssystemet bör kompenseras genom samtidiga minskningar av fastighetsskatten och genom att de s.k. krisåtgångarnas inträde i fastighetsskattesystemet skjuts upp. Vi har också lagt fram motionsförslag med denna innebörd. Dessa förslag bereds av finansutskottet.

Enligt vår mening bör således för budgetåret 1999 anslaget till räntebidrag fastställas till ett belopp som är 1 590 miljoner kronor lägre än vad regeringen förordat.

A 6 Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader samt

A 7 Byggforskning

Det är uppenbart att regeringens förslag till minskning av byggforskningsanslaget endast har föranletts av besparingsskäl. Även om regeringen uttalar att statens stöd till byggforskningen i framtiden bör koncentreras till långsiktiga forsknings- och utvecklingsinsatser inom områden av samhällsintresse förefaller inte några djupare forskningspolitiska överväganden ha väglett beslutet. Det är enligt vår mening helt felaktig beslutsordning. Det naturliga är givetvis att först ta ställning till inriktningen och utformningen av statens framtida engagemang på byggforskningsområdet och utifrån detta ställningstagande överväga omfattningen av och formerna för statens insatser.

Som framhålls i vår motion 1998/99:Bo237 (kd) finns det skäl som talar för att statens medverkan i den framtida byggforskningen bör koncentreras till långsiktiga forsknings- och utvecklingsinsatser inom områden av samhällsintresse. För att forskningen skall kunna ges denna inriktning fordras dock närmare överväganden om vilka forskningsområden som bör prioriteras och vilka insatser som detta erfordrar. Det framstår därför som helt olämpligt att drastiskt minska anslaget till byggforskning på det sätt som regeringen föreslagit. Ytterligare medel bör därför tillföras byggforskningen. I enlighet med förslaget i vår motion 1998/99:Bo237 (kd) bör därför anslaget A 7 Byggforskning räknas upp med 50 miljoner kronor för budgetåret 1999. Anslagsökningen finansieras genom att anslaget till lokala investeringsprogram minskas med motsvarande belopp.

Genom den nu föreslagna ökningen av anslaget skapas det rådrum som vi menar behövs för att övervägandena om byggforskningens framtid skall kunna ske mera förutsättningslöst än vad som annars skulle ha blivit fallet. Medelstillskottet gör det möjligt att i viss utsträckning satsa på nya angelägna projekt samtidigt som pågående projekt inte riskerar att behöva avbrytas i förtid.

Övervägandena om byggforskningens framtid bör utgå från de behov som finns av forskning på ett antal ur samhällets synpunkt särskilt angelägna områden, och där forskningen i dag är eftersatt. Det gäller bl.a. forskning

som sker ur ett kvinnoperspektiv om planering, byggande och boende. Särskilt viktiga är frågor om bostäders utformning. Om inte forskningen på detta område hålls uppe riskerar vi att få bostäder med sämre funktioner i en rad avseenden. Inte minst gäller detta kök och badrum. Informationstekniken i boendet sett ur ett genusperspektiv måste också lyftas fram. För att den nu förordade forskningen skall kunna öka i omfattning bör redan nu hälften av det medelstillskott som utskottet föreslagit, dvs. 25 miljoner kronor, sättas av för detta ändamål.

A 10 Bostadsbidrag

Vi vidhåller vår tidigare ståndpunkt att bostadsbidragen är fördelningspolitiskt sett det mest effektiva sättet att tillförsäkra också lågavlönade, barnfamiljer och studenter en rimlig bostadsstandard. Den målsättning som satts upp för bostadsbidragen – att hushåll med barn skall kunna efterfråga en bostad där varje barn har ett eget rum – ligger därför i princip fast. De besparingar som gjorts i bostadsbidragen under senare år har emellertid inneburit ett trendbrott när det gäller stödet till barnfamiljerna. Besparingarna på bostadsbidragen har särskilt drabbat barnfamiljerna hårt.

Framför allt är det två av de ändringar i bidragsreglerna som trätt i kraft fr.o.m. 1997 som träffar barnfamiljerna. Det gäller dels införandet av individuella inkomstgränser, dels begränsningen av den bidragsgrundande bostadsytan. I enlighet med förslaget i vår motion 1998/99:Bo237 (kd) bör därför den samlade familjeinkomsten ånyo läggas till grund för bostadsbidraget. Dessutom bör de ytgränser som i dag gäller för oreducerat bidrag höjas med 10 m² för alla hushållstyper. För att ytterligare förstärka bostadsbidragen bör dessutom det särskilda bidraget höjas med 100 kr per barn.

De förbättringar i bostadsbidragen vi nu föreslår bör finansieras genom de 1 050 miljoner kronor Kristdemokraterna tillför bostadsbidragsanslaget utöver vad regeringen föreslagit.

A 12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.

Bristen på studentbostäder är mycket omfattande på ett flertal orter i landet. Detta försvårar en nödvändig satsning på högskolor och universitet. Svårigheterna att skaffa en bostad kan också leda till att många studenter får problem med studierna. Även för ungdomsgruppen i övrigt saknas på många håll lämpliga bostäder. Mot denna bakgrund är det inte rimligt att i förtid avveckla stödet till denna typ av bostäder. Det har dessutom från såväl byggsektorn som från olika partier i riksdagen hävdats att de statliga reglerna som påverkar sektorn i möjligaste mån måste vara stabila. Ett sådant krav är särskilt motiverat inom en sektor där tiden mellan ett investeringsbeslut och genomförandet av investeringen sträcker sig över lång tid. Inte heller mot denna bakgrund kan regeringens förslag anses vara rimligt. Vi vill här erinra om att riksdagen så sent som i juni i år fattade beslut om att utvidga ändamålet för stödet.

Ett genomförande av regeringens förslag skulle innebära att ett stort antal projekt som projekterats, upphandlats och i många fall även påbörjats med

förutsättningen att stöd skulle beviljas inte kommer att kunna beviljas statligt stöd. Enligt de uppgifter som kommit fram under beredningen har dessutom efterfrågan på det aktuella stödet, tvärtemot vad regeringen uppgivit i budgetpropositionen, varit mycket stort.

Mot den redovisade bakgrunden anser vi att såväl regeringens anslagsförslag för budgetåret 1999 som förslaget att avveckla stödverksamheten bör avslås av riksdagen. De förslag om fortsatt stöd till utbyggnaden av studentlägenheter och bostäder för ungdomar som finns framför allt i motioner från Kristdemokraterna bör i stället genomföras. Detta innebär även att förslag i motioner från andra partier helt eller delvis blir tillgodosedda. Enligt vår mening bör en eventuell avveckling av stödet till studentbostäder kunna övervägas först vid behandlingen av budgeten för år 2001.

E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

En fortsatt satsning på stöd till lokala investeringsprogram för att främja en ekologiskt hållbar utveckling är enligt vår mening angelägen. Det intresse som nästan samtliga landets kommuner visat för att delta i ett utvecklingsarbete med denna inriktning bör tas till vara. Många kommuner har i sina förslag till investeringsprogram redovisat åtgärder med hög angelägenhetsgrad. Denna typ av projekt bör ges hög prioritet i den fortsatta stödgivningen, inte minst vad gäller inriktning mot vatten och naturvård.

Mot bakgrund av de besparingar som föreslås i budgetpropositionen på en rad angelägna områden finns det emellertid skäl att ifrågasätta omfattningen av stödet till investeringsprogrammen. För att möjliggöra de omprioriteringar som Kristdemokraterna föreslår inom utgiftsområde 18 bör anslaget för verksamheten budgetåret 1999 begränsas på det sätt som förordas i vår motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 23. Anslaget till lokala investeringsprogram bör sålunda minskas med 320 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

De medel som på detta sätt frigörs bör användas för andra angelägna verksamheter inom utgiftsområde 18. Samtidigt vill vi framhålla att även denna anslagsnivå ger utrymme för att bevilja ett omfattande stöd till kommunernas utvecklingsarbete.

Motionsförslag om nya anslag inom utgiftsområde 18

I dag uppgår en tredjedel av befolkningen i åldern 16–84 år att de lider av någon form av allergi eller annan överkänslighet. Det är naturligtvis mycket oroväckande. Inte minst gäller detta med tanke på att besvären till stor del är miljöbetingade. Det är därför uppenbart att åtgärder nu måste vidtas. Dessa åtgärder måste avse såväl tvingande åtgärder i form av lagstiftning som stimulansåtgärder. Det är därför i och för sig bra att regeringen i årets budgetproposition aviserar sin avsikt att vidga stödet till lokala investeringsprogram så att det också skall kunna omfatta allergisanerande åtgärder. Denna insats är dock inte tillräckligt långtgående, eftersom den endast avser allergisanering som är direkt knuten till andra byggnadsåtgärder inom programmet. För att allergisanering skall få en större omfattning och en direkt inriktning

mot allergisanerande åtgärder som sådana bör i stället ett särskilt stöd till allergisanerande åtgärder i bostäder, skolor och daghem införas. I enlighet med vad vi i vår motion 1998/99:Bo237 (kd) föreslagit bör därför 200 miljoner kronor föras över från anslaget till lokala investeringsprogram till ett nytt anslag för allergisanering.

Bristerna när det gäller utbildningen av arkitekter, planerare m.fl. i handikappkunskap är i dag påtagliga. Utbildningen på detta område är helt enkelt eftersatt. Tillsammans med de försämringar som följt i spåren av de nya byggreglerna har detta lett till en försämrad tillgänglighet i samhället. Det är en mycket olycklig utveckling som nu måste brytas. Vi föreslår därför att 25 miljoner kronor skall tillföras ett nytt anslag för utbildning i handikappkunskap av personer verksamma i byggandets alla led. Det nya anslaget bör finansieras genom att medel tas från anslaget för stöd till lokala investeringsprogram.

3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 1999

Yvonne Ångström (fp) anför:

Folkpartiet liberalernas förslag till budget för år 1999 innebär i sina huvuddrag sänkta skatter för fler jobb genom ökat företagande och höjd tillväxt med utgiftsökningar framför allt när det gäller vård och omsorg, men även för utbildning, bistånd, miljö och rättssäkerhet (för en utförligare redovisning se reservationerna 1, 29 och 34 i betänkande 1998/99:FiU1). Vårt förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande (som var 1 895 miljoner kronor lägre än Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag) har emellertid avvisats av finansutskottet i budgetprocessens första steg. Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet är det i detta andra steg i budgetprocessen inte meningsfullt att fullfölja våra anslagsyrkanden. Jag har därför avstått från att delta i beslutet i denna del.

I korthet innebär de förslag vi lagt fram avseende utgiftsområde 18 följande.

A 2 Räntebidrag

Det är min och Folkpartiets mening att besparingar kan göras på räntebidragens anslaget. Denna besparing bör främst tas ut i den del av bostadsbeståndet som gynnas av den sänkning av fastighetsskatten som snabbt bör komma till stånd. Anslaget till Räntebidrag m.m. bör sålunda fastställas till ett belopp som är 800 miljoner lägre än vad regeringen förordat.

A 6 Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader samt

A 7 Byggforskning

Den svenska byggforskningen har under senare år fått vidkännas kraftiga neddragningar och stora organisatoriska förändringar. Trots detta har Byggforskningsrådet vidareutvecklat det sedan tidigare nära samarbetet med aktö-

terna inom bygg- och fastighetssektorn. Genom samarbetet har samfinansiering av forskningsprojekt mellan staten och sektorn kommit till stånd i en större utsträckning än tidigare. En följd av detta har varit att byggforskningen kunnat disponera större samlade resurser än vad som annars skulle ha varit fallet. En neddragning av statens stöd till byggforskningen med 100 miljoner kronor som regeringen föreslår skulle allvarligt försvåra framtida samfinansiering av projekt. Det skulle i sin tur innebära att forskningen drabbas av att också bygg- och fastighetssektorn minskar sitt engagemang, dvs. en utveckling rakt motsatt den regeringen förutser. Förutom det bortfall av ny kunskap och av nya rön inom byggande och boende som en neddragning skulle medföra, leder den också till att 200–300 forskare riskerar sin forskarutbildning.

Det kan naturligtvis finnas anledning att se över den framtida inriktningen och omfattningen av statens stöd till byggforskningen. Denna översyn bör då ske i ett forskningspolitiskt sammanhang. Jag vill här bara peka på att Kommittén för översyn av den svenska forskningspolitiken (Forskning 2000) nyligen avgivit sitt slutbetänkande Forskningspolitik (SOU 1998:128). Förslaget avser den samlade svenska forskningspolitiken. Det betyder att byggforskningen här har satts in i ett större forskningspolitiskt sammanhang. Ställning till statens engagemang inom byggforskningen bör tas som en del i ett ställningstagande till den framtida forskningspolitiken som sådan. Byggforskningen bör sålunda lika lite som någon annan forskning bedömas enskilt utan att hänsyn tas till sambandet med annan forskning.

För att ställningstagandet skall kunna ske förutsättningslöst bör anslaget till byggforskningen återställas till den nivå det tidigare haft. Det betyder att anslaget måste tillföras 100 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Ökningen av anslaget finansieras genom att anslaget till lokala investeringsprogram minskas med samma belopp.

För att staten också fortsättningsvis skall kunna göra långsiktiga åtaganden avseende byggforskningen har regeringen riksdagens bemyndigande att göra sådana åtaganden. Dessa bemyndiganden har dock inte förnyats och de är i dag frysta på 1997 års nivå. För att inte viktig forskning skall riskeras bör dessa bemyndiganden återställas till en nivå och omfatta en sådan tidsperiod som tidigare varit normalt.

A 9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Bostadsutskottet avstyrker regeringens förslag om att rambegränsa stödet till åtgärder mot radon och minska anslaget för denna verksamhet. Tvärtemot vad regeringen förordar bör en ökad satsning på radonsanering komma till stånd. Radonförekomsten i bostadsbeståndet utgör ett betydande hälsoproblem som inte staten kan undandra sig ansvaret för. Det finns därför all anledning att genom olika åtgärder öka aktiviteten på området. En sådan åtgärd som enligt min mening bör prövas är att införa ett system med intyg från kommunerna om att ett hus inte ligger i ett riskområde och inte är uppfört med ett radonavgivande material. Det bör vidare krävas att kommunerna mer strikt tillämpar de gränser för sanitär olägenhet som Socialstyrelsen fastställt.

Av största vikt är givetvis att de bostäder där höga radonhalter uppmätts snarast åtgärdas. Det statliga bidraget utgör en viktig och nödvändig stimulans för att påverka de berörda fastighetsägarna att vidta nödvändiga åtgärder. De förbättrade bidragsvillkor som gällde under den borgerliga regeringstiden resulterade i att antalet åtgärdade bostäder påtagligt ökade. För att åter öka saneringstakten bör bidragsvillkoren ändras i enlighet med förslaget i fp-motionen. Det maximala bidraget bör återställas från 15 000 kr till den nivå som tidigare gällde, dvs. 25 000 kr.

A 10 Bostadsbidrag

Den minskning av anslaget till bostadsbidrag med 310 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag som förordas i Folkpartiets partimotion 1998/99:Fi211 bör genomföras. Det är min och Folkpartiets uppfattning att besparingen kan åstadkommas genom effektiviseringar i bidragsgivningen.

E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Det är min uppfattning att regeringens stödverksamhet vad gäller lokala investeringsprogram bör avvecklas. Redan vid beslutet att tillskapa detta stöd riktades från flera håll, och då även från Folkpartiet, starka invändningar mot de oklara formerna för bidragsgivningen och syftet med verksamheten. Under den tid som stöd har kunnat utgå har dessa farhågor besannats. I bostadsutskottets uppföljning av den hittillsvarande bidragsgivningen tas ett flertal frågor upp som bör föranleda en omprövning av verksamheten.

Riksdagen bör sålunda inte ge regeringen något bemyndigande att fatta några fler bidragsbeslut om investeringsprogram. Vad gäller det anslagsbehov som kan uppkomma för att staten skall kunna fullgöra redan gjorda åtaganden delar jag den bedömning som bl.a. görs i de båda fp-motionerna 1998/99:Fi211 och 1998/99:Bo216 att anslaget för budgetåret 1999 kan minskas med 900 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Den anslagsnivå detta innebär ger bl.a. utrymme för den fortsatta satsning på byggforskningen samt det anslagstillskott till åtgärder mot radon som jag föreslagit ovan.

E 2 Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet

Verksamheten med stöd till lokala investeringsprogram bör enligt min mening snarast avvecklas. Något behov att inrätta den föreslagna myndigheten föreligger därmed inte.

4. Uppföljning och utvärdering av länsstyrelsernas verksamhet

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anför:

Vi delar helt den kritik som regeringens arbete med uppföljning och utvärdering av länsstyrelsernas verksamhet som förs fram i Vänsterpartiets partimotion 1998/99:Bo235. Som redovisas i motionen har Statskontoret pekat på att

flera länsstyrelser inte följer upp utvecklingen i länet gentemot de nationella mål som ställts upp. Det är naturligtvis en uppgift för regeringen att i sitt arbete se till att länen gör uppföljningar av detta slag. Tillsammans med de övriga uppföljnings- och utvärderingsinsatser som regeringen bör initiera utgör de ett nödvändigt underlag för ställningstaganden om medelstildelning m.m. till länen. En årlig rapportering bör ske till riksdagen, när det gäller länsstyrelsernas arbete med att följa upp statliga mål och riktlinjer.

Det är enligt vår mening beklagligt att utskottet inte ställt sig bakom förslaget i vår motion om att förbättra uppföljnings- och utvärderingsinsatserna avseende landets länsstyrelser. Frågan är dock föremål för uppmärksamhet i olika sammanhang. Det är vår förhoppning att detta skall leda till en utveckling och förbättring av insatserna på området. I den mån så inte blir fallet är det vår avsikt att återkomma till riksdagen i frågan.

5. Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anför:

Miljöpartiet har i partimotion 1998/99:Bo236 föreslagit att stödet till åtgärder mot radon skall öka kraftigt åren 2000 och 2001. Detta motionsförslag har jag följt upp genom en reservation till detta betänkande. I vår partimotion har vi också yrkat avslag på regeringens förslag om att anslaget för radonsanering under budgetåret 1999 skall rambegränsas. Eftersom utskottet tar ställning till hela anslagsfördelningen för budgetåret 1999 genom ett beslut har jag inte kunnat reservera mig till förmån för mp-motionen även i denna fråga. En sådan reservation hade inneburit att den samsyn i övriga budgetfrågor som uppnåtts mellan (mp), (s) och (v) inte kunnat komma till uttryck i en gemensam majoritetstext avseende anslagsfördelningen för utgiftsområde 18. Jag har emellertid för avsikt att i kommande beredningar av frågor om stödet till radonsanering återkomma med förslaget att rambegränsningen skall tas bort.

6. Boendekostnaderna

Ulf Björklund (kd), Ulla-Britt Hagström (kd) och Rigmor Ahlstedt (c) anför:

Boendekostnaderna har tveklöst utvecklats på ett oroväckande sätt under senare år. Bakom denna utveckling ligger i huvudsak de faktorer som lyfts fram i motion 1998/99:Bo219 (kd). Det finns därför även enligt vår mening skäl att göra förändringar i såväl beskattningen som avgiftsuttaget när det gäller byggande och boende. Flera konkreta förslag med denna innebörd har också lagts fram i motioner från våra respektive partier. Naturligtvis står vi bakom dessa förslag. Vi har mot denna bakgrund nu avstått från att föra vidare det mera allmänt hållna förslaget i motion 1998/99:Bo219 (kd).

7. Bostadsfinansieringen på längre sikt

Rigmor Ahlstedt (c) anför:

Det är min och Centerpartiets uppfattning att det nuvarande räntebidragssystemet bör avvecklas och ersättas med ett system som bygger på investeringsbidrag. Vi är inte heller ensamma om denna uppfattning. I den parlamentariskt sammansatta Bostadspolitiska utredningen fick ett förslag med denna innebörd en bred politisk anslutning. Det finns flera skäl till att ett investeringbidrag är att föredra framför dagens system. Ett investeringsbidrag skapar stabilitet genom att bidraget utbetalas direkt vid investeringstillfället. Staten kan därmed inte i efterhand ändra finansieringsförutsättningarna på det sätt som skett med räntebidragen. En övergång till investeringsbidrag innebär dessutom att dagens orimliga ordning med "eviga räntebidrag" för flerbostadshus kan avvecklas.

Frågan om det framtida finansieringssystemet och då också frågan om införande av investeringsbidrag behandlades av riksdagen så sent som i juni månad. Med tanke på den korta tid som gått sedan dess har vi nu avstått från att på nytt förelägga riksdagen vårt förslag. Centerpartiet står dock kvar vid sin grundläggande uppfattning att dagens finansieringssystem bör utmönstras och ersättas med en ordning med investeringsbidrag. Det är därför vår avsikt att senare under mandatperioden aktualisera frågan i riksdagen.

8. Förlusterna i kreditgarantisystemet

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anför:

Statens utgifter för kreditgarantisystemet har visat sig bli större än vad som ursprungligen förutsetts. De prognoser som tidigare gjorts har uppenbarligen inte varit tillförlitliga. Enligt den nya förlustprognosen som nu presenterats kommer anslagsbehovet att väsentligt överstiga vad som tidigare beräknats. Förlusterna i kreditgarantisystemet har tvingat fram omprioriteringar av andra verksamheter inom utgiftsområde 18 för budgetåret 1999. Det är en enligt vår mening olycklig situation. En första åtgärd från regeringens sida bör därför vara att tillse att säkra prognosmodeller med god träffsäkerhet tas fram. Det är en bedömning som också utskottet gör i sitt ställningstagande.

I den uppkomna situationen är det väsentligt att regeringen nu vidtar kraftfulla åtgärder i syfte att minska förlusterna och underställer riksdagen en redovisning av orsakerna till förlustutvecklingen. I budgetpropositionen aviserar också regeringen sin avsikt att noga följa utvecklingen och ta initiativ till förändringar. Vi har i vårt ställningstagande utgått från att de överväganden som detta förutsätter görs från ett brett bostadspolitiskt perspektiv. Det innebär att de bör ta sikte på att klarlägga sambanden mellan alla de åtgärder som lett fram till de konkurser och rekonstruktioner som orsakat kreditgarantiförlusterna. Särskilt bör analyseras hur besparingarna inom räntebidragssystemet och infasningen av nyare fastigheter i fastighetsskattesystemet påverkat den ekonomiska situationen för de aktuella fastigheterna.

En ytterligare fråga som enligt vår mening måste uppmärksammas är de problem som i många fall uppstår genom att de kommunala bostadsföretagen

inte omfattas av kreditgarantisystemet. Dessa problem åtgärdas i dag i huvudsak genom den s.k. kommunakuten. Det är naturligtvis bra att drabbade kommuner på detta sätt kan få hjälp. Samtidigt bör inte problem av denna typ och omfattning lösas genom olika punktinsatser från tid till annan. Det kan enligt utskottets mening också riktas kritik mot att statens insatser endast riktas till kommunen. Det naturliga vore i stället att de åtgärder som måste vidtas riktas direkt till det berörda kommunala bostadsföretaget. Den ordning som nu tillämpas innebär att många kommuner tvingas till nedskärningar i andra angelägna verksamheter innan det kan bli aktuellt med stöd. En uppenbar effekt av detta kan bli att vården, omsorgen och skolan drabbas av försämringar. En sådan ordning är enligt vår mening helt orimlig. Vänsterpartiet har också i en motion lagt fram förslag till förändringar i bostadsakutens verksamhet som skall förhindra att detta blir fallet.

Sammanfattningsvis bör målet vara att genom generella åtgärder skapa förutsättningar för de kommunala bostadsföretagen att fylla sin avsedda uppgift. Det innebär bl.a. att företagen bör inlemmas i kreditgarantisystemet så att deras eventuella ekonomiska problem kan lösas på samma villkor och i samma former som gäller för andra bostadsföretag liksom för bostadsrättsföreningar.

I den mån regeringens överväganden inte ges den breda utgångspunkt och den inriktning i övrigt som vi menar att de bör ha är det vår avsikt att på nytt aktualisera frågan i riksdagen.

9. Villkoren för stödet till fukt- och mögelskadade hus

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anför:

Vi ser givetvis positivt på att ett enigt utskott anslutit sig till vårt motionsförslag om en översyn av villkoren för stödet till fukt- och mögelskadade hus. Det har en längre tid stått klart att de nuvarande reglerna inte fungerar tillfredsställande. Byggkvalitetsutredningen föreslog redan år 1997 en modell för hur stödet under en övergångsperiod skulle kunna förbättras för att sedan avvecklas. Enligt vår mening talar mycket för att utredningens förslag skall genomföras. Detta förutsätter på kort sikt att ytterligare medel tillförs Fonden för fukt- och mögelskador. Vi har i vårt budgetalternativ beräknat utrymme för en sådan anslagsökning.

10. Villkoren för stödet till fukt- och mögelskadade hus

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anför:

Kristdemokraterna har inte under årets allmänna motionstid lagt fram förslag om ökat anslag för Fonden för fukt- och mögelskador eller tagit upp frågan om vilka regeländringar för stödet som kan behöva genomföras. Vi vill dock understryka att de åtgärder som kan ges stöd genom fonden bör ha fortsatt mycket hög prioritet. Samhällets insatser för att åtgärda fuktskadade hus bör enligt vår mening öka. Särskilt stort är samhällets ansvar för att de miljöer där barn och ungdomar vistas inte kan leda till hälsoproblem.

Den modell vi föreslagit för ett ökat stöd på det aktuella området innebär att ett särskilt anslag på 200 miljoner kronor inrättas för stöd till allergisaneering i bostäder, skolor och daghem. Om detta förslag får riksdagens bifall kan det givetvis finnas skäl att överväga om någon form av samordning bör komma till stånd med det stöd som kan utgå från fonden för stöd till fukt- och mögelskador.

11. Villkoren för stödet till fukt- och mögelskadade hus

Yvonne Ångström (fp) anför:

Ett enigt bostadsutskott har i betänkandet föreslagit att regeringen skall överväga vilka regeländringar som erfordras för att komma till rätta med de nuvarande problemen med stödet till fukt- och mögelskadade hus. Regeringen anför i budgetpropositionen att några ytterligare medel inte kan tillskjutas denna verksamhet. Jag vill emellertid understryka att Folkpartiet inte utesluter att ett medelstillskott kan bli nödvändigt. Bostadsutskottet får ta ställning i den frågan när regeringen förelagt riksdagen det efterfrågade beslutsunderlaget.

12. Bostadsbidragen

Rigmor Ahlstedt (c) anför:

Det bostadsfinansieringssystem som infördes år 1997 har nu varit i kraft närmare två år. Under denna tid har det blivit uppenbart att systemet är behäftat med vissa brister. Det finns enligt min och Centerpartiets mening mot bakgrund härav all anledning att nu snabbt få en utvärdering av bostadsbidragen till stånd. Det finns flera skäl till detta. För det första är det viktigt att orsakerna till de ofullkomligheter som redan nu är kända dokumenteras och sätts in i sitt sammanhang. För det andra utgör en utvärdering av det slutliga utfallet av det första årets bostadsbidrag en nödvändig förutsättning för att en allsidig analys av systemets effekter skall kunna göras. På grundval av analysen bör systemet reformeras så att det fyller de mål som ursprungligen avsetts.

Utskottet pekar i sitt ställningstagande på att Riksförsäkringsverket har i uppdrag att se över de nya bostadsbidragen och då särskilt systemet med preliminärt och slutligt bostadsbidrag. Det är naturligtvis bra att regeringen initierat denna utvärdering. Enligt min mening bör det dock finnas förutsättningar att genomföra den betydligt snabbare än vad som nu är avsikten. Målet måste vara att de problem som kommer fram skall kunna lösas så snart som möjligt. Inte minst gäller det med tanke på de svårigheter många bidragstagare kan komma att få när det slutliga bostadsbidraget inom kort fastställs för första gången.

Jag och Centerpartiet kommer att noga följa det utvärderingsarbete som pågår. Om det visar sig att det inte sker med den snabbhet och i den omfattning som det finns anledning att förutsätta är vår avsikt att ånyo aktualisera frågan i riksdagen.

13. Systemet med preliminärt och slutligt bidrag

Knut Billing (m), Ulf Björklund (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Ulla-Britt Hagström (kd), Carl-Erik Skårman (m) och Yvonne Ångström (fp) anför:

Det finns redan nu tecken på att systemet med preliminärt och slutligt bostadsbidrag kan komma att orsaka problem i vissa fall. Det gäller särskilt för de bidragstagare som under bidragsåret alternerar mellan studier eller arbetslöshet och arbete. Utskottet pekar i sitt ställningstagande på att Riksförsäkringsverket har i uppdrag att särskilt se över systemet med preliminärt och slutligt bostadsbidrag. Det är naturligtvis nödvändigt att en utvärdering kommer till stånd. Samtidigt menar vi att översynen måste ske så snart som möjligt. Strävan bör vara att avsluta översynen i god tid före den sista tidpunkt som regeringen satt upp. Det är också viktigt att regeringen därefter snabbt återkommer till riksdagen med ett förslag till lösning. En lösning som vi menar bör övervägas är att bostadsbidraget provas vid fler tillfällen än en gång per år.

Det är vår avsikt att noga följa utvecklingen på området och om inte snabba och effektiva åtgärder vidtas på nytt aktualisera frågan i riksdagen.

14. Boende för utsatta grupper

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anför:

Vänsterpartiet anser att kraftfulla åtgärder måste vidtas för att komma till rätta med de problem som tas upp i betänkandets avsnitt Boende för utsatta grupper. Vi har också lagt fram ett flertal förslag om åtgärder som aktivt kan bidra till att förbättra situationen i s.k. utsatta bostadsområden samt för hemlösa och bostadslösa. Dessa förslag behandlas emellertid av utskottet i annat sammanhang.

Vi instämmer givetvis i vad som förordas i de motioner som behandlas i det aktuella avsnittet om att regeringen och den bostadssociala beredningen skall ägna stor uppmärksamhet åt de utsatta gruppernas problem. För att komma till rätta med en akut situation kan också vissa riktade åtgärder behövas, exempelvis för att ge uteliggare tak över huvudet. På sikt är det emellertid ännu mer angeläget att den generella inriktningen av alla politiska överväganden och beslut sker med utgångspunkt från hur situationen för dem som har det sämst ställt i olika avseenden kan förbättras. Flertalet av de förslag som Vänsterpartiet för fram på det bostadspolitiska området har också denna inriktning. Vi hänvisar här till partiets förslag från årets allmänna motionstid om att bl.a.:

- införa krav på kommunala boendeplaneringsprogram,
- återinföra lagar om bostadsförsörjning och bostadsanvisning,
- inrätta en boendekostnadsdelegation,
- införa ett statligt stöd för nyproduktion och ombyggnad av hyresrätter.

Härutöver har Vänsterpartiet inom andra politikområden lagt fram motsvarande förslag om generella åtgärder som även de är inriktade på att förbättra villkoren för de mest utsatta grupperna i samhället.

Förteckning över de motioner som i hemställan
mom. 1 åberopas i utskottets förslag respektive i re-
servation 1 (c)

1998/99:BoU1
Bilaga 1

Motion 1998/99:	Motionär	Yrkande nr
Bo202	Knut Billing m.fl. (m)	1–5
Bo203	Bengt-Ola Rytter m.fl. (s)	
Bo205	Åsa Torstensson (c)	
Bo206	Maggi Mikaelsson m.fl. (v)	
Bo207	Elizabeth Nyström och Tom Heyman (m)	
Bo209	Knut Billing m.fl. (m)	7, 8
Bo211	Lennart Kollmats (fp)	
Bo214	Yvonne Ångström och Kerstin Heinemann (fp)	
Bo215	Ulla-Britt Hagström (kd) och Birgitta Carlsson (c)	
Bo216	Harald Nordlund (fp)	
Bo220	Claes-Göran Brandin och Ronny Olander (s)	
Bo222	Knut Billing m.fl. (m)	1, 2, 4–10
Bo225	Lars Gustafsson och Ulla-Britt Hagström (kd)	
Bo229	Ronny Olander m.fl. (s)	
Bo231	Sinikka Bohlin m.fl. (s)	
Bo233	Karin Svensson Smith m.fl. (v)	
Bo234	Ragnwi Marcelind m.fl. (kd, m, c)	
Bo235	Gudrun Schyman m.fl. (v)	3, 5, 6
Bo236	Marianne Samuelsson m.fl. (mp)	5
Bo237	Ulla-Britt Hagström m.fl. (kd)	6, 8, 14–16, 18, 21–23
Bo301	Liselotte Wågö m.fl. (m)	
Bo507	Margareta Andersson m.fl. (c)	10
Fi210	Lennart Daléus m.fl. (c)	19
Fi211	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	17
Ub483	Helena Höij m.fl. (kd)	11
Ub803	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	17

Förslag till anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

1998/99:BoU1
Bilaga 2

1 000-tal kronor

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Verksamhetsområde		Utskottets förslag	Avvikelse i reservantens förslag
Anslag		Res. 1 (c)	
A			
1	Boverket: Förvaltningskostnader (ram)	122 424	
2	Räntebidrag m.m. (ram)	7 537 000	
3	Vissa äldre låne- och bidragsstöd för bostadsändamål m.m. (ram)	1 000	
4	Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader (ram)	12 763	
5	Statens bostadskreditnämnd: Garanti-verksamhet (ram)	3 000 000	
6	Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader (ram)	23 229	
7	Byggforskning (ram)	64 356	+100 000
8	Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador (ram)	40 000	+10 000
9	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder (ram)	7 000	+5 000
10	Bostadsbidrag (ram)	5 864 600	
11	Bonusränta för ungdomsbosparande (ram)	6 000	
12	Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl. (ram)	30 000	+45 000
13	Internationellt samarbete (ram)	20 000	
B			
1	Geoteknik (ram)	23 012	
C			
1	Länsstyrelserna m.m. (ram)	1 757 893	
2	Regionala självstyrelseorgan (obet.)	20 466	
D			
1	Lantmäteriverket (ram)	427 890	
2	Statens va-nämnd (ram)	5 447	
E			
1	Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet (ram)	1 495 000	-660 000
2	Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet (ram)	5 000	-5 000
Summa för utgiftsområdet		20 463 080	-505 000

Förslag till lag om ändring i lagen (1993:737) om
bostadsbidrag

Härigenom föreskrivs att 4 och 7 §§ lagen (1993:737) om bostadsbidrag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Bidragsgrundande inkomst utgörs av summan av inkomst av näringsverksamhet och inkomst av tjänst enligt kommunalskattelagen (1928:370) och inkomst av kapital enligt lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, med de tillägg och avdrag som anges i andra och tredje styckena samt 5 och 7 §§.

Beloppet enligt första stycket skall ökas med

1. inkomst som på grund av bestämmelserna i 54 § första stycket f) kommunalskattelagen eller avtal om undvikande av dubbelbeskattning inte ingår i inkomst av näringsverksamhet, tjänst eller kapital,

2. studiemedel i form av studiebidrag,

3. icke skattepliktiga stipendier över 3 000 kronor per månad,

4. belopp varmed inkomst av näringsverksamhet har minskats genom avdrag för

– avsättning till periodiseringsfond

– ökning av expensionsmedel

– utgift för egen pension intill ett belopp motsvarande ett halvt *basbelopp* enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring

– underskott från tidigare beskattningsår, *och*

5. belopp varmed inkomst av kapital har minskats genom avdrag, utom där

– realisationsvinst har minskats med realisationsförlust uppkommen under beskattningsåret,

– avdrag har gjorts enligt lagen (1993:1469) om uppskovsavgift vid byte av bostad, eller

– avdrag har gjorts för negativ räntefördelning.

4. belopp varmed inkomst av näringsverksamhet har minskats genom avdrag för

– avsättning till periodiseringsfond

– ökning av expensionsmedel

– utgift för egen pension intill ett belopp motsvarande ett halvt *prisbasbelopp* enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring

– underskott från tidigare beskattningsår,

5. belopp varmed inkomst av kapital har minskats genom avdrag, utom där

– realisationsvinst har minskats med realisationsförlust uppkommen under beskattningsåret,

– avdrag har gjorts enligt lagen (1993:1469) om uppskovsavgift vid byte av bostad, eller

– avdrag har gjorts för negativ räntefördelning, *och*

6. *skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.*

¹ Senaste lydelse 1997:571.

Beloppet enligt första stycket skall minskas med

1. belopp varmed inkomst av kapital har ökats på grund av statligt räntebidrag för den bostad för vilken bostadsbidrag söks, och
2. belopp varmed inkomst av näringsverksamhet har ökats genom
 - återföring till beskattning av avdrag för avsättning till periodiseringsfond
 - minskning av expensionsmedel.

7 §²

Om ett eller flera barn som avses i 10 § med undantag av första stycket 2 och 3 samt tredje stycket har inkomst av kapital, skall till sökandens bidragsgrundande inkomst läggas varje barns inkomst av kapital till den del inkomsten överstiger 1 000 kr.

Vid beräkning av inkomst av kapital tillämpas 4 § andra stycket 6. Vid beräkning av inkomst av kapital tillämpas 4 § andra stycket 5.

Tillägg enligt denna paragraf skall fördelas lika mellan makar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999. Den nya bestämmelsen i 4 § andra stycket 6 skall dock inte tillämpas i fråga om bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

² Senaste lydelse 1996:441.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	2
Motionerna	3
Skrivelser m.m.....	11
Utskottet	12
Inledning.....	12
Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 1999.....	12
A 2 Räntebidrag	12
A 5 Statens bostadskreditnämnd: Garanti verksamheten	13
A 6 Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader samt A 7	
Byggforskning.....	14
A 8 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	18
A 9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	18
A 10 Bostadsbidrag	20
A 12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för	
studenter m.fl.	22
C 1 Länsstyrelserna m.m.	25
D 1 Lantmäteriverket	26
E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk	
hållbarhet.....	29
E 2 Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet.....	32
Övriga anslag i budgetpropositionen.....	32
Motionsförslag om nya anslag inom utgiftsområde 18	33
Anslagsförslag som avser tiden efter budgetåret 1999.....	34
Bostadsförsörjningen	34
Bostadspolitikens utformning och inriktning	34
De kommunala bostadsföretagen	37
Bostadsfinansieringens utformning på längre sikt m.m.....	40
Förlusterna i kreditgarantisystemet	42
Bosparande.....	44
Villkoren för stöd till fukt- och mögelskadade småhus.....	45
Bostadsbidragen på längre sikt.....	46
Ungdomars boende.....	48
Boende för utsatta grupper	50
Bostadsanpassningsbidrag.....	52
Hemställan	53
Reservationer	56
1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 1999	
(mom. 1) (c)	56
2. Anslagsfördelningen för budgetåren 2000 och 2001 (mom. 2)	
(mp)	60
3. Inriktningen av bostadspolitik (mom. 3) (m).....	61
4. Inriktningen av bostadspolitik (mom. 3) (kd).....	62
5. En boendekostnadsdelegation (mom. 4) (v).....	63
6. De kommunala bostadsföretagen (mom. 7) (m).....	63

7. De kommunala bostadsföretagen (mom. 7) (kd, c, fp).....	66
8. Bostadsfinansieringens utformning på längre sikt (mom. 8) (m)....	67
9. Bostadsfinansieringens utformning på längre sikt (mom. 8) (kd) ...	68
10. Investeringsbidrag för ekologiska åtgärder (mom. 9, motive- ringen) (m).....	69
11. Investeringsbidrag för ekologiska åtgärder (mom. 9) (kd, mp).....	69
12. Konstnärlig utsmyckning (mom. 10) (mp).....	69
13. Förlusterna i kreditgarantisystemet (mom. 11) (mp).....	70
14. Krav på ett miljö- och hälsoriktigt byggande (mom. 12) (mp).....	71
15. Bosparande (mom. 13) (m).....	71
16. Bosparande (mom. 13) (kd, c).....	72
17. Bosparande (mom. 13) (fp).....	73
18. Bostadsbidragen på längre sikt (mom. 15) (m).....	74
19. Bostadsbidragen på längre sikt (mom. 15) (v).....	74
20. Krav på en viss minsta bostadsstorlek för hushåll med enbart umgängesrättsbarn (mom. 16) (mp).....	75
21. Bostadssituationen för ungdomar och studenter (mom. 19, motiveringen) (m).....	76
22. Bostadssituationen för ungdomar och studenter (mom. 19) (v)	76
23. Bostadssituationen för ungdomar och studenter (mom. 19) (kd) ..	77
24. Bostadssituationen för ungdomar och studenter (mom. 19) (c)	78
25. Bostadssituationen för ungdomar och studenter (mom. 19) (mp).....	78
26. Situationen för bostadslösa och hemlösa (mom. 20) (kd).....	79
27. Situationen för bostadslösa och hemlösa (mom. 20) (mp).....	80
28. Segregationen i boendet (mom. 21) (kd, c).....	80
29. Bostadsanpassningsbidrag (mom. 22) (kd).....	81
30. Bostadsanpassningsbidrag (mom. 22) (fp).....	81
Särskilda yttranden.....	82
1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 1999 (m).....	82
2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 1999 (kd).....	85
3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 1999 (fp).....	89
4. Uppföljning och utvärdering av länsstyrelsernas verksamhet (v) ...	91
5. Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder (mp).....	92
6. Boendekostnaderna (kd, c).....	92
7. Bostadsfinansieringen på längre sikt (c).....	93
8. Förlusterna i kreditgarantisystemet (v).....	93
9. Villkoren för stödet till fukt- och mögelskadade hus (m).....	94
10. Villkoren för stödet till fukt- och mögelskadade hus (kd).....	94
11. Villkoren för stödet till fukt- och mögelskadade hus (fp).....	95
12. Bostadsbidragen (c).....	95
13. Systemet med preliminärt och slutligt bidrag (m, kd, fp).....	96
14. Boende för utsatta grupper (v).....	96
Bilaga 1: Förteckning över de motioner som i hemställan mom. 1 åberopas i utskottets förslag respektive i reservation 1 (c).....	97

Bilaga 2: Förslag till anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	98
Bilaga 3: Propositionens lagförslag	
Förslag till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag	99